

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ'NİN ÇOKSESİLİ MÜZİĞİMİZE KATKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halil Mehmet BİLGET

Anabilim Dalı: Sanat Yönetimi

Programı: Sanat Yönetimi

Tez Danışmanı: Prof. Mesut İKTU

ŞUBAT 2009

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ'NİN ÇOKSESİLİ MÜZİĞİMİZE KATKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halil Mehmet BİLGET

(51000720001)

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 10 Şubat 2009
Tezin Savunulduğu Tarih: 18 Şubat 2009**

Tez Danışmanı: Prof .Mesut İKTU

**Diğer Jüri Üyeleri: Prof. Özer SEZGİN
Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNİPEK**

Şubat 2009

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, İstanbul Filarmoni Derneğinin kuruluşundan günümüze kadar olan etkinliklerine ve ülkemizde çok sesli müziğin gelişmesindeki rolüne değinilmiştir.

İstanbul Filarmoni Derneğinin ve çalışmalarının ülkemizde yeterince tanınmaması ve ülkemizde sanat kurumlarının tarihçelerinin araştırılmaması bu çalışmanın en önemli nedenidir.

Çalışma süresince beni yönlendiren, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan Tez Danışmanım Sayın Prof. Mesut İktu'ya, kaynak ve tarihçe konularında bana yardımcı olan Sayın Prof. Özer Sezgin ve Sayın Panayot Abacı'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmam sırasında yardım ve desteklerini esirgemeyen ailem ve arkadaşlarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul, Bostancı 2009

Mehmet BİLGET

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
1. GİRİŞ.....	1
2. DARÜLBEDAYİ'DEN İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI'NA.....	2
2.1. İstanbul Belediye Konservatuvar Orkestrası'nın İstanbul Şehir Orkestrası'na Dönüşmesi.....	7
3. İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ'NİN ÇOKSESLİ MÜZİK YAŞAMINA KATKILARI.....	11
3.1. İstanbul Filarmoni Derneği Tüzüğü.....	12
3.2. İstanbul Filarmoni Derneği'nin Çalışmaları.....	21
3.2.1. İstanbul Filarmoni Derneği'nin abonman konserlerine solist olarak katılan sanatçılar.....	23
3.2.2. İstanbul Filarmoni Derneği Salonunda Yapılan Etkinlikler.....	24
3.2.3. İstanbul Filarmoni Derneği'nin Müzik Dergisi 'Orkestra'.....	30
3.2.3.1. Opus Dergisi İle Orkestra Dergisi Arasındaki Tartışma.....	31
3.3. İstanbul Filarmoni Derneği'nin ve İstanbul Şehir Orkestrası'nın Zor Günleri.....	32
3.4. İstanbul Devlet Opera Orkestrası'nın Kurulması ve Filarmoni Derneği ile Çalışmaları.....	35
3.4.1. İstanbul Devlet Operası'nda Bir Müzik Kulübü Kuruldu.....	40
3.5. İstanbul Şehir Orkestrası'nın Devlete Bağlanması ve Filarmoni Derneği'nin Yeniden Sanat Yaşamına Katılması.....	42
3.5.1. İstanbul Filarmoni Derneği Oda Orkestrası'nın Kuruluşu.....	46
3.6. İstanbul Filarmoni Derneği'nin, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'ndan Ayrılması.....	49
3.7 Filarmoni Vakfı.....	51
3.8. İstanbul Filarmoni Derneği'nin Günümüzdeki Çalışmaları.....	60
4. SONUÇLAR.....	61

KAYNAKÇA.....	62
EKLER.....	64

Enstitüsü : **Sosyal Bilimler**
Anabilim Dalı : **Sanat Yönetimi**
Programı : **Sanat Yönetimi**
Tez Danışmanı : **Prof. Mesut İktu**
Tez Türü ve Tarihi : **Yüksek lisans – Şubat 2009**

KISA ÖZET

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ’NİN ÇOKSESİLİ MÜZİĞİMİZE KATKILARI

Halil Mehmet Bilget

Çalışmamızın konusu İstanbul Filarmoni Derneği’nin kuruluşundan bugüne kadar olan sürecin bütün olarak ele alınmasıdır. Bu süreç içerisinde İstanbul Filarmoni Derneği’nin ülkemizin çok sesli müzik hayatındaki yeri ve önemi de çalışmamız içerisinde yer alır. Derneğin kuruluşu, çalışmaları, gelişimi de çalışma konumuzdur.

Çalışmamız sırasında en önemli kaynağımız İstanbul Filarmoni Derneği’nde çalışma fırsatı bulmuş kişiler olmuştur. Yaptığımız röportajlar ışığında bilgiler toplanmış, derneğin arşivi ve dönemin sanat etkinliklerini konu edinmiş müzik dergileri taranmıştır. Ulaşabildiğimiz kaynaklar ve bilgiler toplanarak tez çalışmamız oluşturulmuştur.

Çalışma, kuruluşundan itibaren yetiştirdiği amatör öğrenciler, gençler ve profesyonel sanatçılarla Türkiye çoksesli müziğinde her zaman söz sahibi olan İstanbul Filarmoni Derneği’nin öyküsüdür.

Anahtar Sözcükler: Filarmoni, Konservatuvar, Orkestra, çoksesli müzik, İstanbul

Bilim Dalı Sayısal Kodu:

University : **Istanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Social Sciences**
Department : **Art Management**
Programme : **Art Management**
Supervisor : **Prof. Mesut İKTU**
Degree Awarded and Date : **MA - February 2009**

ABSTRACT

ISTANBUL PHILARMONIC SOCIETY'S CONTRIBUTIONS TO OUR (TURKISH) POLIPHONIC MUSIC

Halil Mehmet Bilget

Our study's focus is to analyze the period as a whole, starting from the establishment of Istanbul Philharmonic Society until today. During this period, the importance and the role of Istanbul Philharmonic Society in our country's poliphonic music life and history also takes place in our work. Establishment, development and the studies of the society is also amongst the topics of our work.

During our research, our most important resource was the individuals who had the opportunity of working in Istanbul Philharmonic Society. We gathered the information in the light of the interviews made, Society's archives and through scanning the music journals of the period giving place to the musical activities of the time. Our thesis is derived from the resources and the information that was accesible to us.

This study is the story of Istanbul Philharmonic Society, which always has a say in Turkish poliphonic music through the amateurs and professional musicians it brought up from the day it was established.

Key Words: Philharmonic, conservatoire, orchestra, poliphonic music Istanbul

Science Code :

1. GİRİŞ

Bağımsızlık savaşını kazanarak kurulan Türkiye Cumhuriyeti, çoksesli ve çok renkli kültürü ile barışık yaşama ve bu kültür zenginliği ile varolma sürecine girmiştir. Ülkelerin varolmasının yolu çağının gerektirdiği bilimi, teknolojiyi ve sanatı takip edebilmesidir. Ulu önderimiz Atatürk yalnızca bilim, teknoloji ve sanatla muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkacağımızı yaptığı devrimlerle bizlere göstermiştir.

Ulu önderimizin gösterdiği yolu hedef alan İstanbul Filarmoni Derneği yalnız İstanbul'un müzik yaşantısına değil, tüm yurdun müzik yaşantısını yaptığı çalışmalarla etkilemiştir.

İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul'daki her sanat olayının içinde yer almıştır. Konservatuvarların açılması, orkestraların kurulması, ulusal ve uluslararası festivaller gibi...

Hazırlamış olduğum bu çalışma, İstanbul Filarmoni Derneği'nin çoksesli müzik yaşantımıza katkılarını incelemiştir. Derneğin taşınma sırasındaki arşiv kayıpları, İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda ve Atatürk Kültür Merkezi'nde çıkan yangınlar ve sanat kurumlarımızın düzenli arşiv tutmaması/tutamaması nedeniyle yeteri kadar kaynak bulunamamıştır. İstanbul Filarmoni Derneği bünyesinde 47 yıldır ülkemizdeki müzik hareketlerini izleyen '*Orkestra Müzik Dergisi*' yaptığım çalışmada en çok başvurduğum kaynak olmuştur. Ayrıca dernek ile çalışma şansı yakalamış sanatçılarımızla yaptığım görüşmeler çalışmamıza kaynak olmuştur.

2.DARÜLBEDAYI'DEN İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI'NA

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın ve İstanbul Filarmoni Derneği'nin kuruluşunu, 1914'lerde kurulan İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nın tarihçesinde aramak doğru olabilir. 1914 yılında İstanbul Belediye Başkanı Cemil Topuzlu (1868–1958), İstanbul halkının kültür değerinin yükselmesi, sanat bilincinin yerleşmesi amacıyla belediyeye bağlı bir sanat okulunun kurulmasını düşünmüştür.

Cemil Topuzlu, Fransız Odeon Tiyatrosu Müdürü André Antonion'a, hem müzik hem de tiyatro eğitimi verebilecek bu okulu kurması görevini verir. İsmi Namık Kemal'in oğlu Ali Ekrem Bey tarafından verilen Darülbedayi'nin Tiyatro Bölümü Müdürlüğü'ne Reşat Rıdvan, müzik bölümü müdürlüğüne ise Ali Rifat Bey atanmıştır. İstanbul Belediyesi'nin Şehzadebaşı'nda bulunan Letafet Apartmanı onarılarak kurulacak olan okula yani Darülbedayi'e verilir.¹

Okulun 4 Ağustos 1914 olarak düşünülen resmi açılışı, Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması nedeniyle ertelenmiştir. Açılış için bütün hazırlıkları neredeyse tamamlanmış olan okulun öğretmenleri ve öğrencileri bazı oyunlar sahneleyerek okulun Tiyatro bölümünü yaşatmaya çalışmışlardır. Müzik bölümü özellikle André Antonion'un ülkesine dönmüş olması nedeniyle Batı müziği çalışmalarına başlayamaz, Türk Müziği Bölümünde ise, eserlerin notalarının tespit edilerek çalınmasına başlanır. Fakat savaşın ağır şartları okulun çalışmalarına engel olur ve okul 14 Mart 1916 tarihinde dağılır. Bu tarihten yaklaşık dokuz ay sonra yani 9 Aralık 1916'da zamanın Eğitim Bakanlığı'na bağlı, bir anlamda konservatuvar yani sanat ve müzik kurumu Musiki Encümeni ile müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla kurulan Darülelhan' la ilgili hükümleri kapsayan bir talimatname yayınlanmıştır.²

“*Nağmeler Evi*” anlamına gelen Darülelhan 1 Ocak 1917 tarihinde dört yıllık eğitim verecek bir müzik ve sanat kurumu olarak aynı zaman da halkı eğiten ve kadın-erkek müzik öğretmeni yetiştiren bölümleriyle dönemin Maarif Nazırı Şükrü Bey

---

¹ Tongur, Hikmet. “Darülbedayi'den konservatuvar'a (1)” *Orkestra Müzik Dergisi* 76 (1969): 9-10

² A.g.y: 11.

başkanlığında resmen açılmıştır. Okulda geleneksel Türk Müziği ve çoksesli müzik eğitimleri beraber verilir.

Darülelhan'ın kuruluşu, içeriğine yönelik yeni hükümleri kapsayan bir yönetmeliğe bağlanır. Bu yönetmelik sayesinde Darülelhan Belediye Sanat ve Öğretim Kurumu olan bir konservatuvara dönüşür. Dönemin İstanbul Valisi Haydar Bey (Yuluğ) (1878–1937), Darülelhan'ın yeniden yapılandırılmasına öncülük eder.”³ Okulun müdürlüğüne atanan Musa Süreyya Bey 14 Eylül 1924 tarihinde Darülelhan'ın açılışında yaptığı konuşmada; “yeni bir kuvvetle başlayan sanat hareketlerinde musikiye de bir çalışma hissesi düştüğüne, kurtuluş ve ideal uğrunda cihanın bütün güçlüklerini yenen milli azim ve inanın bu alanda da tam başarı gücünü göstereceğine ve yeni kurulan Darülelhan'ın, yurdun musiki hayatını makul ve esası gelişme kabiliyeti olan akımlara götüreceği bir merkez olacağını” söyler ve kurumun amaçlarını sıralar;

- “1 - Musikimizin, değerli eserlerini saklayıp koruyarak devamını sağlamak,
- 2 - Son çağın musikideki gelişmelerini yurdumuzda yaymak ve yayınlamak,
- 3 - Milli Musikimizi layık olduğu olgunluk derecelerine yükseltmek,
- 4 – Darülelhan'da yapılacak ilmi toplantılarla, eski musiki eserlerimizin tespiti,
- 5 - Opera, operetler ve diğer şanla ilgili batı musikisi eserlerinin dilimize aktarılması ve uygulanması.”⁴

Darülelhan'da çoksesli müzik alanında şu öğretmenler yer almıştır: “Aynı zamanda orkestra şefi de olan Zeki Bey (Üngör) (1880–1958) (keman), Ekrem Bey (Besim) (keman), Macar asıllı Hege Efendi (Geza Hegyei) (piyano), Sabri Bey (Özozan) (piyano), Nezihe Hanım (piyano) ve Radelya (Radeqlia) Efendi (piyano), Muhittin Sadık (Sadak) (1900–1982) (viyolonsel), Kadir Bey (Özozan) (flüt), orkestra çalgıları Veli Bey (Kanık) (1881–1953) ve Adil Bey, Asuman Hanım (şan), Osman Şerafettin (şan); Üsküdarlı Musa Süreyya Bey (1884–1932) (müzik tarihi ve

---

³ Say, Ahmet. “İstanbul Belediye Konservatuvarı” *Müzik Ansiklopedisi*, (Cilt II):146.

⁴ Tongur, Hikmet. “Darülbedayi'den konservatuvar'a (1)” *Orkestra Müzik Dergisi* 76 (1969):12

kompozisyon), Edgar Manas Efendi (1875–1964) (koro ve kompozisyon). Daha sonra Cemal Reşit Rey⁵ (1904–1985), viyolonist Seyfettin (1901–1955) ve viyolonselist Sezai (Asal) kardeşler, viyolonist Ali (Sezin) (1897–1950), viyolonselist Mesut Cemil (Tel) (1920–1963) ve şan öğretmeni olarak Nimet Vahit Hanım (1900-?) da okulun öğretime katılmıştır.”⁶

Dönemin Milli Eğitim Bakan vekili Necati Bey, 9 Aralık 1926 tarihinde çıkarılan emirle alaturka müziğin kaldırıldığını İstanbul Belediyesi’ne (Şehremanet) bilmiştir. Bu Kanun aynı zamanda Darülelhan’ın Türk Müziği bölümünün kapatıldığı anlamına gelir. Fakat aynı yıl toplanan Sanay-i Nefise Ercümeni’nin kararıyla İstanbul Konservatuvarı oluşturulmuştur. Yeni oluşturulan konservatuvarda geleneksel Türk Müziği eğitimi kaldırılmış, konservatuvarda tamamen çoksesli müzik eğitimi verilmeye başlanmıştır. Darülelhan’ın müdürlüğünü yapan Musa Süreyya Bey, görevini yardımcısı olan Yusuf Ziya Demircioğlu’na bırakmıştır. “Okulun yeni müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu, Halk Müziği derleme çalışmalarına öncülük etmiş, ayrıca geleneksel Türk Müziği eserlerimizi saptamak, derlemek ve sınıflandırmak üzere konservatuvar bünyesinde ‘Türk Müziği Tesbit ve Tasnif Heyeti’ kurulmuştur. İlk beş yıl içinde halk müziği konusunda Anadolu’da sürdürülen alan çalışmaları ve derlemeler başarı kazanmasına karşın, geleneksel Türk Müziği konusunda çalışan Tesbit ve Tasnif Heyeti beş yılda ancak 180 eserin notaya alınmasını gerçekleştirmiştir. Bunun üzerine dönemin Valisi ve Belediye Başkanı Muhiddin Üstündağ, bu kurulu dağıtmayı düşünmüş, ancak dönemin tanınmış müzikçisi Saadettin Arel ile yapılan görüşmeden sonra ‘Tesbit ve Tasnif Heyeti’ yeni kadrolarla güçlendirilmiştir. Müzikolog ve besteci Dr. Suphi Ezgi’nin kurul üyeliğine getirilmesini izleyen yıllarda çalışmalar hızlanarak üretken bir aşamaya geçilmiştir”⁷.

Musiki Encümeni ve Darülelhan Talimatname’sinde (1916) yer alan Türk Müziği araştırmaları ve konser çalışmaları Milli Eğitim Bakanlığı’nın 9 Aralık 1926 tarihli

---

⁵ Cemal Reşit Rey’in konservatuvara katılmasını anlattığı ‘Konservatuvar Hatıralarım’ isimli yazı ek:1’de yer almaktadır.

⁶ Aktüze, İrkin. “İstanbul Şehir Orkestrası (İŞO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267 (1996): 21.

⁷Say, Ahmet. “İstanbul Belediye Konservatuvarı” *Müzik Ansiklopedisi*, (Cilt II):146-147.

emri ile durdurulur. İstanbul Konservatuvarı'nın 1927–1931 tarihlerinde yayınlanan yönetmeliklerinde yer alan Halk Müziği ve Türk Müziği araştırmaları 1936 yılında yayınlanan yönetmeliğe göre tesbit ve tasnif dışında konservatuvar programında yer almaması kararları Türk Müziği'nin İstanbul Konservatuvarı programından çıkarılmasına sebep olur.”⁸

İstanbul Belediyesi'ne bağlanan okulda oda müziği ve orkestra çalışmaları başlamıştır. Seyfettin Asal yönetiminde öğretmen ve öğrencilerinden oluşan konservatuvar orkestrası kurulmuştur ve bu orkestra İstanbul'da sık konserler vermiştir. İstanbul'da çoksesli müziği tanıtmaya çalışmaları konservatuvar öğretmenlerinin yanı sıra zamanın bürokratlarının da amaçları arasındaydı. Dönemin İstanbul Belediye Başkanı ve aynı zamanda Valisi olan Muhiddin Üstündağ (1884–1953), 1932–33 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarı'na yön vermesi için Viyana Müzik Akademisi Rektörü olan besteci Joseph Marx'ı⁹ İstanbul'a davet eder. İki sene boyunca gelip bir, bir buçuk ay İstanbul'da kalan Marx, konservatuvarın ve orkestranın gelişmesi için öneriler sunmuştur. şehzadebaşı'nda bulunan konservatuvarın Tepebaşı'na taşınmasını Bülent Tarcan şöyle aktarır: “O devirdeki hayli derme çatma olan Konservatuvar Orkestrasına bir çekirdek halinde yetişmesi için küçük bir yaylı sazlar grubunun teşkilini tavsiye etti”.¹⁰ Ama ne yazık ki Joseph Marx'ın verdiği raporlar konservatuvarda 1962 yılında çıkan yangın sırasında yok olmuştur.

Panayot Abacı, konservatuvarın taşınmasından sonra gelişen bir olayı şöyle anlatır. “Fatih'teki Darüelhan'dan Tepebaşı'ndaki binaya taşındığımız zaman, konservatuvarımızın önündeki ‘Daire’ denilen tramvay durağının ‘Konservatuvar’ olarak değiştirilmesi için, Belediye kanalıyla Tramvay İdaresine başvurduk.

---

⁸ Tongur, Hikmet. “İstanbul Konservatuvarı'nda Türk Musikisi İcra Heyeti” *Orkestra Müzik Dergisi* 69 (1968):16.

⁹ Aktüze, İrkin. “İstanbul şehir Orkestrası (İşO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267 (1996):23 makalesinde Joseph Marx'ın geliş tarihini 1931, Tarcan, Bülent. “Bugüne Kadar Türkiye'de Kuartet” *Orkestra Müzik Dergisi* 69 (1968):6 makalesinde Joseph Marx'ın geliş tarihini 1932-1933 olarak belirtmektedirler.

¹⁰ Tarcan, Bülent. “Bugüne Kadar Türkiye'de Kuartet” *Orkestra Müzik Dergisi* 69 (1968):6

Yaptığımız resmi müracaata gelen cevapta, tramvay biletçilerinin ‘*Konservatuvar*’ kelimesini telaffuza muktedir olamayacaklarından, herhangi bir yanlışlığa mahal vermemek için şimdilik bu değişikliğin yapılamayacağı bildirilmekte idi. Ancak seneler sonra mükerrer müracaatlarla durak, ‘*Konservatuvar*’ olabilmıştır.”¹¹

Oturanlar soldan sırasıyla: Selahattin Bey, Sezai Asal, Cemal Reşit Rey, Yusuf Ziya Demirci (Konservatuvar Müdürü), Joseph Marx, Saffet Bey (Klarnet), Seyfettin Asal, Ferdi Statzer.

Konu ile ilgili Konservatuvar orkestrasının şefliğini Seyfettin Asal’dan devralan Cemal Reşit Rey bir anısını şöyle anlatmaktadır.

“Benim yönettiğim bu topluluğa J. Marx’ın aracılığıyla Viyana’dan flüt, obua, fagot (René Augé) ve korno (Girati ve Ivo) elemanları çağırılmıştı; bundan başka Almanya’da öğrenimini tamamlayan keman ve viyola çalan İzzet Nezih (Albayrak) da 1928’den sonra konserler de yer alıyordu. Tepebaşı’na taşınan konservatuvarın öğretim üyeleri arasına ise, 1934’te piyanist Ömer Refik (Yaltkaya) (1907–1973), Laşinski, 1935’te ünlü kemancı Licco (Liko) Amar (1891–1959) ve 1936’da besteci

¹¹ Abacı, Panayot. “Muhiddin Sadak’la Konuşma” *Orkestra Müzik Dergisi* 19 (1964)12.

A. Adnan Saygun (1907–1991) da katılır. Bu arada senfonik bir orkestra kurma ve sürekli konserler düzenleme çabaları sürer, Cemal Reşit Rey ve Seyfettin Asal mali ve idari güçlülere, eleman azlığına rağmen 1944 yılına kadar çoğu amatör müzikçilerden, konservatuvar öğretmen ve öğrencilerinden oluşturulan toplama orkestralarla, yılda üç-beş kez konserler veriliyordu. 1934–35 yılı programında konservatuvar orkestrası 7 konser, 8 oda müziği konseri ve 4 resital düzenler”.¹²

Kuartetlerin de desteğiyle Konservatuvar orkestrası çalışmalarına ve verdikleri konserlere aralıksız devam etmiştir. Bunlardan bir tanesi piyanist Alfred Cortot’un solist olduğu konserdir. 1938 yılında Arditi, Cemal Reşit Rey’e, Alfred Cortot’un konser vermek için İstanbul’a geleceğini iletmiştir. Fransız piyanist Alfred Cortot, Cemal Reşit Rey yönetimindeki Konservatuvar Orkestrası ile Schumann’ın ve Chopin’in piyano konçertolarını başarıyla seslendirmiştir. Ayrıca orkestra bu konserde Beethoven’in Coriolan Uvertürünü de programına almıştır. Bu konser Cemal Reşit Rey’in, Konservatuvar Orkestrası ile verdiği ilk konser olmuştur. Ayrıca ünlü keman sanatçısı Zino Francescatti İstanbul’a gelerek konservatuvar orkestrası eşliğinde Beethoven’in keman konçertosunu seslendirmiştir ama bu sefer Orkestrayı Seyfettin Asal yönetmiştir.

2.1. İstanbul Belediye Konservatuvar Orkestrası’nın İstanbul Şehir Orkestrasına Dönüşmesi

Joseph Marx’ın önerileri doğrultusunda 1934 yılında yenilenen konservatuvar orkestrası, Cemal Reşit Rey’in kuracağı yaylı sazlar orkestrasının çekirdeğini oluşturmuştur. Orkestranın gelişmesindeki en büyük engeli Hikmet Tongur’un şu sözleri ile anlatmaktadır: “İkinci Dünya Savaşının başlaması ile konservatuvar, orkestrasından adeta mahrum kalmış, bu orkestranın kadrosu biraz daraltılarak topluluk yerinde saymaya başlamıştı.”¹³ Konservatuvar orkestrasının son durumunu İrkin Aktüze bir yazısında şöyle açıklamaktadır: “İstanbul Şehir Orkestrası olarak kurulmadan önceki konservatuvar orkestrası kadrosunda konsertmaister olarak Ali

¹² Aktüze, İrkin. “İstanbul Şehir Orkestrası (İŞO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267 (1996):23–24

¹³ Tongur, Hikmet. “Darülbedayi’den konservatuvar’a (II)” *Orkestra Müzik Dergisi* 77 (1969):15

Sezin; 2. kemanların şefi İzrael; viyolaların şefi İzzet Nezih Albayrak, daha sonra Besim ve Kavafyan; 1. kontrabas Cari Glazer; 1. flütte Viyanalı bir müzikçi; 1. obuada yine Viyanalı Koplinger; 1. klarnette Cemil Bey; 1. Fagotta Viyanalı Kühn; 1. kornoda Viyanalı Edler gibi sanatçılar vardı. Bu oda orkestrası ile Şehir Orkestrası temelleri atıldı.”¹⁴

Cemal Reşit Rey yönetiminde ve ileride kurulacak olan bir senfoni orkestrasının çekirdeği diyebileceğimiz 24 sanatçıyı toplayan bir yaylı sazlar orkestrası 1944 yılında kuruldu.

Cemal Reşit Rey maddi imkansızlıklara karşı herhangi bir karşılık almadan çalışmak zorunda kalan müzisyenlere ‘manevi takdir’ olmak üzere şu sözleri söylemiştir: “İstanbul’un senelerden beri ihtiyacını duyduğu orkestra, bugün nihayet gerçek olarak kurulmuştur. Bu müzik topluluğunun kurucu üyelerinin emekleri çoktur. Onların isimleri, konservatuvarın girişinde altın yazılarla yazılacaktır.”¹⁵

Cemal Reşit Rey’in yönettiği yaylı sazlar orkestrasını dinlemeye 2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü gelmiştir:

“İstanbul Belediye Konservatuvarı’nın 1942–43 ve 1943–44 dönemlerinde oldukça düzenli konserler veren bir yaylı çalgılar orkestrası vardı. Cemal Reşit Rey yönetiminde çalışan topluluk, 1943–44 dönemindeki son konserinin bitiminde, Konservatuvar Müdür Muavini Selahattin Bey, Cemal Bey’e, ‘Hoca, Başkan tebrik etmek üzere sizi locasında bekliyor.’ der.

‘Kim bu Başkan?’ diye sorar Cemal Bey.

‘Kim olacak, Devlet Başkanımız İsmet İnönü.’

Cemal Reşit ‘Söyle Başkan’a, tebrikler sahne arkasında kabul edilir.’ der demez, olayı ilgiyle izleyen Konsertmaister Semih Argeşo, ‘Aman Hocam, Devlet

---

¹⁴ Aktüze, İrkin. “İstanbul Şehir Orkestrası (İŞO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267 (1996):23–24

¹⁵ Hanesyan, Harutyán. “Şehir Orkestrasının Kuruluşu, Durumu” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968):27

Başkanı'nın yanına gidin, bakarsınız bize yakınlık gösterir, orkestramızın Devlete ya da Belediye'ye bağlanmasını sağlar.'

Cemal Reşit bunun üzerine 'Kabul. Ancak konsertmaister ve de grup şefleri yanımda bulunsun' der.

İsmet İnönü sanatçıları ilgiyle karşılar, sevgi dolu sözler söylemeye başlar. Bu arada orkestranın konser programlarıyla ilgili kimi sorular sorar.

Cemal Reşit ağzını açıp konuşmaz, İnönü'nün sorularına Selahattin Bey karşılık verir.

Bir ara Devlet Başkanı yarı ciddi, yarı şaka, Cemal Reşit'e 'Sizin orkestranın düdüklüleri nerede?' diye sorar.

Cemal Reşit öfkeli yanıt vermek üzere iken, atmosferin bozulmasına Selahattin Bey engel olur. 'Efendim,' der, 'bu topluluk Konservatuvar mensuplarının kurdukları yarı amatör, yarı profesyonel bir orkestradır. Bizim resmi orkestra kadromuz yok.'

İnönü, 'Kadronuz olsa, bir senfoni orkestrası kuracak kadar nefesli saz çalan sanatçınız var mı?' diye sorar.

'Bir değil, iki orkestra kuracak kadar sanatçımız var. Bunların tümü Şehir Bandosu'nda görevli,' yanıtını verir Konservatuvar Müdür Yardımcısı.

İnönü konuşmaz ve oldukça düşünceli ayrılır konser salonundan.

Ve tam iki ay sonra, 68 kişilik bir senfoni orkestrası kadrosu gelir Konservatuvara İstanbul Belediyesi'nden"¹⁶

Haziran (1945) ayı içinde çıkan bütçe ile sanatçı kadroları kabul edilmiş ve bu topluluğa şehir bandosundan nefesli sazlarında eklenmesiyle Cemal Reşit Rey'in yönetiminde İstanbul Şehir Orkestrası kurulmuştur.

Şehir Orkestrası yalnız konserler vermekle kalmamış, müzik kültürümüzün gelişmesi içinde çabalar göstermiştir. İstanbul Şehir Orkestrası ülkemizde müzik kültürünün gelişmesi ve müzik zevkinin yükselmesini; çoksesli müziği yaymayı; Türk Besteci ve icracılarını halka duyurmayı ve tanıtmayı amaç edinir. Orkestranın sanatçıları konservatuvar öğrencilerine de orkestracılık sanatını öğretmeyi ihmal etmemişlerdir.

---

¹⁶ Fıkra Gibi "Şehir Orkestrasının Kuruluşu" *Orkestra Müzik Dergisi* 387 (2007):52-53

Şehir Orkestrasının ilk kadrosu yer alan sanatçılar şunlardır:

Keman; Semih Argeşo, Emine Erel, Seyfiye Abut, Muvaffak Gören, Hamit Alacalıoğlu, Sıtkı Bursalı, Nuri Öztaşçı, Semine Argeşo, Rıfat Özümerzifon, Erdoğan Saydam, Bedriye Arkan, Perihan Demirer, Fethi Tunceli, Leon Tıngır. Viyola; Harutyun Hanesyan, Panayot Abacı, Parseh Atmacıyan, Mübin Beken, Misak Perker, Rupen Agopfer. Viyolonsel; Hadiye Ötügen, Nahabet Alelemciyan, Şerafettin Erel, Lütfiye Dölensoy (Karacaovalı), Hüceste Capas, Emel Aktolga. Kontrabas; Remzi Dölensoy, Raşit Eroktav. Flüt; Muzaffer Tema, Vehap Özyücel. Klarnet; Hüseyin Aktolga, Tefvik Çelen. Obua; Ömer Güntaş, Rafet Yalbaz, Muşeg Ertemer. Korno; Asım Güzey, Jirayir İcat, Zührap Zakaryan. Fagot; Rıza Çetinoyar. Trompet; Emin Oy, Namık Önüt, Kudret Tardü. Trombon; Cüneyt Kolubükülmez, Mehmet Ergülen. Bateria; Necati Yedican.

3. İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ'NİN ÇOKSESİLİ MÜZİK YAŞAMINA KATKILARI

İstanbul'da yaşayan sanatseverler ve konservatuvar öğretmenleri tarafından İstanbul'da 1944 yılında bir Filarmoni Derneği'nin kurulması için planlar yapılmıştır. Derneğin kurulmasına öncülük eden Afif Tektaş, Cemal Reşit Rey ve Nadir Nadi çeşitli toplantılar düzenlemişlerdir. Toplantılara katılmış olan Tacar toplantıları şöyle anlatmaktadır:

“Bu toplantılardan biri, Yeşilköy'de rahmetli Halit Ziya Uşaklıgil'in bahçesinde yapılmış ve Cemal Reşit Rey, Rahmetli Nedim Gökdil, Ömer Refik Yaltkaya, Ali Emel Tacar, Adnan Bozcalı toplantıda hazır bulunmuşlardır. Dernek için tasarlanmış olan bir tüzük taslağının da gözden geçirildiği bu sohbet toplantısında bulunanlar, konservatuvar, orkestra ve kurulacak derneğin birbirlerine daima yardımcı olacaklarını, birbirlerini kuvvetlendireceklerini ve tamamlayacaklarını, bu nedenle, kuruluşta bu yönde yani birlikte hareket edilmesi kuralına önem verilmesi fikrini ileri sürmüşlerdir. Cemal Reşit Rey, Fransa'da ‘Société des concerts du Conservatoire’ diğer bir arkadaş Viyana'daki *Müsikfreunde Derneği* 'ne ait değişik alternatifleri ileri sürmüşlerdir. Bu nedenlerle, Konservatuvar Reisinin kurulacak derneğe katılması ve yardımlarının istenmesi uygun görülmüştür.”¹⁷

İstanbul Filarmoni Derneği, 1945 yılı sonlarında kurulup 1946 yılında faaliyete geçmiştir. Derneğin kuruluş amacı müzik kültürümüzü geliştirmek için etkinliklerde bulunmak, çoksesli müziği Türkiye'de yaygınlaştırmak, Türkiye'de müzikolojik araştırmalar yapmak, kurulan şehir orkestrasına destek olmak, oda müziği ve çeşitli konserler düzenlemek, yurt dışından şef veya solist davet etmek, kurslar ve konferanslar düzenlemek, Türk sanatçıları desteklemek, çeşitli yarışmalarla Türk Bestecilerini teşvik etmektir. Ayrıca dernek gençler için bir okul olmuş, Onları sanat yaşamına hazırlamayı ihmal etmemiştir.

---

¹⁷ Tacar, Ali Emel. “Filarmoni Derneğinin Öyküsü, Müzik Değişim Yılları” *Atatürk Türkiye'si'nde Müzik Reformu Yılları* (İstanbul: Filarmoni Derneği Yayınları, 1982):30

3.1. İstanbul Filarmoni Derneği Tüzüğü¹⁸

Böyle bir dernek Türkiye’de ilk defa kurulduğu için kuruluş tüzüğü de tarihi değer taşımaktadır. Dernek günümüzde de yaşıyor olduğu için bu süreç içinde ortaya çıkan gelişmeleri izlemek bakımından da derneğin tüzüğü bir belge olarak nitelendirilebilir. O dönemin sanat (C.R. Rey, H. Z. Uşaklıgil), siyaset (L. Kırdar), akademisyen (S.M. Özdilek) ve iş dünyasının (A.Tektaş, B.N. Göknil) önde gelen bazı kişilerinin üye oluşları da ilginçtir.

Filarmoni Derneği, Bakanlar kurulunun 26.10.1957 gün ve 4-9648 sayılı kararı ile kamu yararına dernek olmuştur.

Madde 1 – Merkezi İstanbul’da olmak üzere “FİLARMONİ DERNEĞİ” adı ile bir dernek kurulmuştur. Dernek icabında genel merkez Yönetim Kurulunun kararı ile Türkiye’nin her tarafında şubeler açabilir.

Madde 2 – Memleketimizde musiki kültürünün yayma ve genellemesi yarar her türlü teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak Derneğin başlıca gayesidir. Bu maksadın temini için:

- A- Müzikolojik araştırmalar yapar, yaptırır, çeşitli ödüller verir.
- B- Oda musikisi, orkestra ve koro konserleri ve resitaller verir.
- C- Musiki temsiller icra ettirir.
- D- Kurslar ve konferanslar tertip eder.
- E- Değerli Türk kompozisyonlarını teşvik ve himaye eder.
- F- Amacına uygun her nev’i neşriyatta bulunur.
- G- İstanbul’da bir konser evinin kurulmasına çalışır.
- H- Kanun dairesinde gayrimenkule tasarruf eder.

---

¹⁸ Filarmoni Derneği’nin ilk tüzüğü 1945 yılında hazırlanmıştır. Tüzük, 1995 yılında ve 3 Haziran 2006 tarihinde yeniden hazırlanmıştır.

Madde 3 – Derneğin kurucu üyeleri şunlardır:

- 1- Nadir Nadi ABALIOGLU, Cumhuriyet Gazetesi başyazarı. Türk uyruklu. Doğu Palas Taksim / İST.
- 2- Hüseyin Saadettin AREL, İstanbul Belediye Konservatuvarı Müdürü, Türk uyruklu, Küçükbahçe sok. 3, Şişli / İST.
- 3- Reşit Saffet ATABİNEN, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Müdürü, Türk uyruklu, Cumhuriyet cad. 135 Taksim/ İST.
- 4- Bedri Nedim GÖKNİL, Tüccar, Türk uyruklu, Namık Paşa sok. No:7, Ayazpaşa / İST.
- 5- Abdülkadir KARAMÜRSEL, Müşavir Avukat, Türk uyruklu, Vişnezade mah. Babaefendi sok. Beşiktaş / İST.
- 6- Lütfi KIRDAR, İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı, Türk uyruklu, Vali Konağı Harbiye / İST.
- 7- Cemal Reşit REY, Besteci ve piyanist, Türk uyruklu, Şakir Nigar sok.37 Nişantaşı / İST.
- 8- Muhiddin SADAK, Viyolonselci, Türk uyruklu, Hacı Bekir apt. Ağahamam / İST.
- 9- Salih Nurettin KOCAREŞİD, Ziraatçı, Türk uyruklu; İzmir apt. 2. Kamarot sok. Ayazpaşa / İST.
- 10-Emel TACAR, Emlak ve Eytam Bankası Müdürlerinden, Türk uyruklu, Emlak Bankası /ADANA
- 11-Afif TEKTAŞ, Tüccar, Türk uyruklu, Berna apt. No:1 Maçka / İST.
- 12-Salih Murat UZDİLEK, Teknik Üniversite Fizik Profesörü, Türk uyruklu, Salim sok. No:4 Feneryolu / İST.
- 13-Halit Ziya UŞAKLIGİL, Edip, Türk uyruklu, Yeşilköy / İST.
- 14-Ömer Refik YALTKAYA, Piyanist, Türk uyruklu, Haliç apt. Tozkoparan / İST.

Madde 4 – Derneğin üç sınıf üyesi vardır:

- a – Fahri üyeler
- b – Asil üyeler

c – Yardımcı üyeler

Madde 5 – Derneği koruyan ve derneğe her türlü maddi ve manevi yardımda bulunan memleket büyükleri ile milletlerarası musiki ve kültür aleminde tanınmış yerli ve yabancı yüksek şahsiyetlere Yönetim Kurulunda fahri üyelik ve fahri başkanlık verilebilir.

Madde 6 – Asli üyeler derneğin Genel Kurulunu teşkil eden üyelerdir. Medeni Kanuna göre hukuki ehliyeti haiz bulunan ve ağır hapis, utandırıcı suçlarla mahkum bulunmamış olan ve 18 yaşını bitiren ve Dernekler kanununun 2'nci maddesindeki şartları haiz olan her vatandaş aşağıda yazılı şartlar dairesinde derneğe asli üye kaydolunabilirler.

Asli üyeler Derneğe her senenin birinci gününden itibaren altı ay zarfında peşin veya iki taksitte (150 TL) yüz elli lira ödemiş bulunmalıdırlar. Yönetim Kurulunca Ağustos ayından sonra seçilecek yeni üyeler yıllık aidatın yarısını öderler.

Madde 7 – Asli üye olmak için Derneğin tüzüğüne ve kararlarına riayet taahhüdünü ve Dernek asli üyeliğine kabul isteğini muhtevi ve isteklinin sarıh surette adını, soyadını, ikametgahını, tabiyetini bildiren imzalı ve fotoğraflı bir beyanname ile Dernek Başkanlığı'na müracaat edilir. Müracaat sahibinin dernek üyeliğine layık vasıfları taşıyan bir vatandaş olduğunu Asli üyelerden (ilk senede kurucularından) iki kişinin beyanname imzalamaları ve bu suretle kendisini Derneğe takdim etmeleri lazımdır. Dernek Başkanı bu beyannameyi Yönetim Kurulunun gündemine alır. Müracaat sahibinin dernek asli üyeliğine kabulü veya reddi Yönetim Kurulunun yetkisi dahilinde olup sebep göstermeğe mecburiyeti yoktur. Derneğe kabul edilenlere durum bildirilir.

Madde 8 – Derneğe her sene bir kere olmak üzere en az (50 TL) elli lira para yardımında bulunan yerli ve yabancı, hakiki şahıslar derneğin yardımcı üyesi olarak kaydolunur.

Madde 9 – Derneğin her türlü üyesi Dernek tarafından tertip edilecek müsamere, konser, temsil v.s. de İdare Meclisinin kabul edeceği tenzilatlı duhuliyeye biletlerinden istifade ederler. İcabında müsamere, konser, temsil v.s. de Dernek üyesine mahsus olmak üzere tekrar edilebilir.

Madde 10 – Her üye Dernekten ya çekilme suretiyle çıkar veya Haysiyet Divanınca çıkartılır. Dernekten çekilmek isteyenler, Medeni Kanununun 63. Maddesi mucibince bu arzusunu altı ay evvel bildirmeğe ve dernekten çıkıncaya kadar işleyen aidatını ödemeğe mecburdur. Dernek ahengini bozan ve taahhütlerini ifade etmeyen üye hakkında Medeni Kanununun 65. Maddesi mucibince sebep beyan edilmeksizin haysiyet divanınca ihraç kararı verilir ve Dernekler Kanunu hükmünce bu muamele uygulanır.

Madde 11 – Genel Kurul Derneğin en yüksek merciidir. Asli üyelere teşekkül eder. Kurucular aynı zamanda asli üyelerdir.

Madde 12 – Aşağıdaki yazılı hususlara Genel Kurul tarafından karar verilir.

- a - Dernek tüzüğünün değiştirilmesi,
- b - Hesapların tetkiki,
- c - Bütçenin onanması,
- d - Şube açma kararı,
- e - Derneğin feshi,
- f - Dernekler Kanununun 24. Maddesindeki görevleri.

Madde 13 – Genel Kurul her sene Mart ayı içerisinde ve Yönetim Kurulunun tespit edeceği gün ve saatte her zamanki toplantısını yapar. Bundan başka Yönetim Kurulu kararı ile veya asli üyenin mürettep sayısının beşte birinin yazılı ve imzalı isteği ile Genel Kurul olağanüstü olarak da toplantıya davet olunabilir. Toplantılar, en az on gün önce İstanbul'da yaygın ve tanınmış iki gazete ile ilan edilmek suretiyle yapılır ve en büyük mülkiye amirine bildirilir. Bunun dışındaki hallerde 1630 sayılı Dernekler Kanunu hükümleri caridir.

Madde 14 –Genel Kurul, asli ve mürettep sayısının yarısından bir fazlasının toplantıya iştiraki ile teşekkül eder. Her üye bir oy sahibidir.

Madde 15 – İlk toplantıda çoğunluk hasıl olmadığı takdirde yine en az beş gün önce sözü geçen vasıfta iki İstanbul gazetesi ile neşir ve ilan edilmek ve en az 5 gün sonraya talik edilmek suretiyle Genel Kurul ikinci defa toplantıya çağırılır. Bu toplantıda çoğunluk aranmaz, mevcut üye ile toplantı yapılır.

Madde 16 – Mutad ve olağanüstü Genel Kurul toplantılarının davet ve ilanlarında müzakere gündeminin neden ibaret olduğu ayrıca kaydedilir. Toplantılarda gündem dışına çıkılamaz. Ancak hazır üyenin en az onda birinin isteği ve Genel Kurulun kararı ile gündeme madde ilavesi caizdir.

Madde 17 – Genel Kurul toplantısını dernek başkanı açar. Bunu takiben Genel Kurulun toplandığı müddetçe konuşmaları ve danışmaları idare etmek üzere bir Başkan vekili ve iki katipten teşekkül edecek başkanlık divanı seçimi yapılır. Seçim açık oyladır. Genel Kurulu Başkan gündem dahilinde müzakereyi idare eder. Evvela Yönetim Kurulunca tanzim olunan senelik idari ve mali raporlarla bütçe raporu müzakere edilir. Bundan sonra denetçiler raporu okunur. Denetçiler raporunun kabul ve onanması Yönetim Kurulu ile ilgililer zimmetinin ibrasını kapsar. Bunu takiben gündemin diğer maddelerine geçilir ve Yönetim Kurulu seçimi yapılır. Yönetim Kurulu yedi kişiden meydana gelir. Bunların seçimi gizli oyladır. Oylar Başkanlık Divanınca tasnif edilerek sırasıyla en fazla oy alanlar Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiş olurlar. Bundan sonra gizli oyla ayrıca yedi kişilik yedek üye seçimi yapılır. En fazla oy alanlar sırasıyla yedek üyeliğe seçilmiş olurlar. Yönetim Kurulunda dağılma vukuunda en fazla bir hafta zarfında Başkanın daveti ile ve oy sırasına göre yedek üyeler boşalan yerlere geçerler. Seçimlerde eşit oy alanlar olursa Genel Kurul huzurunda Başkanlık Divanınca kur'a çekilerek sıra tayin olunur. Yönetim Kurulu seçiminden soma gizli oyla üç asıl ve üç yedek denetçi seçilir. Denetçilerin seçimini takiben Derneğin senelik mutad Genel Kurul toplantısı sona erer. Genel Kurul zaptı Başkanlık Divanınca imzalanarak seçim evrakı ile beraber hususi dosyasında

saklanır.

Madde 18 – Genel Kurul toplantısında Yönetim Kuruluna seçilecek üyelerin hüviyetleri, ad ve soyadları, meslekleri ve adresleri ile ana tüzükte yapılacak değişiklikler bir hafta içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye amirine bildirilir.

Madde 19 – Genel Kurul kararları Dernek merkezinin Yönetim Kurulunca uygun görülecek bir yerinde duvara asılmak suretiyle üyelere bildirilir. İcabında gazete ile de ilan olunur.

Madde 20 – Derneğin mali senesi Ocak ayı -başından Aralık ayı sonuna kadardır.

Madde 21 – Yönetim Kurulu üyeleri ilk toplantılarında gizli oyla başkan ve başkan vekilini seçerler, kendi aralarında açık oyla vazife taksimi yaparlar.

Madde 22 – Derneği Yönetim Kurulu Başkanı temsil eder. Başkan bulunmadığı zamanlarda Başkan vekili ona vekalet eder.

Madde 23 – Yönetim Kurulunun vazife ve yetkileri:

a - Dernek adına iktisap, iltizam, taahhüt, sarfiyat işleri hakkında kararlar vermek. Özellikle bağış ve bağışlarla ilgili her nevi mükellefiyet ve şartlar kabul etmeğe, bu hususta gereken taahhütlerde bulunmağa, kiraya vermeğe veya kiralamaya, borç almağa, her nevi ipotek tesis etmeğe veya kaldırmaya, genel kuruldan yetki verilmiş olması halinde Derneğe lüzumlu taşınmaz malları satın almaya veya mevcut taşınmaz malları satmaya yetkilidir.

b - Bütçe dahilinde bütün dernek işlerini yapmak,

c - Yıllık bilanço ve bütçe tasarısını hazırlayarak Genel Kurula sunmak,

d - Dernek idaresi için memur ve müstahdemler almak,

e - İcabında haysiyet divanını toplamak,

f - Dernek işlerinin düzenle yürütülmesi için iç yönetmelikleri tanzim ve tatbik etmek gibi hususlardır.

Madde 24 – Yönetim Kurulu en az ayda bir olmak üzere toplanır icabında başkanın daveti ile de ayrıca toplanabilir.

Madde 25 – Yönetim Kurulunda kararlar salt çoğunlukla verilir oylar eşit olursa başkanın bulunduğu taraf tercih olunur. Üyenin çekinme hakkı yoktur. Bir işin müzakeresinde şahsen ilgili olan Yönetim Kurulu üyeleri müzakereye iştirak edemezler. Bu yüzden müzakere nisabı bozulursa yedek üye ile nisap tamamlanır.

Madde 26 – Yönetim Kurulu kararları kurulun zabıt defterine kaydolunarak üye tarafından imza edilir. Karara karşı olanlar muhalefet sebeplerini ayrıca zapta geçirmeye mecburdurlar.

Madde 27 – Yönetim Kurulunun vazifesi fahridir. Ancak Kurul üyelerinin işlerini kolaylaştırmak üzere derneğin mali durumu ile orantılı olarak Yönetim Kurulu kararı ile lüzumu kadar ücretli katip, muhasip ve memur istihdam edilebilir.

Madde 28 – Yönetim Kurulunun müddeti üç senedir.

Madde 29 – Dernekte şu defterler tutulur:

- a – Üye kayıt defteri (Fahri, asli ve yardımcı üyelerin kimlikleri, derneğe giriş tarihleri, aylık veya yıllık aidat taahhütleri bu deftere yazılır)
- b – Karar defteri (Yönetim Kurullarının kararları tarih ve sıra sayısı ile bu deftere yazılır ve kararların altı üyenin imzası ile tasdik olunur)
- c – Gelen ve giden evrak defteri Gelen ve gönderilen evrak tarih ve sayısı ile bu deftere kaydolunur. Gelen evrakın asılları ve giden evrakın kopyalarında saklanır.
- d – Gelir ve gider defteri (Dernek namına alınan bütün paraların alındıkları ve harcanan paraların da verildikleri yerler açık ve düzenli olarak bu defterde gösterilir.)
- e – Bütçe, kesin hesap ve bilanço defteri.

Dernek gelirleri dip koçanlı ve sıra numaralı makbuzlarla alınır ve giderler

sarf belgeleri ile yapılır. Bu maddede sayılı defterlerin Noterden tasdikli olması şarttır.

Madde 30 – Gelirler:

- a – Asli ve yardımcı üyeler tarafından seneliği 1000 TL’yi geçmemek üzere taahhüt edilen aidattan,
- b – Gayesi dahilindeki faaliyetlerinden doğacak hasılat ile müsamereler ve balo hasılatından,
- c – Derneğe yapılacak her türlü yardım ve bağışlardan,
- d – Kanun dairesinde tasarruf edeceği gayri menkul gelirinden ibarettir.

Madde 31 – Üç asli ve üç yedekten müteşekkil Denetim Kurulu üyeleri bütçe dahilinde sarfiyat yapıp yapılmadığını, muhasebe defterlerinin yolunda tutulup tutulmadığını, Derneğin müsbit evrakını ve parasını her zaman kontrol etmek hakkını haiz olup senelik mutad Genel Kurul toplantısından önce derneğin bir senelik gelir ve sarfiyatının bilançosunu gösteren raporlarını mütalaaları ile beraber Genel Kurula vermeğe mecburdurlar. Denetçiler Genel Kurula raporlarını vermedikleri takdirde Genel Kurul toplantısında seçilecek denetçilere derneğin muamelatı kontrol ettirilir.

Madde 32 – Dernek mensuplarının tüzüğe ve disipline aykırı her hangi bir hareketleri vukuunda durum Yönetim Kurulunca Haysiyet Divanına tevdi olunur. Divan hareketin nev’i ve mahiyetine göre icabında ilgilileri dinleyip tahkikat yapar ve kararını verir.

Madde 33 – Haysiyet Divanı muhitinde hürmet ve itimat kazanmış olmak şartı ile üç asli üç de yedek üyeden mürekkep olarak Genel Kurul tarafından üç sene için seçilir. Yedek üyenin vazifesi asli üyenin yokluğunda onların yerine geçmektir.

Madde 34 – Haysiyet Divanında müzakere ve karar salt çoğunlukla alınır. Yalnız çıkartma kararında üçte iki çoğunluk şarttır. Haysiyet Divanının vereceği çıkartıma kararı Genel Kurulun onayı ile kesinleşir. Bu madde hükmüne göre çıkarılan üye bir

daha Derneğe alınmaz.

Madde 35 – Tüzüğün değiştirilmesine ve Derneğin feshine dair Genel Kurula verilecek kararların üçte iki çoğunlukla ittihazi şarttır. Verilen fesih kararı üzerine tasfiye, Dernekler Kanunu hükümlerine göre yapılır. Mallar da Devlet Konservatuvarına verilir .

Madde 36 – Genel Merkez Yönetim Kurulu kararı ile Türkiye'nin her tarafında derneğin şubeleri açılabilir.

Madde 37 – Şube açılmak istenen yerde bulunan demek mensuplarına o yerde şubeyi açmak üzere yetki mektubu gönderilir. Bu yetki mektubu bir dilekçeye tutturulur ve tüzük ile birlikte en büyük mülkiye amirine verilmekle derneğin şubesi o yerde açılmış olur.

Madde 38 – Şubeler beş kişilik Yönetim Kurulu tarafından idare ve temsil olunur. Bunlar kendi aralarında bir başkan bir veznedar bir .katip, iki üye olmak üzere vazife taksimi yaparlar.

Madde 39 – Her şube Kongresini Genel Merkez Kongresinden bir ay önce yapar ve Genel Merkez Kongrelerinde 1/100 nisbetinde delege göndermek suretiyle şubeyi temsil ederler.

Madde 40 – Şubeler ,tüzük değişikliğine ve derneğin feshine karar veremezler.

Madde 41 – Şubeler her hangi bir suretle kapatıldığı takdirde menkul ve gayrimenkul eşyası Genel Merkeze devir olur.

İstanbul Filarmoni Derneği 1995 yılında ve halen geçerli olan 3 Haziran 2006 tarihinde de tüzükler hazırlamıştır. İlk tüzük ile 1995 yılındaki tüzükteki en önemli fark, “Derneğin unvanı ‘İstanbul Filarmoni Derneği’dir” ve Derneğin “fesih

kararından sonra taşınır ve taşınmaz tüm mal varlıklarının İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na intikalidir.”maddeleridir. Son tüzük ile 1995'teki fark ise yine “fesih kararından sonra taşınır ve taşınmaz tüm mal varlıklarının Filarmoni Vakfına intikalidir.” maddesidir.

Hazırlanan son tüzükte; Prof. Dr. Yalçın Tura (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Başkanı), Prof. Ersi Kalfaoğlu (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu İkinci Başkanı), Panayot Abacı (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Genel Sekreteri), Ali Doğan Sinangil (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Saymanı), Doğan Yalım'ın (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Üye), Hadi Asitanelioğlu (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Üye) ve Gonca Arayıcı (İstanbul Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Üye) imzaları bulunmaktadır.

3.2. İstanbul Filarmoni Derneği'nin Çalışmaları

Filarmoni Derneği çalışmalarına 120 kişi kapasiteli, kuyruklu piyanosu, kütüphane ve çalışma bürosu ile İstiklal Caddesi üzerinde bugün Odakule'nin karşısında bir lokalde başlar. Derneğin salonu, oda müziği konserlerini, konferansları, sergileri rahatlıkla karşılayabilecek genişliktedir.

Dernek kurucuları ve yöneticileri, çalışma alanlarında isim yapmış, çevrelerinde çok sevilen ve sayılan kimseler olduğundan dolayı, kısa süre içinde Derneğe güzel sanatların farklı alanlarından üyelerin katılmasını sağlamışlardır. Dernek üyeleri kendi aralarında iş bölümü yaparak derneği, güzel sanatların bütün alanlarına hitap edecek bir sanat ve kültür evi haline getirmişlerdir.

Cemal Reşit Rey, dernek salonunda resitaller ve konferanslar vererek Dernek üyelerini bir araya toplamıştır. Ayrıca Filarmoni Konserlerinin şefliğini üstlenmiştir. Derneğin ikinci Başkanı Frumet Tektaş, dernek salonundaki sergileri, konserleri ve konferansları düzenlemiştir. Afif Tektaş ve geniş iş çevrelerinin olması avantajlarını kullanarak, Filarmoni Derneği'nin mali sıkıntılarını aşmalarına yardımcı olmuştur. Derneğin ilk yıllarında müdürlük yapan Süha Yaşın ve daha sonra onun yerini alan

İlhami Polater; konserleri ve toplantıları düzenlemiş ve özellikle gençlik kolunun yetiştiricisi olmuşlardır. Filarmoninin kuruluşunda ve ilk yıllarında, İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Dr. Lütfi Kırdar açık hava tiyatrosu ve opera binasının yapılmasını sağlamıştır. Fahri Başkan Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay, derneğin çalışmalarına destek olmuştur.

Filarmoni Derneği'nde açık oturumlar, oda müziği konserleri, resitaller gibi etkinlikler düzenlenirken Dernek, Şehir Orkestrası ile beraber Perşembe günleri Saray Sineması'nda düzenli olarak abonman konserleri (1946 – 60) yapmıştır. Filarmoni Derneği yurt dışından birçok sanatçıyı davet etmiştir. Bu sanatçıların gelmesine Saray Sinemasının sahibi Bay Franko öncülük etmiştir. Panayot Abacı o günlerde yapılan çalışmaları anlatmaktadır:

“Şehir Orkestrası kurulmasından hemen sonra daha geniş bir kitleye nasıl ulaşacağımızı, konserleri nasıl yapacağımızı, hangi eserlerin çalınacağı konusu konuşuldu ve orkestraya destek olması amacıyla Filarmoni Derneği kuruldu. Şehir Orkestrası Tepebaşı'nda konserler veriyordu, Filarmoni Derneği Saray Sineması yöneticileriyle bir anlaşma yaptı ve ayda bir konser vermeye başladı. Filarmoni Derneği'nin işbirliğiyle, Şehir Orkestrası Saray Sineması'nda dünyanın en iyi sanatçıları ile beraber konserler vermeye başladı. Şehir Orkestrası, Filarmoni Derneği ile Saray Sineması'nda Filarmoni konserleri adı altında ayda bir, Tepebaşı Tiyatrosu'nda ise Şehir Orkestrası olarak on beş günde bir konserler vermekteydi. Filarmoni Derneği konserlerine ilgi çok büyüktü. Çok büyük sanatçılar konserler veriyordu, halk bu konserleri kaçırmak istemiyordu. O zaman Saray Sineması'na gelen erkekler smokin, kadınlar ise tuvalet giyerlerdi. Bu konserler uzun yıllar devam etti¹⁹.

Kamil Şekerkarar ise o günleri şöyle özetliyor;

“...Saray Sineması buz gibi. Herkes, yani bizler, orkestra üyeleri ve dinleyiciler

---

¹⁹ Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 26 Eylül 2007

paltolarını ya da, en azından kaş kollarımızı çıkaramıyorduk. Evet, yanlış okumadınız, dinleyiciler, her genel provada olduğu gibi salondaki yerlerini almışlardı. Yine, her zaman olduğu gibi, en az 400 kişiydiler. Yılların akışı içinde, onlarla bir ailenin kişileri gibi olmuştuk. Kiminin Nişantaşı'ndan, kiminin Çapa'dan geldiğini biliyorduk. Kimileri vardı ki, Bakırköy'den gelirlerdi. Bu provayı kaçırmamak için, deyim yerindeyse, okulu kırıp gelerek konservatuvar yatılı bölüm öğrencileri de olurdu, çoğunlukla. Onların yeri sinemanın orta balkonuydu.

Filarmoni Konserlerinin programlan değişmez bir kalıp içindeydi. Önce bir uvertür ya da bir prelüde, daha sonra solist bir konçerto çalar. Ara olur. Kulis, soliste birkaç sözcük konuşmak isteyen dinleyiciler ve konservatuvar öğrencileriyle dolar. Aradan sonra ikinci konçertonun provası yapılırdı...²⁰

3.2.1. İstanbul Filarmoni Derneği'nin abonman konserlerine solist olarak katılan sanatçılar:

Filarmoni Derneği abonman konserlerinde başarılı konserler düzenlemiştir. Bu konserlere uluslararası ünde sanatçılar katılmışlardır. Bu sanatçılardan bazıları şunlardır:

Keman; Robert Söetens, Colette Frantz, Vasa Prihoda, Ploçek, Gabriel Bouillon, Jacques Thibaud, İda Haendel, Yehudi Menuhin, Ruciero Ricci, Pina Carmirelli, Taschner, Micheangelo Benedetti, Cabriel Bouillon, Devy Erlich, David Oistrach, Michel Chauveton, Garay, Leonid Kogan. Orkestra Şefleri; Ekonomides, Carlo Zecchi, Henri Barraud, H. Hoerner, Oscar Danon, Ohan, Dourian, Samo Houbad, S. Singer, M. Abbado, K. Baranoviç, Nadia Boulanger, George Tzipene. Piyanistler; Marika Papaioanu, Nicole Henriot, Monique de la Bruchollerie, Magda Tagliaferro, Pnina Salzman, Alfred Cortot, Alex. Unmsky, Jose İturbi, Wilhelm Kempff, Walter Giesking, Niedzilski, Maria Hereyorgo, Lazare Levy, Aldo Ciccolini, Emile Gillels, Bruno Lapi, Jul Karolyi, Magaloff, Hans Hankemans, M. Bogianchino, Petri Endre, Perlemuter, Jean, Mari Darré, Suzanne Roche, Unisky, Katschen, Tagliaferro,

---

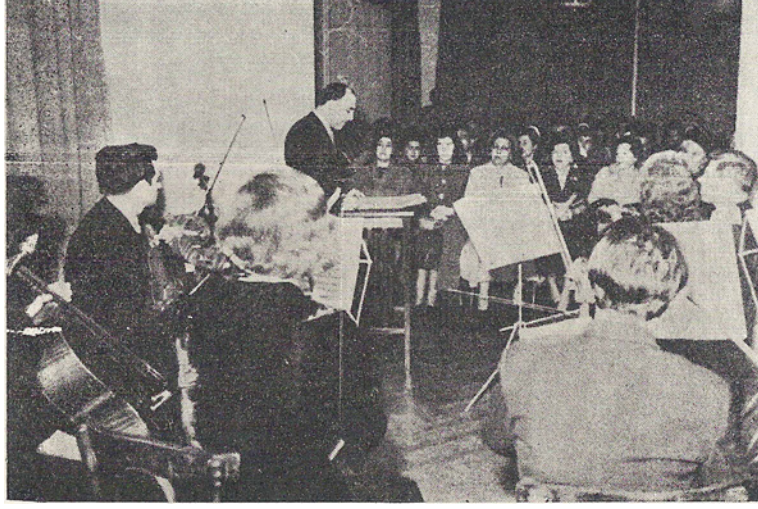
²⁰ Şekerkarar, Kamil. "Çok Soğuk Bir Kış Sabahıydı..." *Orkestra Müzik Dergisi* 266 (1996):6-7.

Samson François, Pnina Salzmann, Nicole Henriot, Palaniçek, Brouchellerie, Risselin, Marya Hareyorgu, Aug. Orizio, Santoliquido, Gobbi Nardi, Dora Gusic, Weisenberg, Olga Mihailoviç, Vaso Devdsi, Fr. Gloriaux, L. Newton, P. Biondi, G. Pastiglione. Viyolonselistler; Sadlo, Gaspar Cassado, Pierre Fournier, Antonio Janigro, E. Mainardi, Bernard Michelin, G. Fallot. Şan; Nancy Evans, Ginia Davis, Peter Pierce. Fagot; İvan Tasic. Gitar; Dian Cano. Obua; L. Gossens. Oda müziği; Guadiumus Dörtlüsü, Julliard Kuartet, Mari Claire Janet Beşlisi, Britten-Pearce. Kompozitörler ve müzikologlar; Marco Pincherle, F. Amirof, J.Rodrigo, Mario Conti, Benjamin Britten

Filarmoni Derneği getirmiş olduğu bu sanatçıları dernek salonuna davet ederek Derneğin üyeleriyle tanıştırma toplantıları yapmayı gelenek haline getirmişti. Filarmoni Derneği amaçları doğrultusunda çalışmalarını hızla sürdürüyordu. Aynı zamanda İstanbul Şehir Orkestrası'na katkıları da devam ediyordu. Filarmoni Derneği 1948 yılında Fransa'dan üflemeli sazlar getirterek İstanbul Şehir Orkestrası'na hediye etmiştir.

3.2.2. İstanbul Filarmoni Derneği Salonunda Yapılan Etkinlikler

Beyoğlu'ndaki dernek salonunda 15 günde bir konserler yapılmaktaydı. Dernek üyeleri; W. Kempff, A. Cortot, Walter Giesecking, Samson François B.B.C. sanatçılarından Nancy Evans gibi dünya çapındaki sanatçılar Dernek salonunda resitaller vermişlerdir. Erika Vosko, Cemal Reşit Rey, Ferdi Ştatzer, Ömer Refik Yaltkaya, Popi, Panayodides, Tanika Eskenazi, K. Gazarosyan, Herman Miskciyan, Mayda Arkan, Ergican Saydam, Mithat Fenmen, Ferhunde Erkin, Semih Argeşo, Orhan Borar, Emine Erel, Fethi Kopuz, Necdet Remzi Atak, Yusuf Güler Aksöz, Saim Akçıl, Muhiddin Sadak, Edip Sezen, Mesud Cemil, Muzaffer Tema, Kamil Şekerkarar, Profesör Blackstone, Denise Heilbronn, Leyla Gencer, Suna Korad, gibi sanatçılar dernek salonunda birbirinden güzel konserler vermişlerdir.

İstanbul Filarmoni Derneği'nde Oda Müziği Konserleri

Bu konserlerin yanı sıra her Cumartesi Dernek salonunda; Argeşo Dörtlüsü, Alıcioğlu Dörtlüsü, Zirkin Triosu, Goudiamus Dörtlüsü, Julliard Dörtlüsü, Kodjian Dörtlüsü, iki piyano Cemal Reşit Rey - Afif Tektaş, Mithat Fenmen, Marie Claire Janet Beşlisi gibi oda orkestraları tarafından düzenlenen konserler verilir. Ayrıca 1953 yılında Filarmoninin oda müziği konserlerinde yer alan Cemal Reşit Rey yönetiminde küçük bir yaylı sazlar orkestrası da kurulmuştur. Muhiddin Sadak ve Dr. Mamigonyan'ın idaresindeki vokal grupları da dernek salonunda konserler vermişlerdir.

Cemal Reşit Rey yönetiminde yaylı sazlar grubu

Dernek salonunda Çarşamba günleri konferans ve sergi günleri düzenlenirdi. Bu konferanslara Jean Cocteau, Haluk Şehsuvaroğlu, Yahya Kemal Beyatlı, Abdullah Şinasi Hisar, Jules Roy, Paul Vialar, Mario Conti, Henri Barraud, Benjamin Britten, Peyami Safa, dönemin İstanbul Üniversitesi Rektörü Ord. Prof. Dr. Kazım İsmail Gürkan, Prof. Süheyl Ünver, Prof. Reşat Garan, Ahmet Hamdi Tanpınar, Behçet Kemal Çağlar, Aşık Veysel ile beraber Zeki Faik İzer, Osman Okyar, Leopold Levy; L.M. Sue, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Sabri Berkel, İzzet Melih Devrim, Vedat Nedim Tör, Mesut Cemil, Şerif Muhiddin Targan, Yusuf Ziya Ortaç, Prof. Mc Neal, Nurullah Berk, Emin Baran, Henri Bergeaud gibi isimler konuşmacı olarak katılmışlardır. Emel Tacar Dernek salonunda yapılan etkinlikleri şöyle anlatmaktadır:

“1949 yılında; Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Ressam Zeki Faik İzer’in konuşmasının konusu: Tabiat bitmez tükenmezdir. Birçok tabloların reproductionları üzerinden konuşmacı tarafından aydınlatıcı bilgi verilerek, resmin geçirmiş olduğu gelişmeler anlatılır. İngiliz Tarihçisi Prof. Toynbee’nin Anadolu gezisi izlenimlerini, Osman Fethi Okyar anlatır diğer bir konuşmada. Salonun duvarları seçkin ve nadir, Anadolu örtüleri ve halıları ile süslenmiştir. Cemal Reşit Rey piyanonun başına geçerek Anadolu havaları çalmak sureti ile konferansa ayrı bir renk katar, alkışlar toplar. Konferansların bir diğeri Fransız İmpressionisme, Prof. Leopold Levy tarafından ‘Yeni hakikatlerin kaynakları’ ismi altında tanıtır. Konferansçı bu konuşmasında, sanat sahasında insana şaşırtıcı gelen yeni hareketlerin, kaynaklarını nasıl en klasik sanattan aldıklarını pek güzel bir tarzda anlatır. Başka bir gün edip Abdülhak Şinasi Hisar, sanat ve edebiyat ile ilgili düşüncelerini açıklar. Yeni çıkacak kitabından pasajlar okur. Dinleyiciler kendisine birçok sualler sorarlar. Sohbet uzar gider.”²¹

---

²¹Tacar, Ali Emel. “Filarmoni Derneğinin Öyküsü, Müzik Değişim Yılları” *Atatürk Türkiye’sinde Müzik Reformu Yılları* (İstanbul: Filarmoni Derneği Yayınları, 1982):39

Dernek salonunda W. Kempff şerefine bir davet

İstanbul Üniversitesi Rektörü Ord. Prof. Dr. Kazım İsmail Gürkan, Prof. Süheyl Ünver, Prof. Reşad Garan toplumsal olaylar, Prof. Ahmed Hamdi Tanpınar, Behçet Kemal Çağlar edebiyat üzerine konferanslar vermişlerdir. Filarmoni Derneği müzisyenler kadar ressamların da bulunduğu bir dernektir. Zeki Faik İzer, Nurullah Berk, Bedri ve Eren Eyüboğlu, Sabri Berkel, Hamid Görele, Cemal Tollu, Hakkı Anlı, Ercüment Kalmuk, Louis Sue, Leopold Levy, Frumet Tektaş, Şükriye Dikmen, Fikret Mualla ve Emin Baran gibi ressamlar Dernek salonunda sergiler açarlar.

İda Haendel dernek üyeleri arasında

Konserlerin, sergilerin, konferansların yanı sıra tiyatro oyunları da Filarmoni Derneği'nde sergileniyordu. Ekrem Reşit Rey'in yazmış olduğu bir piyes ve Asuman Korad olmak üzere birçok tiyatro sanatçısı Dernek bünyesinde sahne almıştı.

İstanbul Filarmoni Derneği genç müzisyenleri desteklemek için ödüller vermiştir. Dernek ilk ödülünü 1947 yılında keman sanatçımız Suna Kan'a verir. Türkiye Cumhuriyeti üstün yetenekli çocuklar yasasıyla Suna Kan'ı Paris Konservatuvarına göndermiştir. Daha sonraki yıllarda Ergican Saydam'a, Mayda Arkan'a, Ayhan Turan'a, Pertev Apaydın'a ve Vedat Kosal'a da aynı imkanı tanır. Dernek verdikleri konserlerden dolayı İstanbul Devlet Türk Müziği Konservatuvarı öğrencilerinden Zeynep Yılmaz, Hakan Şensoy ve Cihat Aşkın'a 30 Mayıs 1985 tarihinde ödül vermiştir. Ayrıca dernek tarafından, İstanbul Konservatuvarı öğrencilerini teşvik etmek amacıyla onlara ödüller verilmiştir.

Filarmoni Derneği İstanbul sanat yaşamına getirdiği yenilik ve katkıların yanı sıra gençlere verdiği destekle gençler için bir okul olur. Her Pazartesi dernek salonunda gençlerin çalışmalarına olanak sağlar, müzisyenlerden oluşan gençlik grupları aralarında konserler, konferanslar düzenlerler. Müzik dışında diğer alanlardan sanatçıları gençlerle buluşturup onları sanatın her alanında aydınlatmayı amaç edinmiştir.

Filarmoni Derneği, üyelerin ilkokul çağlarındaki çocukları için her ayın ilk Pazar günü çocuk balosu, bale resitali, çocuk tiyatrosu düzenler çocukların küçük yaşta sanatla tanışmalarını sağlar.

Afif Tektaş, Filarmoni Derneği'nin yaptığı etkinlikleri şu yazısıyla anlatır: “Bu konserlerin, bu çalışmaların hepsi güzeldi, heyecan dolu idi. Fakat içlerinde bazıları ciddi unutulmaz izler bırakmıştı. Mesela ‘Palazzo Pitti’ Orkestrasının İstanbul ziyareti, ne kadar güzel organize edilmişti. Orkestrayı daha trenden inerken, Filarmoninin lisan bilen üyeleri karşılamış, hazır bulunan otobüslere binilmiş, otellerde bir hoş geldiniz içkisi ikram edilmişti. Her müzisyenin eline hususi olarak basılmış ve İstanbul’da kaldıkları müddetçe, her saatlik programlarını gösteren, provaların nerede, ne zaman yapılacağını, konserlerin saatlerini, serbest saatlerini, davetleri bildiren, velhasıl bütün bilgileri veren bir broşür sunulmuştu. İstanbul Vali ve Belediye Reisi Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay orkestra üyelerini kabul etmiş, onlara hediyeler vermişti. Orkestranın idarecileri bunca senedir yaptıkları turneler arasında bu kadar güzel bir organizasyon görmediklerini söylemişlerdi.

Sonra Jean Cocteau'nun Dernekte verdiği konferans ne kadar heyecanlı idi. Aralarında İvonne Debré, Gabrielle Dorziat, Gaby Sylvia, Jean Marais gibi en tanınmış tiyatro artistleri bulunan Fransız Tiyatro Grubu ile Dernek salonlarına geldiği zaman Cocteau, kalabalık arasında ancak ortada ve ayakta bir yer bulmuş, hemen orada irticalen nefis bir konferans vermiş, tanıdığı büyük müzisyenlerden ve musiki hatıralarından bahsetmişti. Dostları Cocteau'nın bu kadar güzel konuştuğuna hiç tesadüf etmediklerini söylemişlerdi. Cocteau kendisi, bu salonun bir musiki mabedi gibi, kendisine ilham verdiğini söylemişti.

Ya Samson François'nın orada çaldığı eserler, Cortot'nın veda konseri, daha neler, neler: Bunları düşündükçe Filarmoni'nin ciddi büyük bir sanat yuvası yaratmış olduğunu bugün dahi anlıyoruz.”²²

---

²² Tacar, Ali Emel. “Filarmoni Derneği'nin Öyküsü, Müzik Değişim Yılları” *Atatürk Türkiye'si'nde Müzik Reformu Yılları* (İstanbul: Filarmoni Derneği Yayınları, 1982):40

3.2.3. İstanbul Filarmoni Derneği'nin Müzik Dergisi 'Orkestra'

İstanbul Filarmoni Derneği bünyesinde ve İstanbul'un müzik yaşamını takip eden 'Orkestra' isminde ayda bir yayınlanan müzik dergisi çıkarmıştır. Derginin yönetim kurulu başkanı ve sahibi Fuat Türkoğlu, yazı işleri müdürü ise Panayot Abacı'dır. İlk sayı Kasım 1962 tarihinde yayınlanmış, ilk sayfada Cemal Reşit Rey'in 'bu mecmuayı okuyunuz'²³ yazısı yer almıştır. Türkiye ve dünyadaki müzik olaylarını takip eden dergi, Türk Müzik tarihi için ideal bir arşiv olmuştur. Sanatçılar arasındaki anlaşmazlıklar, müzik kurumlarının sıkıntıları kısaca ülkemizde yaşanan müzik olaylarının her evresi Orkestra Dergisi'nde yayınlanmıştır. Orkestra Dergisi 1974 Nisan sayısından sonra maddi güçlükler nedeniyle yayınına ara vermiştir. 1983 yılında dergi tekrar yayınlanmaya başlamıştır. Dergi önemli olaylar ve kişiler için özel sayılar çıkarmıştır: "İstanbul Belediye Konservatuarı, Cemal Reşit Rey, İstanbul Şehir Orkestrası, Halil Bedii Yönetken, Atatürk Kültür Merkezi, Anton Webern, Bela Bartok, İgor Stravinsky, İlhan Usmanbaş, Orhan Tanrikulu, Aydın Gün özel sayıları gibi". Derginin kuruluşunu ve geçirdiği sıkıntıları Panayot Abacı şu şekilde aktarmıştır:

"Orkestra Dergisi Avrupa'nın en eski müzik dergisidir. Bu sene 47. senemizdeyiz. Şehir Orkestrasının kuruluşundan bir süre sonra yayın organımız olsun dedik. Ben de yönetim kurulundaydım, Orkestra Dergisi çıkaralım dendi ve Orkestra Dergisi'ni çıkarttık. İlk dört sayı yazı işleri müdürüydüm, Fuat Türkoğlu ise yönetim kurulu başkanı ve derginin sahibi olarak başladı. Üç dört sayı Fuat ile dergiyi çıkardık. Fuat daha sonraki sayılarla ilgilenmedi, derginin bütün sorumluluğu bana kaldı. Ben de benim dergim diye kabul ettim ve bugünlere kadar getirdim.

Orkestra Dergisi'nde, Şehir Orkestrası'nın konserlerini program olarak basıyorduk ve dergi konserlerde program olarak satılıyordu. Konservatuvar Müdürü aleyhine bir takım yazılar yazdık²⁴, konservatuvardaki eksiklikler, sorumsuzluklar hakkında. Bu arada belediyede toplantılar yapıldı, bu eksiklikler toplantıda anlatıldı. Biz bazı şehir

²³ Cemal Reşit Rey'in 'Orkestra Dergisi' için yazmış olduğu 'bu mecmuayı okuyunuz' isimli yazısını ek:3'dedir.

²⁴ Konservatuvar müdürüyle tartışmaya neden olan yazı ek:3'dedir.

meclisi üyeleri ile temas ettik, sıkıntıları anlattık. Daha sonra konservatuvar müdürüyle aramız açıldı. Konservatuvar müdürü de konserlerde derginin satışını yasakladı. Bunun üzerine bir ekip kurduk, ben içerde orkestrada çalışıyorum, arkadaşlar da dışarıda dergi satmaya çalışıyorlardı. Yalçın Tura, Haluk Tarcan, opera sanatçıları, Oya Tekin, bazı iş adamları ve yazarlar dergiyi sokakta satmaya başladılar. Konserler Şan Sineması'nda verilirdi, Şan Sineması'nın arka kapısı vardı, konservatuvar müdürü dergi almamak için arka kapıdan girer düşüncesiyle, Haluk Tarcan müdüre dergi satmak için arka kapıda bekledi. Aylarca konservatuvar müdürü konserlere gelemedi. O zaman satış rekorları kırdık. Dergi dışarıda daha çok satılıyordu. Çünkü herkes merak etti 'neden bu tanınmış sanatçılar sokakta dergi satmaya başladı' diye.

Opera bünyesinde müzik kulübü kurulduğu zaman dergi ile fazla ilgilenemedim, sene de iki veya üç dergi çıkarabildim.²⁵”

Orkestra dergisinin yeniden yayımlanmasında 'Yenilik Basımevi'nin sahibi Reşad Umur'un da katkıları olmuştur. Mart 1983 yılı, 115. sayı ile tekrar yayın hayatına giren dergi için Cemal Reşit Rey, Halit Çam, Üstün Duruel, Kemal Sünder²⁶ gibi sanatçılar görüşlerini yazmışlardır. Kemal Sünder'in 'Orkestra Dergisi' için yazmış olduğu 'Kehanet mi?' isimli yazısının tamamı ek:4'te yer almaktadır.

3.2.3.1. Opus Dergisi İle Orkestra Dergisi Arasındaki Tartışma

İstanbul Şehir Orkestrası, 1965 yılında Sibelius'un 100. doğum yılı nedeniyle 24 Ocak Pazar günü Şan Sineması'nda Cemal Reşit Rey yönetiminde bir konser vermiştir. Konserde Sibelius'un keman konçertosu ve Dördüncü Senfonisi seslendirilmiştir. Keman konçertosunu keman sanatçımız Ayla Erduran seslendirmiştir. Aynı program 26 Ocak günü Ankara konser salonunda tekrarlanmıştır. Bu turneye Ankara Filarmoni Derneği öncülük eder. Çünkü İstanbul Şehir Orkestrası Yönetim Kurulu 2.9.1964 tarihli yazısı ile Ankara Filarmoni

²⁵ Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 22 Ocak 2008

²⁶ Kemal Sünder'in 'Orkestra Dergisi' için yazmış olduğu 'Kehanet mi?' isimli yazısını ek:4'te okuyabilirsiniz.

Derneği'ne müracaat ederek İstanbul Şehir Orkestrası'nın Ankara'da bir konser vermek istediklerini ancak gerekli imkanlara sahip olmadıklarından bu konserin Ankara Filarmoni Derneği'nce düzenlenmesine yardımcı olunmasını ister. Ankara'da, konsere ilgi çok büyüktür ve İstanbul Şehir Orkestrası konseri için satılan biletler günler öncesinden biter. Konserden önce Finlandiya Elçiliği İstanbul Şehir Orkestrası için davet düzenler. Bu konseri izleyenler arasında; Başbakan İsmet İnönü, TBMM Başkanı Fuat Sirmen, Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem ve Çalışma Bakanı Bülent Ecevit bulunur. İstanbul Şehir Orkestrası için başarılı bir konser olmuştur. Yalnız, İstanbul Şehir Orkestrası'nın basın organı olan Orkestra Dergisi, Ankara konserinde program olarak derginin satılmasını istemişti, Ankara Filarmoni Dergisi de bu konserde kendi dergisini program olarak satmak istemiştir. Bunun üzerine iki dergi arasında tatsız tartışmalar meydana gelmiş Orkestra Dergisi "Orkestra Ankara'da Sattırılmadı" başlığıyla bir yazı yayınlamış, buna cevap olarak Ankara Filarmoni Dergisi de Ergican Saydam "İstanbul Şehir Orkestrası'nın Ankara Konseri ve Orkestra Dergisi'nin Yersiz Saldırısı" başlıklı yazını yayınlamıştır.

Orkestra Dergisi 1974 yılında 114. Ocak-Nisan sayısını çıkardıktan sonra maddi olanaksızlıktan ve Panayot Abacı'nın Konser bürosu müdürü olup dergi ile yeteri kadar ilgilenememesi nedeniyle yayın sürecine 12 yıl ara verir. Dergi Mart 1983 yılında 115. sayı ile yayınına tekrar başlamış ve halen yayınlanmaktadır.

3.3. İstanbul Filarmoni Derneği'nin ve İstanbul Şehir Orkestrası'nın Zor Günleri

1969 İstanbul Şehir Orkestrası'nın kuruluşunun 25. yılıdır. Bu yıllar orkestra için kolay geçmemiştir. İstanbul Şehir Orkestrası, birçok değerli sanatçıya eşlik eder, birçok şefle çalışır ve birçok eseri ilk kez seslendirilir. Çalışma koşullarının zorluğu başta olmak üzere orkestra, çoğu sıkıntının üstesinden gelir. Ama 1969 yılına gelindiğinde, orkestra büyük bir çıkmazın içine girmiştir. Üyeler arasında bölünmeler, beklentilerini bulamayan üyelerin orkestra için öz eleştirileri başlamıştır. Bülent Tarcan'ın öz eleştirisi şöyledir: "[...] 1944'te İkinci Cihan Harbi dolayısıyla kalitelerine rağmen bir dilim ekme bulamayan orta Avrupa menşeli ve kalite sahibi

kimselerden kolayca faydalanabilirdik. Ve onlar da yanlarına alacakları gençleri yetiştirebilirlerdi. Bu arada bazı değerli elemanların müracaatları da ret olundu. Mesela Walter Gerhard, seviyesine uygun bir yere talip çıktığı zaman ters yüz geriye çevrildi.

Eğer Şehir Orkestrası klasik ikili bir kadroyla yani daha az kişilerden oluşan bir topluluk halinde kurulup grupların başlarına gerçekten işinin ehli artistler angaje edilse ve ekstra sazlar da yavaş yavaş eklenip kadro büyütülseydi, bugün, Fransızların ‘honorable’ dedikleri seviyede, kısa deyimle bir Alman taşra orkestrası seviyesinde bir orkestra kazanabilirdik. [...]”²⁷

Bülent Tarcan, yurt dışından sanatçıları ülkemize çekemememizden söz ederken, Haluk Tarcan ise sanatçılarımıza sahip çıkamamamıza değiniyor: “Rahatça ve iyi bir seviyede bir konçerto çalabilecek dururumda olan genç kemancılarımızdan Ergün Tekinson, son püpitir’de çalmaktan, İllallah diyerek memleketi terk etmek zorunda kalmış ve kapağı Suisse Romande Orkestrası’na atmıştır. Öte yandan birinci kemanların grup olarak dengesizliğini görmek için müzisyen olmağa lüzum yoktur, yayların hareketine bakmak kafidir.”²⁸

Orkestra kuruluş amaçlarından biri olan Türk Bestecilerini halka duyurmak, onları tanıtmak ve teşvik etme görevini tam anlamıyla yerine getiremez. Bu konu ayrı bir çalışma konusu olarak da düşünülebilir. “Türk Besteci ve icracılarının layıkıyla duyurulduğu ve tanıtıldığı da söylenemez. Sınır komşumuz Yunanistan’da, Atina Devlet Orkestrası her hafta konser verir ve her konserde bir yerli eser çalar. Sofya Devlet Orkestrası’nda da yılda ortalama otuz yerli eser çalınması mecburidir. Durum böyle olmakla birlikte bu gibi konularda Şehir Orkestramızı suçlamadan önce, bir konser salonu bile olmayan konserlerini, batı dünyasının büyük şehirlerindeki metro girişlerine benzeyen ve her konser için kira ile tutulan bir sinema salonunda veren bu topluluğun nerede ve nasıl çalıştığını sormak ve bu soruyu yalnız dikkatle değil

---

²⁷ Tarcan, Bülent. “25 yıl geçti ama...” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968):3-4

²⁸ Tarcan, Haluk. “Çeyrek Yüzyıllık Şehir Orkestrası” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968):25

insafla cevaplandırmak önemlidir.”²⁹ Kaynaklardan anladığımız kadarıyla fiziki şartların yetersiz olması, orkestranın 2–3 provayla Türk Bestecilerinin eserlerini konserlerle halka sunma düzeyine getiremez. “Şehir Orkestrası konserlerine rağbet azalıyorsa bunun nedenini istekli dinleyicinin yokluğunda değil, en geniş anlamıyla idarenin başarısızlığında görmek doğru olur. Bugün büyük gerçek kapımızı zorlamaktadır.”³⁰

Şehir Orkestrası’nın ilerleyememesi ve çıkmaza girmesinin nedeni, yeteri kadar para kazanamayan ve bunun için başka işlere giden orkestra üyeleridir. “Bütün bunlara rağmen orkestramızın sanat yönünden acıklı olan ve üyelerini hor kullanılan bir işçiden beter duruma sokan başka bir yönü daha vardır: Orkestramızın üyeleri muhtelif azaltma veya çoğaltma muameleleriyle isim değiştirerek durmadan başka başka yerlerde de çalarlar. Mesela; Radyo Senfoni Orkestrası aynı günün akşamı Opera Orkestrası olur ve müzisyenlerin bazıları da küçük topluluklar halinde şurada burada çaldıkları gibi ekmek parası için sirkler de bile çalıştıkları görülmektedir. Bu derece fizik kudretini yitiren, parmakları, dudakları, ciğerleri zorlanan insanlardan daha fazla bir şey beklemek de haksızlıktır. Bunu da göz önünde tutalım.”³¹ Bülent Tarcan’ın da yazmış olduğu gibi, orkestra dışında günümüzde ‘piyasa müzisyenliği’ olarak tanımlanan çalışmalar o zamandan günümüze miras kalmıştır.

Cemal Reşit Rey’in rahatsızlığından dolayı emekliye ayrılması, Opera Orkestrası’nın kurulması sebebiyle üyelerden 27’sinin orkestradan ayrılması ve 15 üyenin yaş haddinden emekliye ayrılması, İstanbul Şehir Orkestrasının üye sayısının 35’lere kadar düşmesine neden olmuştur. “10 yıl süreyle Şan Sineması’ndaki iki haftada bir olmak üzere konserlerini sürdüren İstanbul Şehir Orkestrası, 1969’da İstanbul Devlet Opera ve Balesi’nin kuruluşuyla 27 üyesinin bu kuruma ve Devlet Tiyatrosu’na geçmesiyle zayıfladı. 1968’de de şef Cemal Reşit Rey’in hastalığından sonra, yaş haddi nedeniyle emekliye sevk edilmesiyle orkestra Demirhan Altuğ ve konuk şeflerce yönetildi. 12 Nisan 1969’da İstanbul Kültür Sarayı bünyesinde açılan opera,

²⁹ Tongur, Hikmet. “İstanbul Belediye Şehir Orkestrası” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968):20

³⁰ Erben, H. Reyan. “25 yıl sonra” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968):9

³¹ Tarcan, Bülent “25 yıl geçti ama...” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968):4

İstanbul Şehir Orkestrası'nın müzikçilerine daha yüksek ücretler ödeyerek kendine çekmişti. İstanbul Şehir Orkestrası 1969 – 70 mevsiminin ilk konserini 13 Ekim 1969'da yine Şan Sineması'nda Demirhan Altuğ yönetiminde gerçekleştirmişti.”³²

İstanbul Şehir Orkestrası gibi İstanbul Filarmoni Derneği de çıkmaz bir yola girer. Derneğin başkanı olan Frumet Tektaş'ın rahatsızlığı dernek çalışmalarını durma noktasına getirir.

3.4. İstanbul Devlet Opera Orkestrası'nın Kurulması ve İstanbul Filarmoni Derneği ile Çalışmaları

İstanbul Devlet Operası'nın çekirdeğini İstanbul Şehir Korosu oluşturur. Muhiddin Sadak tarafından kurulan ve çalıştırılan koro, ilk olarak Belediye Konservatuarı öğrencileriyle kurulur. 1945 yılında İstanbul Belediyesine bağlanan koro, İstanbul Şehir Korosu olarak çalışmalarını sürdürür. İstanbul Şehir Operası kurulacağı zaman Aydın Gün, Azra Gün, Muhsin Ertuğrul gibi sanatçıların yaptığı iki aşamalı sınava çok sayıda koro üyesi katılır ve sınavı geçer. Aydın Gün, 1959'lu yıllarda İstanbul'da bir opera kurma fikrine sahiptir, bunu Muhsin Ertuğrul ile paylaşır. “1959'a gelmiştik. Koroda Leyla Gencerler.... Çok değerli meslektaşım Demirhan Altuğ ile orkestra, yani konservatuar Şan bölümü talebelerinin iştirakiyle Opera denemeleri isminde, bir deneme yapalım dedik. Şehir Tiyatrosu'nda birtakım gösteriler yaptık. Rigoletto Operası'nın Dördüncü Perdesini, II Travatero Operası'nın tümünü çocuklarla hazırladık. Bunu çok kıymetli üstadımız Muhsin Ertuğrul istedi, Bir gün bana gelerek ‘Yahu, Muhittin, bir opera açsak’ dedi. Ben ‘Nasıl olur?’ dedim. ‘Yaparız’ dedi. O devirde ben radyoda tonmaysterdim. Şu bizim şimdiki yönetmenimiz Aydın Gün’le meseleyi konuştuk. İstanbul Operası kurulur mu, kurulmaz m, derken hakikaten Opera kuruldu.”³³

---

³² Aktüze, İrkin. “İstanbul Şehir Orkestrası (İŞO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267 (1996):31-32

³³ Hıfzı Topuz'un Muhiddin Sadak ile yaptığı röportaj metni “Muhiddin Sadak” *Orkestra Müzik Dergisi* 121(1983):17

İstanbul Şehir Korusu, Taksim Belediye Gazinosu konserlerinden biri

Operanın kurulması Muhiddin Sadak'ın anlattığı gibi hemen olmaz. Muhsin Ertuğrul, Aydın Gün ve İstanbul Belediye Başkanı Kemal Aygün'ün büyük uğraşları sonucu İstanbul Şehir Operası kurulur. Bu süreç, Aydın Gün'ün Ankara Operası'ndan istifa ederek ve Muhsin Ertuğrul'un ricasıyla İstanbul'a gelmesiyle başlar. Aydın Gün³⁴ bu oluşumu şöyle anlatmaktadır: “Evet, biz de Ankara Operası'ndan istifa edince, soluğu İstanbul'da aldık. O tarihlerde Muhsin Ertuğrul Hocamız, Şehir Tiyatrolarının başında idi. Tepebaşı'ndaki Dram Tiyatrosu'nda küçük bir odası vardı. Bizi görünce 'her şeyi biliyorum, istifa etmekle ne iyi etmişsiniz, elinize sağlık... Bazen istifa etmek yeni ve güzel bir işe başlamak kadar tatlıdır.' dedi. 'Biz İstanbul'da Belediyeye bağlı bir Şehir Operası kurmak istiyoruz; yaptığımız araştırmalardan bunun mümkün olduğunu sanıyoruz. Siz ne dersiniz,' diye sorunca, 'Tamam diye' bağırdı. Muhsin Bey çok sevinir ve heyecanlanırsa, yüzü pembeleşir ve hiç oturmazdı. Ayağa fırladı, 'Aydıncığım. senin için bundan güzel bir iş olur mu, bunu Ankara'da iken de hayal etmiyor muyduk. Buradaki Opera stüdyosunu bu iş için açmadık mı. Hiç zaman kaybetmeden bugün öğleden sonra

³⁴ Aydın Gün'ün İstanbul Operası'na atanması ile ilgili Orkestra Dergisi'ndeki yazı ek:5'tedir.

Nadir Nadi Bey'e gidin ve yapmak istediklerinizi ona ayrıntılarıyla anlatın.' dedikten sonra o tarihte Cumhuriyet Gazetesi'nin yazı işleri müdürü olan Cevat Fehmi Başkut'a telefon açtı. Konuyu özetledikten sonra, 'Cevatçığım, ben yüzde yüz eminim, Aydın ve Azra bu işi başaracaklar' dedi. Cumhuriyetin eski ahşap binasında önce Cevat Fehmi Bey sonra da Nadir Nadi Beyle konuştuk uzun uzun. Nadir Bey, meslekten bir operacı gibi çok ciddi sorular soruyordu bize. Verdiğimiz cevaplar onu da tatmin etmiş olacaktı ki, bizi çok güçlendirecek sözler söyleyerek uğurlamıştı.

Opera kurma fikri dönemin İstanbul Belediye Başkanı Kemal Aygün ile paylaşılır. Kemal Bey Belediye bünyesine bağlı Şehir Operasının kurulması için gerekli birimlere talimatlar verir. Belediye Encümeni Şehir Operası için yaptığı toplantıda bir üye bu oluşuma tepkisini şöyle dile getirmektedir: "Sayın Başkan, İstanbul'un henüz kanalizasyonu yok, biz opera kurmağa kalkıyoruz. Bu biraz kel başa şimşir tarak olmayacak mı' deyiverdi. Kemal Aygün, her zamanki birkaç anlama gelen zeki bakışı ile beni süzüyordu ve birdenbire 'Aydın Bey, siz ne dersiniz bu görüşe' diyerek, topu bana attı. Ben, 'Doğrusunu isterseniz Operayı kurarken, ona en büyük rakibin kanalizasyon olacağını hiç düşünmemiştim' deyince, gülüşmeler oldu. Sonra şunları eklediğimi hatırlıyorum: 'Efendim, opera, tiyatro veya düzeyli bir konser, eğitici, arındırıp yüceltici etkinliklerdir. Ben şundan yüzde yüz eminim. Eğer bir insan ömründe dört beş opera seyrederse, o artık, ne sokağı kirletir, ne bir kimseye sataşır, ne de başka insanların hakkını çiğner. Eğer bu şehrin bir kanalizasyonu yoksa bu, biraz da bu tür faaliyetlerden yoksun olmasındandır. İstanbul'un bir Operası olsaydı, kanalizasyonu da bu kadar gecikmezdi. Bir tiyatro adamı, -bir memleketin tiyatroları, operaları iyi yürüyorsa; o memlekette kötülükler yürüyemez- diyor... Kısacası, operamızın olması kanalizasyonlarımızın yapılmasına engel değildir. Aksine, bunların, bir an önce yapılmasına yardımcı olabilir...' Uzatmayalım, sözlerimi bitirdiğim zaman, küçük bir sessizlik oldu. Bu fikri ortaya atan, aynı doktor üye, bana dönüp, 'Aydın Bey, galiba siz haklısınız... Evet, evet, sizin görüşünüz doğrudur. Konuşmanızı dinledikten sonra ben de katılıyorum, bu işe, samimiyetle' dedi. Ve oradakiler, kendisini bu uygarca davranışı için alkışladılar. Evet. O gün,

Şehir Operası'nın temelleri atılmıştı resmi olarak...»³⁵

Aydın Gün ve eşi Azra Gün

Şehir Tiyatrolarının desteğiyle, Leyla Gencer'in, koronun, solistlerin, yönetici ve teknisyenlerin candan özverili çalışmalarıyla, İstanbul Belediyesi Şehir Operası, 19 Mart 1960 Cumartesi saat 21.00'da Tepebaşı Dram Tiyatrosu'nda G. Puccini'nin 'Tosca Operası' ile perdesini açar. Dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar ilk temsile katılır ve ertesi gün Şale Köşkü'nde davet vererek sanatçıları kutlar.

Opera temsilleri çok kalabalık olmaktadır. İstanbullular operasına sahip çıkmıştır. Opera sanatçısı Handan Şardağ bir anısını anlatıyor: "19 Mart 1960. İstanbul'un ilk operasının ilk temsil gecesi idi, hepimizin heyecanı sonsuzdu, sanıyorum ki en heyecanlı olan da Aydın beydi. Sonuç! Tohum filizlendi, büyüdü, fidan ve de şimdi koskoca bir ağaç oldu. Ama bu hale gelinceye kadar neler geçirdik.

Hiç unutamadığım temsillerden birisi de bir Yarasa temsiliydi. Yarasa'nın son gecesi idi, açık havada. Tiyatro galiba beş bin kişi alır. O gece yedi bin kişi varmış. Merdivenler tamamen dolu, orkestranın önündeki çimenlik tamamen dolu, iğne atsan yere düşmeyecek. Sahnedeki dekorların arkasında, Azra Hanımla beraber, uvertürün

---

³⁵ Gün, Aydın. "İstanbul Operası'nın Kuruluşu" *Orkestra Müzik Dergisi* 122 (1983): 3-6

bitmesini bekliyoruz. Uvertür biter bitmez, sahneye çıkacağız. Aman uvertür biter bitmez, bir alkış koptu, ikimiz de korktuk. Böyle alkış hiç duymamıştık. Olağanüstü bir şeydi. Anlatılır gibi değil. Açık havada, insanın üzerine, bir dalga gibi geliyordu. Kapalı salonda böyle bir alkışla neler olur, bilemiyorum.”³⁶

Aydın Gün, Şehir Operası'nı Devlete bağlamayı amaçlar. Gün, bir Kanun tasarısı hazırlayarak bu tasarımı Meclise sunulmasını sağlar. 12 Nisan 1969 tarihinde Ankara Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'ne bağlanan Şehir Operası, İstanbul Devlet Opera ve Balesi adını alır. 12 Nisan 1969 tarihinde İstanbul Devlet Opera ve Balesi, Ninette de Valois'in sahneye koyduğu, Ferit Tüzün'ün Çeşmebaşı Balesi ve Aydın Gün'ün sahneye koyduğu G. Verdi'nin Aida Operası ile temsile başlar. Panayot Abacı Opera Orkestrası'nın kurulmasını şu sözleri ile anlatmaktadır:

“Aydın Gün İstanbul Operasını kurmuştur. Arkasından da Opera orkestrası ve Opera Korosu kurulmuştur. Opera Orkestrası'nın kuruluşu Aydın Gün ile başladı ve bir ekip kuruldu. Bu ekipte; Ferit Tüzün, Asım Kozol ve Ben vardık. Bu ekip Şehir Orkestrası'nın en iyi elemanlarını operaya aldı. Çünkü Operanın şartları çok daha iyiydi. O zaman Şehir Orkestrası'nın en yüksek ücreti 900 liraydı. Operanın ücretlerini Aydın Gün 2000–2500 lira arasına çıkardı.”³⁷

Kanun tasarısındaki maddelerden bazıları:

Madde 11: a - Devlet Opera ve Balesi sanatkarları, uygulatıcı uzman memurlar ve stajyerler tespit edilecek ehliyet ve iktidarları nazarı alınarak aşağıda gösterilen ücretlerle çalıştırılırlar:

Stajyer ayda;1200 TL

Uzman memurlar ayda; 800 – 3500 TL

Uygulaticı uzman memurlar ayda; 1000 – 4250 TL

Sanatkar memurlar ayda;1500 – 5500 TL

---

³⁶ Şardağ, Handan. “Opera Arkadaşlarıma” *Orkestra Müzik Dergisi* 122 (1983): 27-28

³⁷ Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 11 Aralık 2007

b) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü ile Opera ve Bale Müdürlerine en yüksek sanatkar memur ücretine ilave olarak, Bakanlar Kurulunca tayin edilecek miktarda idare ve temsil ödeneği verilir,

Madde 12: Devlet Opera ve Balesi sanatkarları, içkili gazino ve benzeri yerlerde çalışamazlar, Aksi halde, Genel Müdürlük ve Müdürlüklerce resmen sözleşmeleri feshedilir.³⁸

İstanbul Şehir Orkestrası ile ilişkilerini koparan İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Opera Orkestrası ile işbirliği yaparak konserlerini 1970'den sonra Opera Orkestrası ile yapmaya başlar. Operanın kurucusu Aydın Gün, İstanbul Devlet Operası'nda bir müzik kulübü kurarak bu kulübün müdürlüğüne de Panayot Abacıyı getirir.

Atatürk Kültür Merkezi'nde 27 Kasım 1970'de çıkan yangın nedeniyle, İstanbul Devlet Operası bir yıl temsillerine ara vermek durumunda kalır. Aydın Gün'ün uğraşısı sonucunda Şubat 1971'de opera, temsillerini Taksim'deki Maksim Sahnesi'nde sürdürür. 1977 yılında Şan Sineması'nda perde açan opera, 1978-79 sezonunda onarımı biten AKM' de temsillerini bugüne kadar sürdürmektedir.

3.4.1. İstanbul Devlet Operası'nda Bir Müzik Kulübü Kuruldu

İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü bünyesinde bir müzik kulübü kurulmuştur.

Müzik Kulübünün amacı: Gençlerde müzik sevgisi ve yeteneğini geliştirmek, onlara iyi müzik eserlerini dinletmek, değerli müzik eserlerini anlama yetisini kazandırmak, müzik yoluyla milli birliğin gelişmesine yardım etmek, uluslararası yakınlık ve dostluk duygularını sağlamlaştırmaktır.

1 - Müzik Kulübü İstanbul Opera salonunda, gerekirse uygun görülecek salonlarda şimdilik haftada iki gün faaliyete geçecektir.

---

³⁸ Olaylar-Yorumlar. "Devlet Opera ve Balesi Kanunu" *Orkestra Müzik Dergisi* 89 (1970):42

a - Haftanın bir günü açıklamalı plak ve bantlardan müzik dinlenecektir, ikinci günü de konsere yer verilecektir.

2 - Müzik Kulübüne katılma:

a - İstekliler doğrudan İstanbul Opera ve Balesi Müdürlüğü (Konser Bürosu'na) başvuracaklardır.

b - Müzik Kulübü kartını alan üyeler kulüp faaliyetlerine ücretsiz iştirak edebileceklerdir.

c - Üyelerden ayda 10 TL, öğretmenlerden 5 TL, öğrencilerden 2,5 TL aidat alınacaktır.

d - Üyelere, Devlet Opera ve Bale temsilcileri özel olarak tertiplenecek ayrıca konserler düzenlenecektir. Bu faaliyetlerde indirimli ücret uygulanacaktır.

3 - Kulübün her türlü faaliyetlerini İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü'nün görevlendireceği bir komite yürütecektir.³⁹

Panoyot Abacı, opera ile ilgili anılarını şöyle anlatmaktadır: “Konser programı opera programının çok üzerindeydi. Dünyanın en büyük solistlerini bir yolunu buldum getirttim⁴⁰. Bu konserleri rahatlıkla düzenlemem için Aydın Gün, konser bürosunu kurdu ve ben de bu büronun başına geçtim. Aydın Gün ayrılana kadar bu konserler devam etti. Aydın Gün'den sonraki müdürün yanındaki bazı opera sanatçıları, bu operadır opera konserleri yapılacaktır. Konser bürosunun konserleri operanınkinden üstün deniliyor, bu konser bürosunun iptal edilmesi için Mükerrer Berk'e başvuru yapıyorlar ve Berk'te bu başvuruyu kabul ediyor. Bundan dolayı konser bürosu kapatılıyor. Konser bürosunun kapatılması büyük bir skandaldır. Bu olaylardan sonra İstanbul Filarmoni Derneği bağımsız olarak konserler yapmaya başladı. Bu konserler yine Saray Sineması'nda veriliyordu.”⁴¹

---

³⁹ Olaylar – Yorumlar. “İstanbul Devlet Operası'nda Bir Müzik Kulübü Kuruldu”, *Orkestra Müzik Dergisi* 96 (1971):51

⁴⁰ Bruno Leonardo Gelber'in Türkiye'ye gelişini Panayot Abacı ek:6'da anlatmaktadır.

⁴¹ Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 11 Aralık 2007

3.5. İstanbul Şehir Orkestrası'nın Devlete Bağlanması Ve İstanbul Filarmoni Derneği'nin Yeniden Sanat Yaşamına Katılması

İstanbul Şehir Orkestrası içine düştüğü bu zor durumdan kurtulmak için 1970'lerde Devlete bağlanmanın yollarını arar. Orkestra üyelerinin bakanlarla görüşmeleri sonuçsuz kalır. Daha sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın müdürü ve solo flütisti Mükerrer Berk, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na müdür olarak atanır. Şehir Orkestrasının devlete bağlanmasına öncülük eden Özer Sezgin o süreci şöyle anlatmaktadır:

“1972 yılında 657 sayılı personel kanunu yenilenmişti ve o dönemde Filarmoni Derneği'nin büyük desteğini gören İstanbul Şehir Orkestrası, 657 sayılı personel kanunu çıkınca belediyeden ayrılarak personel kanununa bağlanmak istediler. 1971–72 döneminde ben Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın müdür yardımcısıydım, Mükerrer Berk'te müdürümüzdü. O dönemde İstanbul'dan sanatçı arkadaşlar gelerek kendilerine yardımcı olmamızı, İstanbul Şehir Orkestrası'nın devlete geçmesi gerektiğini söylediler. Çünkü birçok kişi istifa etmişti, birçok kişi emekli olmuştu ve birçok kişi de operanın şartları daha iyi olduğu için operaya geçmişti. 1972'nin sonuna doğru İstanbul Şehir Orkestrası'nın programlarını Ankara'dan yaptık. Solistlerini, şeflerini ayarlıyor ve programlarını basıp İstanbul'a gönderiyorduk. Şeflerin, solistlerin ödemelerini de Ankara'dan yapıyorduk.

PROGRAM

İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

AÇILIŞ KONSERİ

U. CEMAL ERKİN SINFONİETTA
(1906 - 1972)

Allergo
Poco meno mosso
Adagio
Allergo

M. BRUCH . . . . . KEMAN KONÇERTOSU
(1838 - 1920) SOL MINÖR OP. 26

Allergo moderato
Adagio
Finale: Allergo energiko

Şef: Prof. GOTTHOLD E. LESSING
Solist: SUNA KAN "Keman"

Konsertmaister: Semih Argejo

Solist: SUNA KAN

a r a

L. v. BEETHOVEN . 5. SENFONİ DO MINÖR OP. 67
(1770 - 1827)

Allergo non troppo
Andante molto
Allergo giocoso
Allergo energiko e passionato

18 KASIM 1972
MARTESİ, 18.30

İ. T. Ü. MADEN
FAKÜLTESİ SALONU

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın ilk programı⁴²

Mart 1973'te Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası⁴³ yönetimi için seçim yapıldı. Mükerrerrem Bey'le beraber seçimi kaybettik bunun üzerine o dönemin Devlet Bakanı Rahmetli İsmail Arar, Mükerrerrem Bey'e İstanbul'a gitmesini ve bu orkestranın belediyeden devlete geçişinin yapılmasını istedi. Mükerrerrem Bey de bu teklifi kabul etti, beni yardımcısı olarak istediğini bakana söyledi. Bakan, 'tamam özlük işlerine gidin kararnamelerinizi imzalattın' dedi, biz de özlük işleri Genel Müdürüne 'bizim kararnamemizi hazırlayacaksınız İstanbul'a tayin olduk' dedik. Genel Müdür 'peki nereye gidiyorsunuz' dedi; 'İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na dedik', 'böyle bir kuruluş yok' dedi, 'siz her şeyden önce bu kuruluşu 657 sayılı kanuna koydurmanız gerek' dedi. Onun üzerine Mükerrerrem Bey dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'ten randevu aldı, biz aynı gün saat 17.00'da Ecevit'in yanına gittik. Ecevit, yanındaki Bakan İsmail Hakkı Birler'e 'kara kaplı defteri getir bakalım' dedi. 657 sayılı Kanunda yer alan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın ek geçici 16. maddesinin

⁴² 18 Kasım 1972 tarihinde ilan edilen solist Suna Kan'ın yerine viyolonselci Reşit Erzin solist olarak katılmıştır. Erzin, konserde Saint-Saens'in Viyolonsel konçertosunu seslendirmiştir.

⁴³ Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası; belli dönemlerde Devlet Bakanlığına, Kültür Müsteşarlığına ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştı. 1973 yıllarında tekrar devlet bakanlığına bağlanmıştır.

altına şöyle bir cümle eklendi; ‘Bu madde Devlet Senfoni Orkestraları hakkında da geçerlidir.’ Bu madde 1973 Mayıs ayında 5 sayılı Kanun hükmündeki kararnameyle yayınlandı ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası 05 Mayıs 1973’te⁴⁴ resmen kurulmuş oldu.”⁴⁵

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ve İstanbul Filarmoni Derneği kuruluşundan itibaren birbirlerine destek iki kurumdur. İstanbul Şehir Orkestrası 5 Mayıs 1973 tarihinde çıkarılan kararname ile devlete bağlı bir kurum olarak çalışmalarına başlamıştır⁴⁶. Bu gelişmenin ardından sıra çalışmaları neredeyse durma noktasına gelen Filarmoni Derneği’nin çalışmalarının başlatılmasına gelmiştir.

Bunun için İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’nın Müdürü Mükerrrem Berk öncülüğünde; Cemal Reşit Rey, Afif Tektaş, Refika Tektaş, Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay, Vedat Nedim Tör, Fettah Aytaç, Nevzat Atlığ, İclal Sermet, ve Emel Tacar 27 Mart 1973 tarihinde toplanırlar. Bu toplantıda öncelikle yeni yönetim kurulu şu şekilde belirlenir. Kurul şöyledir: Cemal Reşit Rey (başkan), Mükerrrem Berk (başkan vekili), Afif Tektaş (mali işler) görevini üstlenmiştir. Toplantıda Mükerrrem Berk, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile iş birliğinin başlatılmasını ve Dernekle ortaklaşa yapılacak konserlerin programlarının bir an önce hazırlanmasını önerir. Derneğin çalışma merkezinin Atatürk Kültür Merkezi olması ve Dernek üyelerini bir kokteyle buluşturma düşüncesi de yapılan toplantıda kararlaştırılır. İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Park Otel’de 17 Mayıs 1973 tarihinde düzenlediği kokteyle 600 üyeyi bir araya getirmeyi başarır.

İstanbul Filarmoni Derneği; oda müziği konserleri, sergiler, konferanslar düzenlemek, kütüphane oluşturmak kısaca derneğin müzik çalışmalarına hız verilmesi için Mart 1975’te Teşvikiye Atiye Sokaktaki üç katlı binaya taşınır. Bina

---

⁴⁴İstanbul Filarmoni Derneği’nin yeniden canlanması ve Derneğin, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile yaptıkları çalışmaları o dönemde iki kurumda da görev alan Özer Sezgin, ekler kısmında kendisi ile yapılan röportajda o günlerdeki çalışmaları ayrıntılı olarak anlatmıştır.

⁴⁵ Sezgin Özer. Kişisel görüşme, 26 Şubat 2008

⁴⁶ İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’nın ilk konser yazıları ek:7’de verilmiştir.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası tarafından, orkestra algılarını korumak amacıyla kiralanmıştır.

İstanbul Filarmoni Derneği imkanları dahilinde binayı tadilat ettirmeyi taahhüt ederek, 3 Nisan 1975 tarihinde bir kokteyl düzenlemiş ve yeni binanın açılışını yapar. Ali Emel Tacar o günleri şöyle anlatmaktadır: “Aslında bu ev İDSO’nun değerli yöneticileri tarafından, aynı yıl içinde, dışarıdan getirilmiş hayli değerli müzik aletlerinin korunması, kütüphane ve nota arşivlerinin tesisi, amacı ile kiralanmıştı. İşbirliği çerçevesi içinde müzik ve büro çalışmalarının sürdürülebilmesi için Filarmoni Derneği’nin yararına da tahsisi uygun görülmüştü. Kiralandığı sıralarda bina çok bakımsız ve harap durumda idi. Filarmoni Derneği, bu binayı tamir giderlerini üzerine almak suretiyle çok iyi bir şekilde onardı, bahçesini tanzim ettirdi, ieklendirdi. Bu suretle İDSO’nun konukseverliğine bir yanıt verilmiş oldu. Bu binanın iyi bir şekilde dōřenmesine ve rahatça kullanılmasına velhasıl yönetilmesine katkıda bulundu. Konukların ağırlanması gibi masrafları ise tamamen üstlendi.”⁴⁷

İstanbul Filarmoni Derneği yeni binasında çalışmalarına hızla başlamıştır. Dernekte Cumartesi günleri konserler, arşamba günleri ise sanat söyleşileri düzenlenir. Dernek çalışmalarının yeniden başlamasını Özer Sezgin şöyle anlatmaktadır: “O yıllarda dernek pek faal değildi, Cemal Bey, Afif Bey, Mükerrerem Bey ve ben derneği tekrardan canlandırmak için bir araya geldik. O zaman Atatürk Kültür Merkezi yanmıştı, biz de şimdi yıkılmış olan Park Otel’deki bir salonda orkestra çalışmalarına başladık. Otelin Müdürü Aslan Bey bizlere çok yardımcı oldu. Provalarını yaptığımız o salonda Filarmoni Derneği’nin ikinci kuruluşu gibi İstanbul’un önde gelenlerini, müzik severleri davet ederek bir kokteyl gerçekleştirdik. Bu sırada Afif Bey’in, İstanbul’un zenginlerinden Fettah Aytaç’ın ve Nadir Nadi’nin büyük katkılarını ve desteklerini gördük.

---

⁴⁷ Tacar, Ali Emel. “Filarmoni Derneği’nin Öyküsü, Müzik Değişim Yılları” *Atatürk Türkiyesi’nde Müzik Reformu Yılları* (İstanbul: Filarmoni Derneği Yayınları, 1982):58

Dernek olarak Atiye Sokak'ta bulunan Orhan Alisbah'ın üç katlı köşküne taşındık. Köşkün üst katını gelen sanatçıların kalması için lojman gibi yaptık, orta katını konser salonu haline getirdik, binanın korunması için senfoninin de personellerinden olan Seyfi Bey'i ailesiyle beraber alt katına onları taşıdık.

Atiye sokaktaki binada toplantılar oluyordu, rahmetli Cenani Akın çocuk korusu kurmuştu, hafta sonları onların provalar oluyordu ve konserlerden sonra dernekte tekrar beraber oluyorduk.⁴⁸

3.5.1. İstanbul Filarmoni Derneği Oda Orkestrası'nın Kuruluşu

Dernek yönetimi çocukları ve gençleri her zaman çalışmalarına dahil etti ve onların müzik gelişimlerini destekledi. O dönemde gençler Dernekte oda müziği ve orkestra çalışmaları yaptı. Bu çalışmalar gayet ciddi bir şekilde devam etti ve dönemin yöneticilerinin de yardımlarıyla, gençler İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası'nı kurdular.

“Kadıköy Halk Eğitim Merkezinde 60'lı yılların sonlarında kurulmuş Şef Orhan Borar'la devam eden amatör bir orkestra vardı. Orkestra üyelerinin çoğu Kadıköy çevresinde oturan amatör müzisyenlerdi. Orkestranın bir ara teknik seviyesi düşmüştü ve çalışmalar bize yeterince zevk vermiyordu. Bunun üzerine, Kadıköy'deki orkestraya da aksatmaksızın Ercan Erdiç, Murat Gürol gibi bazı arkadaşlarla daha severek çalışacağımız ve birbirine daha yakın yaşlarda olanlardan oluşan bir orkestra kurmaya karar verdik. Yeni kuracağımız orkestrada sevdiğimiz tür müzikler yapmaya, daha çok seveceğimiz eserleri çalmaya gayret edelim dedik. Adını koymadığımız orkestrayı 1976 - 77 sezonunda kurduk. Ertuğrul Sevsay'a şefimiz olmasını rica ettik, O da bu teklifimizi severek kabul etti. Biz de Ertuğrul Sevsay'ın anneannesinin Kuyulu Bostan Sokak Nişantaşı'ndaki evinde çalışmaya başladık. Bir süre çalıştıktan sonra Atiye Sokak'ta bulunan İstanbul Filarmoni Derneği yöneticilerine, Pazar sabahları orada çalışmak istediğimizi söyledik. Onlarda bu teklifimizi kabul ettiler. Biz de çalışmalarımıza başladık ve başarılı konserler

---

⁴⁸ Sezgin Özer. Kişisel görüşme, 26 Şubat 2008

verdik. Konserlerimizi genelde Işık Lisesi'nde veriyorduk. Birkaç konserden sonra Filarmoni Derneği bizim ciddi çalışmalar yaptığımızı, başarılı konserler verdiğimizizi görünce, bizim ismimiz altında konserler verin diye teklifte bulundu. Biz de o tekliften sonra İstanbul Filarmoni Derneği Oda Orkestrası olarak konserler vermeye başladık.

İlk kadroda: I. Kemanlarda; Murat Gürol (başkemancı), Ercan Erdiñç, Aleksandr Palamidis, Kenan Aydın, Lale Berköz, Handan Sürel, II. Kemanlarda; Yusuf Küçükaksoy, İbrahim Kurhan, Pınar Gerçeksever, Gürcan Erdiñç, Viyolada; Engin Okyay, Richard Zirbel, Rıfat Kori, Ersin Pamukçu, Viyolonselde; Ferhan Güraydın, Tayfur Çağlayansu, Sevil Gökdağ, Suzan Yafet, Kontrabasta; İbrahim Tunca gibi isimler vardı.

Bu çalışmaları severek üç-dört yıl devam ettirdik. Orkestra üyeleri aynı yaş grubundan olduğu için çalışmalar dışında da bir araya geliyor ve çok eğleniyorduk ama provalarda şef bagecini kaldırdığı zaman bütün ciddiyetimizle işimizi yapıyorduk.⁴⁹

Orkestra ilk konserini 27 Aralık 1977 tarihinde Boğaziçi konser salonunda yapmıştır. Orkestranın şefi Ertuğrul Sevsay, solist ise Faris Akarsu'dur. Konserde; Mozart'ın I numaralı Divertimetosu, Bach'ın Re Minör piyano konçertosu, Schubert'in Alman Dansları ve Tchaikovsky'nin dört parçası (andante cantabile, melancolie, chat sans paroles, barcarole) seslendirilmiştir. Konserde bis olarak ise Schubert'in Moment Musical'i çalınmıştır. Her geçen yıl seviyesi yükselen orkestra, kadrosunu da genişletir. Ertuğrul Sevsay orkestranın çalışmalarını şöyle anlatmaktadır:

“Belediye Konservatuarı'ndan, ikişer tane korno, flüt, klarnet, obua, fagot gibi nefesli sazlarında katılmasıyla, 1979 yılında orkestramız küçük bir senfoni orkestrasına dönüşmüştü. Atatürk Kültür Merkezi küçük salonda 17 Mayıs 1979 tarihinde orkestramızın ulaştığı en geniş kadro ile konser verdik. Cemalettin

---

⁴⁹ Küçükaksoy, Yusuf. Kişisel görüşme, 04 Kasım 2008

Kurugöllü (tenor) ve İdil Olcay (piyano) solist olduğu konserde, benim ‘kendi gök kubbemiz’, Beethoven’ın ‘2 numaralı piyano konçertosu’, Mozart’ın ‘40. senfonisi’ eserlerini seslendirdik.”⁵⁰

İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası’nı oluşturan üyelerin çoğunluğu öğrenci idi. Üyelerin mezun olduktan sonra farklı yerlere gitmeleri ve Ertuğrul Sevsay’ın eğitim için yurt dışına çıkması ile, İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası dağılmaya başlar. Bazı üyeler çalışmalarını sürdürmek için uğraştıysa da bu çaba uzun sürmez ve orkestra birkaç yıl içerisinde dağılır.

İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası 1977 Ertuğrul Sevsay (şef), Macit Günhan (piyano), I. kemanlar Murat Gürol (başkemancı) Ercan Erdiñç, Güner Yavuz, II. kemanlar Yusuf Küçükaksoy (II. Kemanlar grup şefi), Pınar Gerçeksever, Gürcan Erdiñç

---

⁵⁰ Sevsay, Ertuğrul. Telefon görüşmesi, 07 Kasım 2008

3.6. İstanbul Filarmoni Derneği'nin, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'ndan Ayrılması

Prof. Dr. Mürkerrem Berk'in başkanlığını yaptığı İstanbul Filarmoni Derneği, Atiye Sokak'taki yerinden kira bedelinin fazla olması nedeniyle, Kasım 1988'de Beyoğlu Erol Dernek Sokak Erman Han'da kiraladığı daireye taşınır. Dernek, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile konserler yapmaya, uluslararası sanatçıları ve orkestraları getirmeye gençlik festivalleri ve yarışmaları düzenlemeye devam eder. Prof. Mürkerrem Berk'in ani ölümü üzerine Derneğin başkanlık görevini 22 Haziran 1996 tarihinde Afif Tektaş'ın oğlu Ömer Tektaş üstlenir. Ömer Tektaş'ın başkanlığı 06 Haziran 1998 tarihinde Prof. Dr. Orhan Başkır'ın seçilmesine kadar devam eder.

İstanbul Filarmoni Derneği'nin çalışmaları, 2000 yılına gelindiğinde de devam etmektedir. 31 Mart 2000 tarihinde Dernekte yapılan toplantıda Yunanistan'la karşılıklı konserler yapılması görüşülmüş, bu görüşmeden çıkan sonuçlar karar defterine şu şekilde yazılmıştır: "Derneğimiz, Filarmoni Vakfı ile ortak olarak, Atina Devlet Senfoni Orkestrası ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile birlikte iki konser vermek üzere genel sekreterimiz Panayot Abacı'nın teşebbüsü ile çalışmalarına başlamıştır. Bu turnedeki masrafları, sponsorların katkısı ile Derneğimiz ve Vakıf karşılayacaktır. Bu konuda gerek Dışişleri ve Kültür Bakanlıklarının desteği sağlanmıştır.

Ayrıca Dışişleri Bakanlığı'nın teklifi ile Bursa ve Selanik Devlet Senfoni Orkestraları da yukarıda açıklandığı doğrultuda ve yöntemde, her iki ülkede konserler verecekler ve bunun yürütmesini Derneğimiz Filarmoni Vakfı ile birlikte sağlayacaktır.

Yine Dışişleri Bakanlığı'nın telkini ile Sofya ve Bükreş Devlet Senfoni Orkestraları ile yukarıda açıklanan biçimde çalışma yapılmasını ve Derneğimiz ve Vakfın bu konserlerin yürütücülüğünü üstlenmeleri kararlaştırılmıştır.

Genel sekreterimiz Panayot Abacı'nın zikredilen konular hakkında verdiği

açıklamaları yönetim kurulumuzca oy birliği ile onanmış olup, konu ile çalışmaların yürütülmesine tam yetkili bulunmasına oy birliği ile karar verilmiştir”.⁵¹

Karşılıklı yapılan bu turneden sonra kuruluşlarından itibaren hep yan yana, sürekli birbirine destek iki kurum yolları ayırma noktasına gelmiştir. 4 Ekim 2000 tarihinde yapılan dernek toplantısında iki kurumun resmen ayrıldığı konuşulmuştur. Derneğin karar defterinde şu maddeler yer almaktadır; “İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası yöneticilerinin, derneğimizle olan ilişkileri koparması nedeniyle şu kararlar alınmıştır:

1. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü’ne ihtarname göndererek (noter aracılığıyla) şu kusurların belirtilmesi:
  - a. Avansların kapatılması,
  - b. Demirbaşımızda kayıtlı olup Devlet Senfoni Orkestrasınca Cuma – Cumartesi konserlerinde kullanılan nefesli çalgıların, kullanılmalarının güvence altına alınması,
  - c. Demirbaşlarımız olan AKM sahnesindeki konser panosuna derneğimizin muvafakati olmadan el atılmaması.
2. Cumhuriyet Gazetesi’nde derneğimiz aleyhine çıkan yazıya yanıt verilmesine,
3. Derneğimiz üyesi avukat İbrahim Aksun’a işlerimizin takibi için vekaletname verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir”.⁵²

Verdikleri bu kararlar İstanbul müzik tarihinde 60 yıldan uzun süre çok önemli bir yere sahip bu iki kurum birbirleriyle olan bağlarını koparırlar. Yalnız İstanbul için değil Türkiye Çoksesli Müzik hayatı için de büyük önem taşıyan bu iki ‘okul’ yetiştirdiği müzisyenler, verdiği konserlerle hep ilklere öncülük etmiş ancak idarecilerinin anlaşamaması nedeniyle birbirlerine verdikleri desteklere ve her türlü ilişkilerine 2000 yılı içerisinde son verirler.

---

⁵¹ İstanbul Filarmoni Derneği Karar Defteri 31 Mart 2000

⁵² İstanbul Filarmoni Derneği Karar Defteri 04 Ekim 2000

3.7. Filarmoni Vakfı

Mehmet Raşit Büyüktuğrul , Cemal Reşit Rey, Mükerrerem Berk, Reşat Atabek, A.Aydın Bolak, Mustafa Vacit Yalman, Reşat Teoman Turalı, Mordo Dinar, Ali Doğan Sinangil, Selahattin Beyazıt, Afif Tektaş, Mehmet Nejat Eczacıbaşı, Mehmet Ali Kocaman ve Ergün Birol; 18 Ağustos 1978 tarihinde ‘Filarmoni Vakfı’ kurmuşlardır. Vakfın tüzüğü şöyledir:

“Madde 1 - 903 sayılı Kanun ile tadil edilen Medeni Kanun hükümlerine uyularak ‘Filarmoni Vakfı’ adı altında tüzel kişiliği olan bağımsız bir vakıf kurulmuştur.

Vakıf kurucuları ile ikametgahları ve bağış miktarı ve neveleri vakıf senedinin 3. maddesinde gösterilmiştir.

Madde 2 - Vakfın amacı; çoksesli musikinın halkımız tarafından benimsenip sevilmesini sağlayarak yurt sathında dinleyicisinin ve bu musiki türünden zevk alan Yurttaş sayısının çoğalmasına ve bittabi bu türde Türk Bestelerinin yapılmasına yardımcı olmaktır. Vakıf bu gayesine ulaşmak için ve gayesiyle sınırlı olmak üzere:

a - Konser evi ve konser salonları kurabilir.

b - Bir musiki kitaplığı tesis edebilir.

c - Plak, manyetik bant koleksiyonları yapabilir. Türk musikişinasları ile ilgili müze ve arşiv kurabilir. Musiki ile ilgili her türlü yayınları yapabilir.

d – Türk Bestekarları arasında ve gerekirse uluslar arası yarışmalar düzenleyebilir. Konserler, kurslar, konferanslar, ödüllü yarışmalar tertipleyebilir.

Vakıf, amacına ulaşmayı sağlayabilmek için her türlü akidleri inşa ve tasarrufları icra edebilir. Borç alıp verebilir, taşınmaz, taşınır mal alıp satabilir, kiracı ve kiralayan olabilir, ipotek alabilir aynı ve şahsi haklar iktisap edebilir ve bunları, elden çıkarabilir.

Vakıf amacına ulaşmak için yukarıda yer alan hususlar tahdidi olarak tahrir edilmemiş olup, halin icabına göre Mütvevelliler Heyeti vakfın amacına ulaşmak için faydalı ve lüzumlu gördüğü biçümle teşebbüsâtı ifa ve icra edebilir.

Madde 3- Vakıf mal varlığı özellikle aşağıdaki kaynaklardan meydana gelir:

A - Vakfın kurucularından vakfa tahsis ve temlik ettiği haklar ve mal varlıkları ki bunlar tasfiyen şöyledir.

a – İstanbul Göztepe Yeşilçeşme Sokak no 7 A,19 da mukim T.C tebaasından Mehmet Raşit Büyüktuğrul Kadıköy üçüncü Noterliğinde 6 Ağustos 1975 tarihinde 30244 Yevmiye sayısı ile akdettiği ‘satış vaadini ve inşaat mukavelesiyle, Kocaeli-Gebze-Hereke-Büyükköy’ mevkiinde kain 4033 parselde mukavvet gayrimenkulde %25 hisseyi uhdesinde ipka ederek % 75 hissesini bilabedel alıcıları Hasan Nuhoglu ve İlyas Nuhoglu’na ferağ etmiş ve alıcıları da bu bilabedel ferağa karşı 4033 parselin tamamı üzerinde şahsi nakit ve, imkanları ile yapacakları inşaatın %25’ini Mehmet Raşit Büyüktuğrul’a bilabedel teslim edeceklerini taahhüt etmişlerdir. Taraflar arasındaki mutabakatına göre 4033 parselde 5 blokta 80 daire yapılacak ve bunlardan yirmisi Mehmet Raşit Büyüktuğrul’a ait olacaktır.

Mehmet Raşit Büyüktuğrul 4033 parseldeki % 25 hissesinden %7,5’ğini uhdesinde ipka ederek bakiye yüzde on yedi buçğunun mülkiyetini hibe yoluyla Vakfa terkü tahsis ve temlik etmiştir.

Mehmet Raşit Büyüktuğrul bu temlikine muvazi olarak 6 Ağustos 1975 günlü ve 30244 sayılı satış vaadi ve inşaat mukavelesinin kendisinin leyinde tevlid ettiği inşaat hakkını %70’ini ve hibe yoluyla Vakfa devir ve temlik olmakta ve böylece adı verilen mukaveleden doğan müdahale hakkının halefi Vakıf olmaktadır. Mehmet Raşit Büyüktuğrul 6 Ağustos 1975 gün ve 30244 sayılı mukavelenin şahsına yüklediği biçümle mükellefiyetleri şahsen ifa etmeye devam edecektir.

Mehmet Raşit Büyüktuğurul, vefatı tarihine kadar ve vücudu elverdiği, sürece, adı edilen mukavelenin ve bunu dermiyan etmektedir.

Cemal Reşit Rey: 1000 TL

Mükerrem Berk: 1000 TL

Reşat Atabek: 1500 TL

Ahmet Aydın Bolak: 10.000 TL

Mustafa Vacit Yalman: 10.000 TL

Reşat Teoman Turalı: 20.000 TL

Mordo Dinar: 20.000 TL

Ali Doğan Sinangil: 50.000 TL

Selahattin Beyazıt: 100.000 TL

Afif Tektaş: 100.000 TL

Mehmet Nejat Eczacıbaşı: 50.000 TL

Mehmet Ali Kocaman: 50.000TL

Ergün Birol: 25.000 TL

b - Üçüncü kişiler tarafından Vakfa yapılacak biçümle bağış ve ölüme bağlı tasarruflar(idare heyeti uygun bulmadığı bağış ve ölüme bağlı tasarrufları reddedebilir.) Yapılacak bağışlar 2. maddede belirtilen hususlar ile bağdaşması kaydı ile muayyen bir amaca tahsis edilebilir.

c - Düzenlenecek konser ve müzik ve diğer sanat kollarıyla ilgili sergilere ve müzeye girişe ait satılan biletlerden sağlanan gelirler.

d - Kitaplık, diskotekten faydalananlardan alınacak aylık ve aidatlar.

e - Basılıp yayınlanan ve çoğaltılan kitap ve nota, resim satışından sağlanan gelirler.

f - İlan reklamlardan kazanılan gelirler.

h - Vakıf tarafından elde edilen, inşa ettirilen veya iktisap edilen, her türlü taşınmaz ve taşınır malların satışından, kirasından ve kullanılmasından elde edilen gelirler.

1 - Vakıf tarafından tertiplenecek gala, temsil,balo jübile, kermes gibi sosyal faaliyetlerden elde edilen gelirler.Vakfın amacına aykırı düşmemek şartıyla, vakfın idare heyetinin uygun bulup tertipleyeceği faaliyetler sonucu sağlanan diğer gelirler.

Madde 4- Vakfın siyasetle hiçbir ilişkisi yoktur.

Madde 5- Vakfın yıllık gelirlerinden idare heyeti masrafları ve medeni kanununun 78. maddesinin 3.fıkrası gereğince tespit edilecek teftiş ve denetleme masraflarına katılma payı düşürüldükten sonra, kalan miktardan Mütevelliler heyetince karar altına alınacak bir meblağ yedek gelir olarak ayrılır.Vakıf gelirinde düşme görüldüğü ve vakfın idamesi için gerekli masrafları karşılamakta güçlük çekildiği takdirde, Mütevelliler heyetinin kararı ile Yedek gelirlerin harcaması yapılır.

Madde 6- Vakfın merkezi İstanbul'dadır

Madde 7- Vakıf mallarının değerlendirilmesi ile Mütevelliler heyeti vazifelendirilir.

Madde 8- Vakfın organları şunlardır:

- a - Mütevelliler Heyeti
- b - İdare heyeti
- c - Denetim Kurulu

Madde 9- Mütevelliler heyeti işbu vakfiyeye bağlı listede isimleri yazılı kişilerden teşekkül eder. Bu listede ismi yer alan tüzel kişileri bu kişilerin seçecekleri bir gerçek kişi temsil eder.

Madde 10- Mütevelliler heyeti üyelerinden birisinin ölümünde veya temyiz kudretini kayıp etmesi, istifası gibi sebeplerle üyelik vazifesini bu senette veya yasalarda belirtilen nedenlerle yerine getirmediğinde mütevelliler heyeti üyeliği vasfi zevale erer.

Üyelik vasfını yitirenin göstereceği adaylar arasında seçim yapılabilir .Ancak Mütevelliler .heyeti seçimini belli olmayan ileri bir tarihte yapılmasına karar verebilir.

Seçim toplantıda mevcut üyenin ekseriyet ile ve gizli oyla yapılır. İlk toplantıda Müteveli heyeti üye adedinin yarısının hazır bulunması gerekir.

İlk toplantıda gerekli ekseriyet sağlanmamış ise seçim bir ay sonraya ertelenir. İkinci toplantıda da üye adedinin 1/3'ü hazır bulunması şarttır.

Madde 11- Aşağıda yazılı nedenlerin birisi var olduğu takdirde üyelik vasfı kalkar.

a – Mazeretsiz olarak art arda dört toplantıya gelmemek

b – İkametgahını Türkiye dışına nakletmek

c – İki yıldan uzun devam eden rahatsızlıkla malul olmak

d – Vakıf aleyhine cephe almak, Vakfın itibarını zedeleyici durumda veya hareketlerde bulunmak.

e – Hacir altında alınıp medeni haklarını kaybetmek.

f – Üye olan tüzel kişilerin feshi

g – Mütevelliler heyeti tarafından çıkarılabilecek yönetmelikle belirtilen diğer nedenle üyelik vasfının yitirildiğine neden olan zuhur ettiği taktirde başkan gerekli araştırmayı yapar ve lüzum görürse üyelere müteşekkil üç kişilik bir komiteye bu hususu tetkik ettirir.

Üyelik vasfının yitirildiği Mütevelliler heyetinin başkanı tarafından gündeme alınarak bildirilir.

Toplantıda mevcut üyelerin 2/3 gizli reyleri ile bahis konusu üyelik vasfı kaldırılır. Üyelik vasfının yitirilmesi bahis konusu olan kişi toplantıya iştirak edemez. Ancak görüşünü yazı ile bildirebilir.

Madde 12- Mütevelliler heyeti muayyen kişilere şeref üyelik payesini verebilir. Şeref üyesi olan toplantılara iştirak eder. Söz alıp görüşünü açıklayabilir ancak reye iştirak

edemez. Mütevelli heyeti, vakfın itibarını zedeleyici durumda ve harekette bulunan kişiden şeref üyelik payesini geri alabilir.

Madde 13- Mütevelliler heyetinin ödevleri şunlardır:

- a – Yönetimi kontrol etmek
- b – Taşınmaz malın satışını bahis konusu olduğu takdirde gerekli kararı almak
- c – Yönetimin muntazam çalışabilmesini sağlayacak olan yönetmelikleri tanzim, kabul ve lüzumunda bunları tadil etmek ve bunların tatbik edilip edilmediğini kontrol etmek
- d – Vakıf bütçesini kabul ve tasdik etmek
- e – Kati hesap ve bilançoları kabul ve ilgili olanların ibrasına veya sorumluluğuna karar vermek
- f – Vakfın çalışma, gelişme programlarını kabul ve tasdik etmek
- g – Vakıf personeli aleyhine hukuki ve cezai takibata lüzum olup olmadığını karara bağlamak
- h – Vakfa ait taşınmaz mallar üzerinde ipotek tesis etmek ve bir yıldan uzun sürelere cari olmak üzere taahhütlere girişmek üzere idare heyetine yetki vermek
  - ı – İdare heyeti, denetim kurullarını seçmek
  - j – Vakıf senedinin tadili lüzumuna karar vermek
- k – İdare heyeti, denetim kurulları ve Vakıf müdürünün yetkisi dışında kalan bircümle hususlarda gerekli kararları almak ve bunların infazına yetki tanımak.

Madde 14- Mütevelliler heyeti Yılda bir olağan olarak toplanır. Ayrıca başkanın, idare heyeti, denetim kurulu ve mütevelliler heyeti üyelerinin 7 üyesinin talebi ile olağanüstü her zaman toplanır. Olağanüstü toplantılarda gündem dışı müzakere olmaz ve karar alınmaz. 7 üye toplantı dileklerini bildirirler. İdare heyeti böyle bir talep karşısında genel kurulu toplantıya çağırarak zorundadır.

Madde 15- Mütevelliler heyeti, kayıtlı üye adedinin yarısı toplanır. Üye adedinin yarısı toplantıda hazır değilse, toplantı iki hafta sonraya talik edilir. İkinci toplantıda mevcut üye adeti ne olursa olsun toplantı açılır. Bu toplantıda kararlar, mevcudun

ekseriyetiyle alınır.Rey adedi eşit ise, başkanın iltihak ettiği görüş veya karar geçerli sayılır.

Madde 16- Mütevelliler heyeti başkanı ile mütevelliler heyetinin kendi aralarından veya hariçten seçeceği dört zatın bir araya gelmesiyle beş kişilik idare heyeti kurulur. İdare heyeti, mütevelliler heyetinin kararlarının takbikatını temin eder. Mütevelliler Heyeti lüzum görürse, başka selahiyet ve vazifelerle teçhiz edeceği daimi veya muvakkat komiteler teşkil edebilir.

Mütevelliler heyetinin ve üyelerinin, teşkil edilecek komitelerin ayrı ayrı, vazife ve selahiyetleri Mütevelliler heyetinin zaman zaman kabul ve ilan edeceği Vakıf nizamnamesiyle tayin ve tahdid edilecektir.

Madde 17- İdare heyeti Vakıf müdürünü ve bu müdürün ödev ve yetkilerini ve alacağı maaşı tayin eder. Ayrıca vakfın nasıl temsil ve ilzam edileceğini ve tespit eder.

Madde 18- Mütevelli heyeti ve idare heyeti toplantılarında kısa zabıt tutulur ve mütevelliler heyeti zaptı imzalayacak kişileri karar ile tayin edebilir. İdare heyeti zabıtları hazır bulunan üyeler tarafından imza edilir.

Madde 19- Mütevelliler heyeti başkanı, idare heyetine de başkanlık eder, her iki kurul ve müdür arasında bağlantı kurar ve kurullar tarafından ittihaz edilen kararları ilgililere tebliği eder. Başkan vekili, başkanın bulunmadığı zamanlarda ona ait işleri yerine getirir.

İdare heyeti lüzum oldukça toplanır ve Vakfın amacının tahakkuku için geçerli tüm kararları alır. Ve Vakfın uygun bir şekilde idaresini sağlamak amacıyla gerekli yönetmelikleri hazırlar ve bunların tasdiki için mütevelliler heyetine sunar.

Madde 20- Mütevelliler heyeti her üç yılda bir üyeleri arasından üç kişiden müteşekkil bir denetim kurulu seçer, ayrıca iki yedek üye de seçer. Denetim kurulu

üyesi ödevini yapmadığı takdirde yedek üye onun yerine otomatik olarak kaim olur. Mütevelliler heyeti hariçten seçeceği bir büroya vakfın murakabe ve sarfiyatını denetleme ödevini verebilir. Ve bunun için muayyen bir ücret ödemeyi kabullenebilir.

Denetim kurulu Mütevelliler heyetine sunulacak bilançoğu tetkik edip raporunu mütevelliler heyetine sunar. Ayrıca hazırlanan bütçe hakkında görüşünü yazı ile bildirir. Ve Vakfın sarfiyatını kontrol eder.

Madde 21- Mütevelliler heyeti lüzum gördüğü takdirde danışma kurullarını tayin eder.Mütevelliler heyeti Vakıf üyesi olmayan kişiler dışında danışma kuruluna üye seçebilir.Mütevelliler heyeti danışma kurulu üyelerine bir ücret verilmesi bahis konusu ise bu ücreti belirtir.

Madde 22- İdare heyeti Vakfın müdürünü seçer.Ücretini tespit eder, ödevlerini tayin eder ve nasıl kimselerle birlikte vakfi temsil ve ilzam edeceğini açıklar.

Madde 23- Vakıf müdürü vakfın personelini tayin, eder ve vakfın gereği vech üzere çalışabilmesi ve amacına erişebilmesi için gerekli tedbirleri alır ve mütevelliler kararlarının yerine getirebilmesini sağlar.

Madde 24- Vakıf şahsiyeti hükmiyesi herhangi bir sebeple sona erdiği takdirde, Medeni Kanununun 51 maddesi gereğince yapılacak tasfiye sonunda elde kalan safi varlığı, İstanbul Filarmoni Derneği'ne ve o tarihte bu Dernek mevcut değilse seçilecek yetenekli gençlerin musiki eğitimine sarf edilmek kaydı ile Türkiye Eğitim Vakfına o tarihlerde bu Vakıf dahi sona ermiş bulunuyorsa, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nin yararlanmasına tahsis kaydı ile hazineye devredilir.

Madde 25- Vakıf,Medeni Kanununun 75. maddesinin 1.fikrasına uygun olarak yapılacak tescil ile şahsiyet kazanır. Kurculardan her biri, tescil talebinde bulunabilir. Geçici birinci madde:Mütevelliler üyeleri şunlardır: Mehmet Raşit Büyüktuğrul ,

Cemal Reşit Rey, Mükerrer Berk, Reşat Atabek, A.Aydın Bolak, Mustafa Vacit Yalman, Reşat Teoman Turalı, Mordo Dinar, Ali Doğan Sinangil, Selahattin Beyazıt, Afif Tektaş, Mehmet Nejat Eczacıbaşı, Mehmet Ali Kocaman, Ergün Birol.

İdare heyeti şunlardır: Mehmet Raşit Büyüktuğrul , Mükerrer Berk, A.Aydın Bolak, Afif Tektaş, Mehmet Ali Kocaman.

Geçici ikinci madde: Vakfın kuruluşunu müteakip üç ay içinde İdare Heyeti, Mütevelliler Heyeti yeniden İdare Heyeti üyeleri ile Denetim kurulu üyelerini seçer.”⁵³

Hazırlanan bu tüzük ile Vakıf böylece kurulmuştur. Vakıf düzenlediği festivallerle, müzik öğrencilerine verdikleri burslarla ve yaptığı diğer sanat etkinlikleri ile çok başarılı çalışmalar yapmıştır. Filarmoni Vakfı 14 Temmuz 2005 tarihinde “Davacı vekili dava dilekçesinde, Müvekkil vakfın İstanbul 19 Asliye Hukuk Mahkemesinin 1978/683-1978/639 sayılı kararı gereğince tescil edilerek tüzel kişilik kazandığını, vakfın amacının çok sesli musikinin sevilip benimsenmesi, Türk Bestelerinin yapılmasına yardımcı olmak olduğunu, ancak vakfın on dört kurucusundan 9 ununun öldüğünü; 5 kişinin ise 70 yaşının üzerinde olduğunu, sağ kalanların yaşlanmış olmaları ve bazılarının yurt dışında bulunuyor olmaları sebebi ile vakıfla ilgilenmediğini, bu nedenle vakfın faaliyette bulunabilecek ve amacını gerçekleştirilebilecek durumda olmadığını, bu nedenle vakfın sona ermesine, tasfiye sonunda elde kalan safi varlığın ‘İstanbul Filarmoni Derneği’ne devrine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

İncelenen dosya münderecatından, Filarmoni Vakfı’nın 14 kurucusundan, incelenen nüfus kaydına göre 9’unun vefat ettiği kalan 5 kişinin ise vakıfla ilgilenemediklerinden, Vakfın amacını gerçekleştiremediği, Medeni Kanununun 116 maddesine göre de amacın gerçekleşmesi olanaksız hale geldiği ve değiştirilmesine de olanak bulunmadığı takdirde, vakıf kendiliğinden sona erer ve mahkeme kararı ile

---

⁵³ Filarmoni Vakfı Resmi Senedi

sicilden silinir hükmünün amir olduğu gerekçesine dayalı olarak vakfın sona ermesine, tasfiye sonunda elde kalan safi varlığın İstanbul Filarmoni Derneği'ne devrine karar verilmesi gerekmiştir.”⁵⁴

Filarmoni Vakfı, kararın ‘Yargıtay yolunun açık olması’ üzerine 11 10 2005 bütün haklarını İstanbul Filarmoni Derneği'ne devrederek kapanmıştır.

3.8. İstanbul Filarmoni Derneği'nin Günümüzdeki Çalışmaları

İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'ndan ayrıldıktan sonra konser bürosu olarak çalışmaya, anlaştığı konser salonlarında her pazartesi 15 günde bir konserler yapmaya başlar (2000)⁵⁵. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ise kendi bünyesinde başka bir dernek kurar.

Prof. Dr. Orhan Başkır'dan sonra, 24 Eylül 2004 tarihinde Prof. Dr.Yalçın Tura, 15 Şubat 2008 tarihinde Ali Doğan Sinangil derneğin başkanlık görevini yürütürler. Halen başkanlık görevini sürdüren Murat Akça 30 Haziran 2008 tarihinde Dernek başkanlığına seçilmiştir. Derneğin genel sekreteri ise Panayot Abacı'dır.

İstanbul Filarmoni Derneği günümüzde halen Beyoğlu Erol Dernek Sokak Erman Han 3. kat 5 numaralı dairede çalışmalarını sürdürmektedir.

---

⁵⁴ İstanbul Asliye 9. Hukuk Dairesi Kararıdır. Vakıf Avukatı Arzu Alçiçek'tir.

⁵⁵ Derneğin yaptığı etkinliklere konser programlarının ayrıntılı olarak verildiği ek:8 bölümünden bakılabilir.

5. SONUÇLAR

Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nde yeni bir müzik politikası gerçekleşmiştir. Bu politika Türkiye'nin çoksesli kültürünün müzik ile çok seslendirilmesidir. Müziğimiz, bu dönüşüm ile ulusal sınırlardan çıkarak uluslararası düzeye yükselmiştir. Artık bizim müziğimiz de bu politika sayesinde dünyanın önde gelen orkestraları tarafından da seslendirilmiştir.

Bu amacı 1945 yılında kurulan İstanbul Filarmoni Derneği başarı ile yerine getirmiştir. İlginçtir ki zamanın önde gelen siyaset, iş dünyası ve akademisyenleri de bu amaç için var güçleri ile çalışmışlardır.

İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının yapı taşı olmuştur. Dernek, uluslararası ün kazanmış en önemli virtüözleri ülkemize getirerek onlarla çok başarılı konserler yapmış ve bu sanatçılar ile genç müzisyenlerimizi bir araya getirmiştir. Dernek çocuk ve gençlerle ilgilenmiş, onların sanat yolunda ilerlemesini sağlamıştır. Atatürk'ün çizmiş olduğu aydınlık yolu takip etmiş ve onun hedeflediği müzik yaşantısını Ülkemize en iyi şekilde aktarmıştır. Ne yazık ki kurum yöneticilerinin anlaşmazlıkları Türkiye'nin en önemli ve en köklü sanat kurumunun çalışmalarının bitirme noktasına getirmiştir.

Bu çalışmamda, ülkemizin sanat kurumlarının tarihçelerinin üzerinde fazla araştırmalarının yapılmadığı ve sanat kurumlarının düzenli arşiv tutulmadığı da görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Abacı, Panayot. “Muhiddin Sadak’la Konuşma” *Orkestra Müzik Dergisi* 19 (1964)
- Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 11 Aralık 2007
- Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 20 Kasım 2007
- Abacı, Panayot. Kişisel görüşme, 26 Eylül 2007
- Aktüze, İrkin. “İstanbul Şehir Orkestrası (İŞO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267(1996)
- Aktüze, İrkin. “İstanbul Şehir Orkestrası (İŞO)” *Orkestra Müzik Dergisi* 267 (1996)
- Ali, Filiz. Elektronik posta ile haberleşme 14 Şubat 2008
- Aşkın, Cihat. Kişisel görüşme. 08 Ocak 2008
- Erben, H. Reyhan. “25 yıl sonra” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968)
- Gün, Aydın. “İstanbul Operası’nın Kuruluşu” *Orkestra Müzik Dergisi* 122 (1983)
- Hanesyan, Harutyun. “Şehir Orkestrasının Kuruluşu, Durumu” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968)
- İktu, Mesut. Kişisel görüşme 01 Şubat 2008
- İstanbul Filarmoni Derneği Karar Defteri 04 Ekim 2000
- İstanbul Filarmoni Derneği Karar Defteri 31 Mart 2000
- İstanbul Filarmoni Derneği Tüzüğü
- Küçükaksoy, Yusuf. Kişisel görüşme, 04 Kasım 2008
- Olaylar – Yorumlar. “İstanbul Devlet Operasında Bir Müzik Kulübü Kuruldu”, *Orkestra Müzik Dergisi* 96 (1971)
- Olaylar-Yorumlar. “Aydın Gün İstanbul Devlet Operası Müdürlüğüne Atandı” *Orkestra Müzik Dergisi* 101(1971)
- Olaylar-Yorumlar. “Devlet Opera ve Balesi Kanunu” *Orkestra Müzik Dergisi* 89 (1970)
- Pınar, Leyla. Kişisel görüşme. 14 Ocak 2009
- Rey, Cemal Reşit. “Bu mecmuayı okuyunuz” *Orkestra Müzik Dergisi* 1(1962)
- Rey, Cemal Reşit. “*Konservatuvar Hatıralarım*”, *Orkestra Müzik Dergisi* 359 (2005)
- Say, Ahmet. “İstanbul Belediye Konservatuvarı” *Müzik Ansiklopedisi*, Cilt II (2005)
- Sevsay, Ertuğrul. Telefon görüşmesi, 07 Kasım 2008
- Sezgin Özer. Kişisel görüşme, 26 Şubat 2008

- Sünder, Kemal. “Kehanet mi?” *Orkestra Müzik Dergisi* 118(1983)
- Şardağ, Handan. “Opera Arkadaşlarıma” *Orkestra Müzik Dergisi* 122 (1983): 27-28
- Şekerkarar, Kamil. “Çok Soğuk Bir Kış Sabahıydı...” *Orkestra Müzik Dergisi* 266 (1996)
- Tacar, Ali Emel. “Filarmoni Derneğinin Öyküsü, Müzik Değişim Yılları” *Atatürk Türkiye’sinde Müzik Reformu Yılları* İstanbul: Filarmoni Derneği Yayınları, 1982)
- Tarcan, Bülent. “25 yıl geçti ama...” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968)
- Tarcan, Bülent. “Bugüne Kadar Türkiye’de Kuartet” *Orkestra Müzik Dergisi* 69 (1968)
- Tarcan, Haluk. “Çeyrek Yüzyıllık Şehir Orkestrası” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968)
- Tongur, Hikmet. “Darülbedayi’den konservatuvar’a (I)” *Orkestra Müzik Dergisi* 76 (1969)
- Tongur, Hikmet. “Darülbedayi’den konservatuvar’a (II)” *Orkestra Müzik Dergisi* 77 (1969)
- Tongur, Hikmet. “İstanbul Belediye Şehir Orkestrası” *Orkestra Müzik Dergisi* 67 (1968)
- Tongur, Hikmet. “İstanbul Konservatuvarı’nda Türk Musikisi İcra Heyeti” *Orkestra Müzik Dergisi* 69(1968)

EKLER

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ HAKKINDA RÖPORTAJLAR

Prof. Mesut İktu⁵⁶

- İstanbul Filarmoni Derneği ile olan ilişkinizin başlangıcını anlatır mısınız?

1962 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı'na girdiğimde önce flüt daha sonra şan eğitimi yaptım ve 1969 yılında mezun oldum. Öğrencilik yıllarımda iki olay beni çok etkilemiştir. Bir tanesi yanılmıyorsam 1967 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı olarak İstanbul'a bir turne yapmıştık şefimiz rahmetli Hikmet Şimşek'ti. Orada solist olarak koronun önünde eserler söylemiştim. Rahmetli Prof. Dr. Bülent Tarcan hocamız bizler için değerlendirmede bulunmuştu, ilk kez Orkestra Dergisi'ni o zaman görmüştüm, o günden bugüne 'Orkestra Dergisi' benim için en önemli dergilerden birisi olmuştur. Orkestra Dergisi'nin de bu kadar çok yıl yaşamasını da büyük bir mucize olarak görüyorum. Bu noktada Panayot Abacı'nın çok büyük gayretleri var. O'nu da burada saygıyla anmak isterim. Daha sonra Orkestra Dergisi'nin abonesi, takipçisi oldum. Yöneticilik yaptığım kurumlarda Orkestra Dergisinin alınması için büyük çaba sarf ettim. Bu arada Filarmoni Derneği deyince Orkestra Dergisi hemen çağrışım yapıyor bende. 1973'te Berlin'deki eğitimimi bitirip İstanbul'a döndüğümde ilk konserimi Maksim Salonunda, Filarmoni Derneği adına Prof. Tülin İktu ile beraber yapmıştık. Benim için çok heyecan verici bir konserdi. Daha sonra profesyonel yaşamda Filarmoni Derneği adına birçok konserler yaptım ve çok önemseydiğim Varşova Operası'ndaki temsilimden önce Devletin olanakları çok fazla olmadığından, gidiş-dönüş uçak biletini Filarmoni Derneği ödemişti bu yardımları hiç unutmuyorum.

Filarmoni Derneği'nin İstanbul sanat yaşamı için bir kutup yıldızı olduğunu düşünüyorum. Her zaman etkin olmuştur. Filarmoni Derneği'nin ilk başkanlarından rahmetli Afif Tektaş'la tanışma lütfüne erişmiş bulunmaktayım. Filarmoni Derneği'nin, Atiye Sokaktaki küçük salonda yaptığım bir konserimden sonra Afif Tektaş hoş bir benzetmede bulunmuştu; 'Mesut Bey siz Türkiye'nin Fischer Dieskau'su olacaksınız'. Bunun için çok çalıştım.

---

⁵⁶ İktu, Mesut. Kişisel görüşme 01 Şubat 2008

Filarmoni Derneği'nin önemi şöyle; böyle bir dernek, böyle bir yönetim anlayışı Ankara'da yok, o bakımdan böyle bir yönetim anlayışıyla diğer büyük illerde buna benzer dernekler kurulsaydı, diğer yandan '*Orkestra Dergisi*'ne benzer dergiler çıkara bilselerdi çok daha iyi olurdu.

- İstanbul Filarmoni Derneği'nin kurulduğu zaman ile bugünkü durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Filarmoni Derneği'nin kurulduğu günden bugüne kadar decrescendo yok dersem yalan olacak. Bir decrescendo var. Bu düşüşü derneği yönetenlerden ziyade bizim müzik yaşamımızdaki yozlaşmaya, kargaşaya, düzensizliğe, sahip çıkmamaya veriyorum, buna rağmen Filarmoni Derneği'nin şu ortamda mevcudiyetini devam ettirmesini mucize buluyorum. Filarmoni Derneği gene de her sene başarılı konserler yapıyor. Açılış konserlerini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müdürü olarak beraber yapıyoruz. Türk bestecileri konseri yapıyorum ve sahip çıkmaya çalışıyorum, öğrencilerimizle hocalarımızla yaptığımız bu konserler çok güzel oluyor. Fakat böyle bir Derneğin var olmasını seslenmiyorum haykırıyorum, böyle bir derneğe özel sektör sahip çıkmalı hatta bu dernek gittikçe bir okula bile dönüşmeli diye düşünüyorum. Fakat bu düşüşü de söylemeden geçemeyeceğim.

- Derneğin İstanbul müzik yaşamına katkılarından söz eder misiniz?

Ülkemizde her şey kötü değil bu konuda iyimserim ben. İstanbul'da bazen bir gecede 6-7 tane konserler oluyor hangisine yetişeceğinizi bilemiyorsunuz. Sergiler, tiyatrolar, operalar öyle. Türkiye'de özellikle İstanbul'da klasik müziğin yaygınlaşmasının, konserlerin dolup taşmasının en büyük nedeni Filarmoni Derneği'nin vaktiyle Türkiye'ye getirdiği sanatçılardır. Cortotlar, orkestranın verdiği konserler. Filarmoni Derneği'nin, düzenlediği klasik müzik konserlerini çok önemsiyorum. Bence bu İstanbul'daki sanat yaşamının en büyük göstergesidir. Bakın Ankara'da da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın yan kuruluşu olan Filarmoni Derneği vardır. Ama onun kurumsal kimliği yoktu. Gençlere verdiği önemle olsun, yaptığı konserlerle olsun Filarmoni Derneği'nin çoksesli müziği İstanbul'da

yaygınlaşmasının öncüsü olması yadsınamaz. Fakat şu günlerdeki durumu ile ilgili çok iyimser olmadığımı bir kez daha ifade etmek istiyorum.

- Sizce bu dernek hala işlevini yerine getiriyor mu?

Dernek hala işlevini yerine getirebiliyor, fakat çok sınırlı kaldı. Dernek şu anda yılda 10 – 15 konser yapıyor ve Panayot Bey'in gayretleriyle Orkestra Dergisi'ni çıkartıyor. Bununla sınırlı kaldı, oysaki İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın bütün her şeyini üstlenmişti, konserler düzenliyordu gene düzenliyor ama o kadar göz önünde değil. Biz tabi Filarmoni Derneği deyince çok önemli bir sanat kurumunu çağrıştırırken, şimdi çok daha sınırlı, çok daha mütevazı, çalışmaları daha intim hale gelmiş kurumsal örgüt olarak düşünüyorum.

- Bu derneğin müzik yaşamına katkılarının artması için önerileriniz var mı?

Çok değerli öğrencim Mehmet'in bu konuda yaptığı çalışma bir başlangıçtır diye düşünüyorum. Sevgili Bilget'in bu kurumun tarihçesini çıkarması ve bu konuda inanamayacağım bir çalışma yapması, bu çalışmanın da danışmanının ben olmam bana çok gurur veriyor. Mehmet'in yaptığı bu çalışmayı biz kitaplaştırırsak, bir kurumu yenilemek daha çağdaş hale getirmek için eskisini bilmek lazım. Ne olduğunu, neler yaptığını, nereye geldiğini bilmeden ahkam kesmeyi çok yanlış buluyorum. Filarmoni Derneği şunu yapsaydı, bunu yapsaydı, şu noktada olsaydı, gibi söylemleri entelektüel terbiye olarak görmüyorum. Önce bu kitapla bu Filarmoni Derneği'nin inkişafı eski deyimle başlayacaktır. Kitabı bütün sanat çevrelerinin okumasını öneriyorum, çünkü çok ciddi bir çalışma oldu, ondan sonra bence sevgili Panayot Bey'in de önderliğinde kitabın yayınından sonra 'biz konservatuvar olarak bunu üstlenebiliriz.' Filarmoni Derneği'nin kuruluşu, dünü, bugününü tespitlerle ortaya koyduktan sonra yarınını konuşmak için bir araya gelebiliriz diye düşünüyorum. Söyleşi için teşekkür ediyorum.

Prof. Özer Sezgin⁵⁷

- İstanbul Filarmoni Derneği ile olan ilişkinizin başlangıcını anlatır mısınız?

1972 yılında 657 sayılı personel kanunu yenilenmişti ve o dönemde İstanbul Filarmoni Derneği'nin büyük desteğini gören İstanbul Şehir Orkestrası, 657 sayılı Personel Kanunu çıkınca belediyeden ayrılarak personel kanununa bağlanmak istediler. 1971-72 döneminde ben Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının müdür yardımcısıydım, Mükerrer Berk'te müdürümüzdü. Mükerrer Berk izinli olarak Amerika'ya gitmişti ben de kendisine vekâlet etmişim. O dönemde İstanbul'dan sanatçı arkadaşlar gelerek kendilerine yardımcı olmamızı, İstanbul Şehir Orkestrası'nın Devlete geçmesi gerektiğini söylediler. Çünkü birçok kişi istifa etmişti, birçok kişi emekli olmuştu ve birçok kişi de Operanın şartları daha iyi olduğu için Operaya geçmişti. 1972'nin sonlarına doğru İstanbul Şehir Orkestrası'nın programlarını Ankara'dan yaptık. Solistlerini, şeflerini ayarlıyor ve programlarını basıp İstanbul'a gönderiyorduk. Şeflerin, solistlerin ödemelerini de Ankara'dan yapıyorduk. 1973 Mart'ında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası yönetimi için seçim yapıldı. Mükerrer Bey'le beraber seçimi kaybettik bunun üzerine o dönemin Devlet Bakanı Rahmetli İsmail Arar, Mükerrer Bey'e İstanbul'a gitmesini ve bu orkestranın belediyeden devlete geçişinin yapılmasını istedi. Mükerrer Bey de bu teklifi kabul etti, beni yardımcısı olarak istediğini Bakana söyledi. Bakan, 'tamam özlük işlerine gidin kararnamelerinizi hazırlatın' dedi, biz de Özlük İşleri Genel Müdürüne 'bizim kararnamemizi hazırlayacaksınız İstanbul'a tayin olduk' dedik. Genel Müdür 'peki nereye gidiyorsunuz' dedi; 'İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasına' dedik, 'böyle bir kuruluş yok, siz her şeyden önce bu kuruluşu 657 sayılı kanuna koydurmanız gerek' dedi. Onun üzerine Mükerrer Bey dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'ten randevu aldı, biz aynı gün saat 17.00'da Ecevit'in yanına gittik. Ecevit, yanındaki bakan İsmail Hakkı Birler'e 'kara kaplı defteri getir bakalım' dedi. 657 sayılı kanunda yer alan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının ek geçici 16. maddesinin altına şöyle bir cümle eklendi; 'Bu madde Devlet Senfoni Orkestraları hakkında da geçerlidir.' Bu madde 1973 Mayıs ayında 5 sayılı kanun hükmündeki kararnameyle yayınlandı ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası 5 Mayıs

---

⁵⁷ Sezgin Özer. Kişisel görüşme, 26 Şubat 2008

1973'te böylece resmen kurulmuş oldu. Bizim de kararnamelerimiz hazırlandı, biz de ailelerimiz ve muhasebeci olarak yanımıza aldığımız rahmetli Taner Şeker'le beraber İstanbul'a geldik ve 1 Temmuz 1973 maaşlarımızı İstanbul'dan aldık.

Biraz önce de söylediğim gibi İstanbul Şehir Orkestrası'ndan ayrılanlardan sonra orkestra 14-15 kişi kalmıştı. Bunun üzerine Mükerrerem Bey, 'Cemal Reşit Rey tarafından kurulan İstanbul Filarmoni Derneğini harekete geçirmemiz lazım' dedi. Derneğin o dönemdeki başkanı Cemal Bey, ikinci başkanı da Afif Tektaş'tı. O yıllarda Dernek pek faal değildi, Cemal Bey, Afif Bey, Mükerrerem Bey ve ben Derneği tekrardan canlandırmak için bir araya geldik. O zaman AKM yanmıştı, bizde şimdi yıkılmış olan Park Otel'deki bir salonda orkestra çalışmalarına başladık. Otelin Müdürü Aslan Bey bizlere çok yardımcı oldu. Provalarını yaptığımız o salonda Filarmoni Derneğinin ikinci kuruluşu gibi İstanbul'un önde gelenlerini, müzik severleri davet ederek bir kokteyl gerçekleştirdik. Bu sırada Afif Bey'in, İstanbul'un zenginlerinden Fettah Aytaç'ın ve Nadir Nadi'nin büyük katkılarını ve desteklerini gördük. Böylece İstanbul Filarmoni Derneği tekrar harekete geçti, Cemal Bey'i onursal başkan yaptık, Mükerrerem Bey'i Başkan, ben Başkan Yardımcısı, Panayot Bey Genel Sekreter, Afif Bey ise sayman olarak seçildi.

Dernek olarak Atiye Sokak bulunan Orhan Alisbah'ın üç katlı köşküne taşındık. Köşkün üst katını gelen sanatçıların kalması için lojman gibi yaptık, orta katını konser salonu haline getirdik.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasına, Filarmoni Derneği'nin maddi ve manevi çok büyük katkıları oldu. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile konser yapan yurt dışından gelen şeflerin, solistlerin ücretlerini zamanında ödeyemiyorduk, avans olarak İstanbul Filarmoni Derneği ödüyordu, sonra saymanlıktan bu paraları tahsil ediyorduk ve bunları tekrar Filarmoni Derneğine iade ediyorduk. Bakanlığın onayıyla 30 konser yaptıysak ilk yıllar konserin tamamını Filarmoni Derneğine tahsil ettirirdik ve konserlerden gelen gelirleri Filarmoniye devrederdik.

- İstanbul Filarmoni Derneği'nin kurulduğu zaman ile bugünkü durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Atiye sokaktaki binada toplantılar oluyordu, rahmetli Cenani Akın çocuk korusu kurmuştu, hafta sonları o provalar oluyordu ve konserlerden sonra Dernekte tekrar beraber oluyorduk. Bir akşam İdil Biret bizlere küçük bir dinleti yapmak istedi. Piyanonun pedallarında takıntı vardı, bir de baktık İdil Biret piyanonun altına geçmiş pedalları onarıyor. Herkesin büyük bir sevgiyle katıldığı bir dernek olmuştu Filarmoni Derneği. Afif Bey'in ikinci eşi Refika Hanım'ın bizlere çok büyük destekleri olmuştu. Nişantaşı'nda oturduğu Berna Apartmanında gelen şefler ve solistler için kendi elleriyle yemekler hazırlar, sanatçıları ağırlardı.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası sınavlarını Dernekte yapardık. 14 kişi kalan orkestra 60 kişiye kadar çıktı. 1974 yılında Dışişleri Bakanlığı, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'ndan İspanya'ya turne yapmasını istedi. Bu turneyi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'ndan takviye alarak ve Prof. Gotthold E. Lessing'in yönetiminde gerçekleştirdik. Suna Kan ve Ayla Erduran solist olarak bizimle beraber İspanya'ya geldiler. Bizimle gelmesi gereken Verda Erman, Kıbrıs çıkarması sebebiyle uçağının iptal edilmesi dolayısıyla gelemedi. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası adı altında verilen ilk yurt dışı konseridir. 1974 yılında yaptığımız bu turneye Barcelona'dan başladık, oradan kuzeye La Coruna'ya gittik, La Coruna'dan sonra Madrid'e geldik daha sonra Valencia, Taragona, Alicante de konserler verdik. Çok başarılı bir turne oldu.

AKM'nin yanmış olması sebebiyle, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası konserlerine ilk olarak Maçka Maden Fakültesi'nde başladık. Cuma ve cumartesi günleri yaptığımız bu konserlere çok büyük ilgi oluyordu. Bu dönemde Filarmoni Derneği olarak abonman konserlerini başlattık. O yıllarda Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey ve Ferit Alnar için özel konserler yaptık. Senfoni konserlerinin yanı sıra Filarmoni Derneği konserlerini de devam ettiriyorduk. Çok sık olmasa da Sheraton Oteli'nin bir salonunda resitaller yaptık. Konserleri biraz daha yaymak için opera ile beraber Zeynep Kamil Hastanesi'nin içindeki salonu onardık ve cuma günü burada cumartesi

günü AKM’de konserler yaptık. Daha sonra, Yeşilköy Hava Harp Okulu’nun salonunda konserler yapmaya başladık. Bir gün, sahne elamanımız ve aynı zamanda konserlere gidiş gelişler için şoförlük yapan Şükrü Korkmaz konser dönüşünde enstrümanların olduğu kamyonu devirdi, bazı sazlar zarar gördü. Bunun üzerine gezici konserlerimiz aksamış oldu.

Orkestrayı büyütmek kadroyu genişletmek için tubalara ve diğer nefesli sazlara ihtiyacımız vardı. Onları tamamlamak için ben daha önce askerliğimi Askeri Mızıka Okulunda hoca olarak yapmışım, orada tanıdığım astsubay arkadaşları ordudan ihraç edilmelerini temin ettik dolayısıyla orduya ceza olarak bir ücret ödemediler, biz de bunları orkestraya aldık ve kadroyu bu şekilde oluşturduk. Bu arada Filarmoni Derneğiyle beraberiz iç içe çalışıyoruz, yaptığımız her etkinliği Filarmoni Derneği olmadan yapmamız mümkün değil.

- İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’nın turnelerinden sözeder misiniz.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, İstanbul’da düzenli konserler vermenin yanında Ankara, İzmir gibi şehirlerimize de yurt içi turneleri düzenlemiştir. İlerleyen yıllar içinde Bratislava ve Patras Uluslararası Festival konserleri gerçekleştirilmiştir. Kısa zaman içinde Orkestra, A. Fistoulari, A. Copland, M. Basarab, I. Ionescu-Galati, T. Strugala, A. Schwinck, E. Bergel, J. Perisson, C. Reşit Rey, H. Şimşek, G. Aykal, R. Gökmen D. Altuğ ve birçok ünlü şefler yönetiminde, L. Pavarotti, I. Oistrach, A. Navarra, L. Kogan, V. Hudecek, T. Joselson, H. Schiff, Y. Menuhin, G. Kremer, N. Gutman, İ. Biret, S. Kan, A. Sarıca, A. Erduran, V. Erman, L. Gencer ve sayısız dünyaca ünlü solistlerle konserler vermiştir. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Türk bestecilerinin eserlerinin birçoğunu ilk defa seslendirmiş, radyo ve televizyon programları yapmış, Türk sanat ve kültürünün dışa tanıtımı için İspanya, İtalya, Yugoslavya, Çekoslovakya, Avusturya ve Yunanistan’a yaptığı konser turnelerinin yanı sıra, 1990 Aralık ayı içinde de İspanya’da Genel Müzik Direktörü Şef Alexander Schwinck’in yönettiği ve solist olarak Devlet Sanatçısı Suna Kan’ın katıldığı başarılı konserler vermiştir. Ayrıca, orkestra, 1992 Nisan ayında ABD’nin Memphis kentinde düzenlenen ‘Osmanlı Sultanlarının İhtişamı Sergisi’nin açılış

konserlerini yapmak üzere ABD'ye davet edilmiş, bu ülkede konser veren ilk Türk Senfoni Orkestrası olarak yapılan konserleri, çok sayıda izleyicinin yanı sıra, televizyondan da milyonlarca kişi canlı olarak izlemiş. elde edilen başarı sonucu. orkestra tekrar ABD'ye çağırılmıştır.

Ayrıca İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Meral Güneyman (piyano) eşliğinde ve Howard Griffiths yönetiminde Dimitri Sostakoviç'in, op.101 2'nolu piyano konçertosunu ve aynı bestecinin 'Atsineği' isimli eserinin CD kaydını yapmıştır. Bu kayıt İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın ilk CD kayıdır.

-İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Senfoni Orkestrası ile hep bir arada çalışmıştır.

İstanbul Filarmoni Derneği'nin, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın bugünkü durumuna gelişinde büyük katkıları olmuştur. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın bugünlere gelmesi için Devletin maddi olanaklarını zorladık ama bir yerde de Filarmoni Derneği'nin, müzikseverlerin maddi ve manevi çok büyük desteğini gördük.

Filarmoni Derneği olarak perşembe günleri AKM küçük salonda resitaller yapıyorduk. Bu resitallerde gelen sanatçılara Türk eserleri çalma zorunluluğu da koyuyorduk. 1995'ten sonra ne yazık ki İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü ile İstanbul Filarmoni Derneği yönetimi arasında gerginlikler yaşandı. Bu arada AKM Derneği diye bir dernek kuruldu, Filarmoni Derneği'nin yapmak istediklerini onlar yapmaya çalıştılar. Daha sonra yeni kurulan İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası üyelerinin kurduğu İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Sevenleri Derneği'nin İstanbul müzik yaşantısına katkıları başka, İstanbul Filarmoni Derneğinin katkıları başkadır. Filarmoni Derneği bütün sanatseverlere rahatlıkla ulaşabilen bir kurumdur ve Filarmoni Derneğinin sanatseverlere ulaşması daha anlamlı ve doğru olur. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ve İstanbul Filarmoni Derneği bir bütün olarak bir araya gelmişler, hayat bulmuşlar ve yöneticilerin anlaşamaması sebebiyle ayrılmışlar. Böyle bir şey olabilir mi? Kişiler ayrılabilir ama

bu kurumlar ayrılmaz. İstanbul Filarmoni Derneği Operaya da yardımcı olması gerekir, Cemal Reşit Rey Konser Salonu'ndaki konserlere de yardımcı olması gerekir bütün müzik kurumlarına yardımcı olması gerekir, bu Derneğin genişlemesi lazım müzik kurumlarının çatısı olması lazım. Neden böyle bir sürtüşmeyle kurumlar ayrıldı doğrusu bilmiyorum. İçinde yaşadığımız bu ortamda çok üzücü ve çok büyük kayıp olarak görüyorum.

Derneğin bugün ki durumu hakkında pek bir şey bilmiyorum. AKM küçük salondan çıktılar şimdi ise Galatasaray Üniversitesi Tevfik Fikret Salonunda konserler yapıyorlar. Konser veren sanatçılar ve grupların düzeyini doğrusu bilemiyorum.

Bu derneğin üyesi olduğum halde Genel Kurul toplantılarına hiç haber verilmiyor, üyeler arasında görüşmeler oluyor mu, yeni neler yapılıyor ben de takip edemiyorum. Takip edemememin sebebi de Derneğin çalışmaları ile ilgili bir şey duymuyorum. Bir ara orkestraların ve konservatuvarların gelişimi ile ilgili toplantılar yapıldı. 'Gitar Festivalleri' yapılıyordu. Filarmoni Derneği'nin her dönemde ayakta durması, adını duyurması gerekir. Filarmoni Derneği, İstanbul'un en köklü en eski derneklerinden biridir. Bunu yaşatmak her sanatseverin görevidir. Biraz evvel anlattığım gibi ikinci kuruluş gibi üçüncü bir kuruluşla İstanbul'a adını duyurması gerekir diye düşünüyorum.

Biliyorsunuz bu gibi kurumlarda belli aralıklarda seçimler olur, Panayot Bey de emekli olmuştu ve bu işleri de iyi yaptığı için Derneğin Genel Sekreterliğini sürdürmektedir.

Mükerrem Bey'in bir görüşü oldu ben ona katılmadım ama büyüğüm olduğu için saygı duydum karşıda çıkmadım. Mükerrem Bey, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası sanatçılarını Filarmoni Derneğine üye olarak kayıt ettirmek istemedi. Aslında buna mani herhangi bir şey yok. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının sanatçıları otomatikman Ankara Filarmoni Derneğinin üyeleridir.

- Derneğin İstanbul müzik yaşamına katkılarında söz eder misiniz?

Biraz evvel söylediğim gibi biz 1973'te geldiğimiz zaman bu Derneği tekrar İstanbul müzik hayatına yeniden girecek olan İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasına konserlerine destek olması, bu konserlere daha fazla dinleyici gelmesini temin etmek, genç sanatçılarla resitaller yapmak ve bu etkinlikleri İstanbul'a yayabilmek için büyük bir gayret gösterdiler.

- Sizce bu dernek hala işlevini yerine getiriyor mu?

Bu Dernek işlevini hala yerine getiriyor ama az. Resmi kurumlar seslerini ancak böyle Dernekler ve Vakıflarla duyurabilirler sıkıntılarını, isteklerini. Biz de zamanında mücadelemizi Filarmoni Derneği kanalıyla yaptık. Onların Başkanlarının, onların Yönetim Kurulunun yayınlamış olduğu bildirimlerle, genelgelerle sanatseverlere duyurduk. Bugün AKM'nin yıkılma olayıyla ilgili Filarmoni Derneği'nden bir ses duymadım. Her şeyden önce burada Filarmoni Derneği'nin öncülük etmesi gerekiyor. Büyük desteğe ihtiyacı var, bu desteği yapabilecek kişileri bir araya toplaması gerekir. AKM'nin yıkılması ile ilgili protestolar yapıldı, yazılar yazıldı, bildirimler yayınlandı ama Filarmoni Derneği'nden bir ses çıkmadı. Bu söylediğim bir tenkit değil de kendilerine bir duyuru, buraya gelecek olanların bunları yapması gerekir, sanata bilhassa çoksesli müziğe sahip olmaları gerekir. Sanat kurumları bünyelerine eleman alamıyorlar. Orkestralar eleman alamıyorlar, bunu herkes söylüyor ama Filarmoni Derneği de bu konuda toplantılar yapmalı çözüm üretmeli ve bu konuyu basın yoluyla da bildirmesi gerekiyor.

-Bu derneğin müzik yaşamına katkılarının artması için önerileriniz var mı?

1965-73 yılları arasında CSO'da çalıştığım dönemde biraz evvel konuştuğumuz aynı statüdeki Ankara Filarmoni Derneği'nin Genel Sekreterliğini yaptım. Bu Genel Sekreterlik döneminde CSO'nun yurt içi turnelerini hazırladık. Bu turneler için bir yol haritası düzenledik bu harita Eskişehir, Bursa, Balıkesir, İzmir. Bu gittiğimiz yerlerde konserleri organize edecek, bunları düzenleyecek kuruluşlar lazımdı. Bu nedenle daha evvel Eskişehir'de bir Filarmoni Derneği kurulmuştu ama benim Bursa

ve Balıkesir Filarmoni derneklerinin kuruluşuna katkıları oldu. Biz o dönemde Ankara Filarmoni Derneğinin katkılarıyla, Bursa, Balıkesir ve İzmir’de oda müziği konserleri yaptık. Daha sonra bu şehirlerin Filarmoni Dernekleri organize ederek CSO ile turneler yaptık. Hatta Bursa’da bir oda orkestrası vardı, Bursa Filarmoni’nin başında Uludağ Üniversitesi Öğretim üyelerinden rahmetli Ethem Zelyut vardı. Biz de Yücelen Kuartet olarak ve Bursa Oda Orkestrasına destek olmak amacıyla Bursa’da konserler yaptık. Kuartetin hareket kabiliyeti çok olduğu için Ankara Filarmoni Derneği’nin desteğiyle Yücelen Kuartet olarak Silifke’ye, Adana’ya, İskenderun’a, Hatay’a, Gaziantep’e ve Kahramanmaraş’a turne yaptık. Daha sonra Bursa, Balıkesir, Keçiörlü, İstanbul turnesini yaptık. Bir dönemde sadece İzmir’de konser yaptık. Daha sonra 1972’de yine Yücelen kuartetle Giresun, Trabzon, Beşikdüzü, Rize ve Samsun turneleri yaptık. Bunların hepsi Ankara Filarmoni Derneği’nin katkılarıyla oldu. Ayrıca Piyanist Kamuran Gündemir eşliğinde, CSO başkembancısı Okday Dalaysel’le Anadolu turnesi yaptık. Ben o zaman Derneğin Genel Sekreterydim. Daha sonra yine 1972 yılında Gürel Aykal yönetiminde bir oda orkestrası ile İstanbul’a geldik, Mimar Sinan Üniversitesi’nde konserler verdik. Her sene Ülkemizde UNESCO günleri yapılıyordu, bir senede Kütahya’da Kuartet konseri yaptık. Ayrıca Mükerrrem Berk, CSO’nun üflemeli sazların grup şefleriyle oluşturduğu grupla hemen hemen bizim Kuartetin gittiği şehirlere onlarda gittiler. Bu konserlerin hepsine Ankara Filarmoni Derneği öncülük ediyordu. Filarmoni Derneklerinin kurumlara katkıları olduğu gibi yurtiçinde de müzik kültürünü yaymayı amaç edinmiştir. İstanbul’u düşünün kaç şehir eder. İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul’un her ilçesinde açıklamalı konserler düzenlemesi yararlı olur diye düşünüyorum. İstanbul Filarmoni Derneğiyle beraber, Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda kurduğumuz bir kuartetle Yunanistan’a gittik, Selanik’te konserler yaptık. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’nın yurtiçi ve yurtdışı konserleri hep İstanbul Filarmoni Derneği’nin maddi ve manevi katkılarıyla olmuştur.

Eğer bugün İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Sevenleri Derneği varsa, İstanbul Filarmoni Derneği’nden kopmuş demektir. Neden böyle bir şeye ihtiyaç duyuldu bu çok üzücü bir şeydir. Neden bu işleyen çark bozuldu bilemiyoruz.

1973–93 yılları arasında hemen hemen 20 sene İDSO'nun en büyük özelliklerinden biriside Türk eserlerine büyük önem vermesidir. İDSO bestecilerimizden Ali Doğan Sinangil, Okan Demiriş, Yalçın Tura, Kemal Sünder, Cenan Akın gibi bestecilerin eserlerini seslendiren ve onları topluma tanıdan bir orkestra oldu. İ.D.S.O. düzenli ve disiplinli çalışması ile en çok 20. yüzyıl eseri çalan orkestra oldu, A. Bruckner, G. Mahler çaldı. Bunların temeli G.E. Lessing ile atıldı. Alexander Schwinck ile gelişti. Niye Lessing dersenez, Mükerrerem Bey bir gün; 'Özer sen viyola çalıyorsun ben flüt çalıyorum sanat yönetmeni olarak bizim üstümüzde birisini seçelim' dedi ve biz de G.E.Lessing'i seçtik. Bunları söylerken Filarmoniyi unutmuş senfoniye anlatıyor değilim. Bunların hepsinde Filarmonin katkıları vardır, en azından nota paralarını ödemiştir, en azından sanatçıların avanslarını vermiştir, büyük organizasyonlarda da çok olumlu çalışmalar yapmıştır. Dediğim gibi o dönemde birçok bestecinin ilk seslendirilmesi o dönemde olmuştur. Bu konserlerin radyo kayıtları yapılmıştır. Aramızdan ayrılan Cemal Reşit Rey, Afif Tektaş, hatta Afif Bey'in birinci eşi Frumet Hanım, ikinci eşi Refika Hanım ve Mükerrerem Bey'i saygıyla anıyorum. Uzun yıllardan beri burada çalışmakta olan meslektaşım Sayın Panoyot Abacı'ya da uzun ömürler diliyorum, kendisine de başarılar dolu devam eden bir hayat diliyorum. Ama bunları genç kuşaklara devretmek anlatmak ve tekrar İstanbul'da bir Filarmoni Derneği'nin olduğunu duyurmamız gerekiyor. Bu duyurma basın yoluyla mı olur, bir gece düzenlemekle mi olur ya da ufak çapta da olsa birden bire ortaya çıkıp sesini duyurabileceği bir festival düzenlemekle mi olur bilemem. Ama her şeyden önce İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile ilişkilerinin düzeltilmesinde büyük yarar olduğunu görüyorum, eğer o olmuyorsa da kendi yolunda yürümesini diliyorum.

Bilhassa 1980'li yılların başında İstanbul Filarmoni Derneği'nin etkinlikleri o kadar fazla oluyordu ki bunlar için Beyoğlu Kaymakamlığından izin alınıyordu. Atatürk Kültür Merkezi'nde ne oluyorsa bunların hepsini Filarmoni Derneği'nin etkinliği zannediliyordu. AKM'de yapılan etkinliklerden bir tanesi için Kaymakamlığa davetiye gitmemiş, Kaymakam bu duruma çok sinirlenmiş, Filarmoni Derneği'nin Genel Kurul ilanında bir eksiklik bulmuş ve bizi mahkemeye verdi. Cemal Bey, Afif

Tektaş, Mükerrerem Bey, Panayot Bey, Teoman Turalı ve ben mahkemeye çıktık. Hepimiz ayaktayız ne olacak diye merak ediyoruz. Hâkim bey bu ilanı yanlış vermişsiniz, eğer bu ilanı verdiğiniz gün toplanamazsanız arkasından on beş gün sonra toplanacağız diye ilana ilave etmeniz lazımdı diye bizi uyarınca, Cemal Bey, Hâkime; ‘Hakim Bey, Hakim Bey bu söyledikleriniz bana Çince gibi geliyor’ deyince, hepimizi gülme tuttu. Böylece Filarmoni Derneği’ni savunmak için mahkemelerde savunmalar yaptık.

Prof. Dr. Filiz Ali⁵⁸

- İstanbul Filarmoni Derneği ile olan ilişkinizin başlangıcını anlatır mısınız?

1940'lı yıllarda kurulan İstanbul Filarmoni Derneği'nin 1950'li yıllara rastlayan en parlak döneminde ben Ankara Devlet Konservatuvarı Piyano Bölümü öğrencisiydim. Derneğin dünya çapında müzisyenleri davet ettiği konserlerin ünü Ankara'dan duyulur ve eğer tatil zamanına rastlarsa sırf bu konserleri dinleyebilmek için motorlu trene binip İstanbul'a gelinir ve Beyoğlu'ndaki Saray Sineması'na ulaşıldı. Derneğin etkinlikleri dernek kurucularından Afif Tektaş Bey'in ressam eşi Frumet Hanım'ın genç yaşında vefatından sonra eski canlılığını yitirmişti. 1970'li yılların başlarında dernek kurucularından Cemal Reşit Rey, Afif Tektaş ve Emel Tacar Beyler, derneği yeniden canlandırmak için Park Otel'de bir kokteyl verdiler. Ben de o kokteyle davetliydim. İstanbul'un kalburüstü kişileri de Park Otel'e davet edilmişti. Nişantaşı'nda Atiye Sokak'taki üç katlı, bahçeli bir ev derneğin merkezi olarak hazırlanmıştı. Ankara'daki Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın uzun yıllar yöneticiliğini yapan flütçü Mükerrer Berk o sıralarda İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası kuruluş aşamasında görev yapmak üzere İstanbul'a tayin edilmişti. Türkiye müzik yaşamına enerjisi, bilgisi ve görgüsü ile katkıları daima anımsanacak olan Mükerrer Berk, İstanbul Filarmoni Derneği'nin etkinliklerini canlandırma görevini de üstlenmişti.

- İstanbul Filarmoni Derneği'nin kurulduğu zaman ile bugünkü durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

İstanbul Filarmoni Derneği'nin epey zamandır uykuda olduğunu sanıyorum.

- Derneğin İstanbul müzik yaşamına katkılarından söz eder misiniz?

Yukarıda da belirttiğim gibi Filarmoni Derneği 1970'li yıllarda yeniden canlanmıştı. Atiye Sokak'taki merkezde gönüllü müzikseverlerin gayretleriyle pek çok konser ve konferans düzenlenirdi. Ben de bu gönüllü müzikseverlerden Fazile Ürgüplü'nün daveti üzerine soprano Karin Görgün, soprano Güzin Gürel, kemancı Gülden Turalı, flütçü Nazım Acar, obuacı Tim Brown, klarnetçi Ahmet Ermakastar ve daha adlarını

---

⁵⁸ Ali, Filiz. Elektronik posta ile haberleşme 14 Şubat 2008

anımsamadığım pek çok müzisyen ile çok sayıda oda müziği konseri vermiş, ayrıca konferans ve plaktan müzik dinletileri düzenlemiştım. Dernek ayrıca İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın en önemli maddi ve manevi destekçisi idi.

- Sizce bu dernek hala işlevini yerine getiriyor mu?

Yukarıda da değindiğim gibi İstanbul Filarmoni Derneği'nin son yıllarda faaliyetine devam edip etmediğini bile bilemiyorum. Benim gibi pek çok müzisyen de Filarmoni Derneği'nin varlığından habersiz. Eğer işlevine devam ediyorsa bile kamuoyunda duyulmadığı veya duyurulmadığı kesin.

- Bu derneğin müzik yaşamına katkılarının artması için önerileriniz var mı?

Filarmoni Dernekleri bir kentin amatör müzikseverleri tarafından kurulan ve yaşatılan dernekler olmak zorundadır. İstanbul Filarmoni Derneği de ilk başta Cemal Reşit Rey gibi büyük bir besteci ve orkestra şefi tarafından kurulduysa da ona destek verenler başta Afif Tektaş ve Emel Tacar gibi amatör müzik aşığı pek çok İstanbullu olmuştur.

On beş yıl kadar önce Filarmoni Derneği yönetim kuruluna seçilen Zeynep Taşkent Hanım, Afif Tektaş'ın oğlu Ömer Tektaş ve Mehmet Yeğinmen beyler gibi amatör müziksever İstanbullularla birlikte hem Filarmoni Derneği çalışmalarını canlandırmış hem de İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın konserlerini daha geniş kitlelere tanıtarak, değışik programlarla sunarak çok olumlu çalışmalar yapmıştı. Bu projelerden biri 'İstanbul'a bir Ses Ver' adını taşıyordu. Garanti Bankası Müdürü Akın Öngör bu proje için İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na yeni alet alımı amacıyla 5 yıl süre ile her yıl 65 bin dolar bağışlamıştı. Tekfen de 15 bin dolar vererek destek olan firmalar arasındaydı. Ancak bir süre sonra bütün bu başarılarla rağmen iş başındaki yönetim kurulu seçimlerde yeterli oy alamadı ve bu gönüllü müzikseverler dernekten uzaklaştılar. Derneğin İstanbul müzik yaşamına katkısının artması için yapılan bu deneme son derece başarılıydı. Bence bu projenin devamının neden engellendiği konusunu düşünmekte yarar var.

4.3. Prof. Dr. Cihat Aşkın⁵⁹

- İstanbul Filarmoni Derneği ile olan ilişkinizin başlangıcını anlatır mısınız?

Ben öğrenciyken İstanbul Filarmoni Derneği'nin düzenlemiş olduğu konserlere ve resitallere sık sık giderdim. Çok güzel aktiviteler yapıyorlardı. Ben öğrenciyken, 1985 yılında Filarmoni Derneği ödülünü kazanmışım. O zamanın dernek başkanı sanırım Mükerrerem Berk'ti, Panayot Abacı Derneğin Genel Sekreteriydi. Onların elinden bir ödül almışım, gençleri çok özendirici bir ödüldü. Tarihi tam hatırlayamıyorum sanırım 2003 – 04 yıllarında bir iki sene derneğin yönetim kurulunda bulundum. Sonra ayrıldım, dernekle ilişkim 1985 yılında ödül almamdır.

- İstanbul Filarmoni Derneği'nin kurulduğu zaman ile bugünkü durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

İstanbul Filarmoni Derneği 1945 yılında kurulmuş dolayısıyla o zaman çok önemli bir işlevi varmış. Ben o yılları tabii ki bilemem, bugünkü durumuyla karşılaştırma yaptığımız zaman İstanbul Filarmoni Derneği o yıllarda İstanbul müzik yaşantısına hakim olan bir dernek. Bir orkestrası var derneğin, Filarmoni Dernekleri bütün dünyada Phil-armoni müzik severler, armoni severler amatör düşünceli müzisyenlerin amatör derken profesyonel iş yapan ama müziği seven, müziği yayan insanlar tarafından kurulmuş ve bunun teşkilatında bir orkestra meydana getirilmiş ya da İstanbul'da olduğu gibi orkestra ile Filarmoni dernekleri beraber çalışmalar yapıyorlar. Ülkemizde de böyle olmuş Türkiye'nin en eski derneklerinden bir tanesidir İstanbul Filarmoni Derneği. Daha önce kurulmuş dernekler var mı bilemiyorum ama bu derneğin kuruluşunda müzisyenlerin dışında çok önemli isimler var sanat insanları, politikacılar, zamanın önemli insanları gibi. Ama gününüzde Filarmoni Derneği'nin yönetimine baktığımız zaman bir İstanbul Valisi, bir politikacı yok. Derneğin kuruluş yıllarına baktığımız zaman bir orkestrayı besleyebilecek kadar aktiviteler yapıyor, sponsorluklar buluyor, belli bir teşkilatlanma var, bugün baktığımız zaman bu teşkilatlanma yok. Çok büyük uçurumlar var demek ki zamanla İstanbul Filarmoni Derneği kendi kendisini yenileyememiş ve bugün işlemez bir duruma düşmüştür diye düşünüyorum.

---

⁵⁹ Aşkın, Cihat. Kişisel görüşme. 08 Ocak 2008

- Derneğin İstanbul müzik yaşamına katkılarından söz eder misiniz?

İstanbul Filarmoni Derneği'nin İstanbul müzik yaşamına çok büyük desteği olmuştur. İstanbul Şehir Orkestrası'nın beslenmesinden daha sonra İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na geçişteki durum, düzenledikleri konser aktiviteleri, uluslararası sanatçıların Türkiye'ye gelip konser vermesi, Derneğin kurucusu Cemal Reşit Rey'in çok büyük önemi var, dolayısıyla Cemal Reşit Rey yaşadığı süreç içerisinde, onunla beraber onun kişiliğinde temsil edilmiş bir Filarmoni Derneği. Onun çevresindekilerden oluşmuş bir Filarmoni Derneği var, İstanbul'un önemli kişileri, zenginleri bu derneğin üyeleri oluyor ve bu üyeler derneğe destek yapıyorlar dolayısıyla bu çalışmaları güzel bir şekilde sürdürüyorlar. İstanbul müzik yaşamına çok güzel katkıları oldu. Ben şahsen bunlardan faydalandım, İstanbul Filarmoni Derneği, Devlet Senfoni Orkestrası beraber çalışır resitaller olurdu, uluslararası sanatçılar sık sık Türkiye'ye gelirler biz bu çalışmaları izledik. Bu şekilde İstanbul'un müzik hayatına çok büyük katkıları oldu en azından bu sanatçıları izlememiz, müzisyen olmayanlarında bu kültür yaşamından faydalanması çok önemli. Zannediyorum zamanla İstanbul Kültür Sanat Vakfı olsun, Yapı Kredi Bankası olsun, İş Sanat, Akbank gibi kuruluşlar ortaya çıktı, İstanbul Filarmoni Derneği'nin bu alanda söz sahibi olma durumunu etkilediler diye düşünüyorum.

- Sizce bu dernek hala işlevini yerine getiriyor mu?

Dernek amaçlarından üç-beş tanesini yapsa bile işlevini yerine getirebilir ama o anlamda biraz önce bahsini ettiğim anlamda işlevini yerine getiremiyor. Getirememesinin sebebi bildiğiniz gibi zaman içerisinde diğer rakip kuruluşların ortaya çıkıp büyük paralarla kültür ve sanatı desteklemeleri İstanbul Filarmoni Derneği'nin bu anlamda halkla ilişkiler anlamında ve müzik yaşamına etkileri anlamında ilk kuruluştaki gibi bir yönetim kurulunun oluşmaması tabii ki işlevini yerine getiremiyor diye düşünüyorum.

- Bu derneğin müzik yaşamına katkılarının artması için önerileriniz var mı?

Derneğin her şeyden önce kuruluş zamanındaki gibi çok zengin kadrolarla süslenmesi gerekiyor. İyi ve aktif bir idaresinin olması gerekiyor ve bu idarenin

İstanbul'un müzik yaşamına katkıları açısından yaygın müzik eğitimini geliştirmek bazı faaliyetlerde bulunması gerekiyor. Bu aktivitelerin dışında, Derneke önemli gördüğü sanat etkinliklerini İstanbul'un özlediği, İstanbul'da olmayan değişiklik yaratabilecek bazı projeleri yerine getirerek varlığını sürdürebilir diye tahmin ediyorum. Fakat bence burada önemli olan farklı kuruluşlar var, İş Sanat, Akbank, Cemal Reşit Rey gibi bütün bu kuruluşların konser organizasyonlar üzerinde görünmez bir şemsiye görevi teşkil etmesi, bunlar arasında bir centilmenlik anlaşması sağlayıp seyircilerin bölünmesini engelleyebilir. Tabi bu konular tartışılabilir, İstanbul'un yararına olacak ne varsa bu dernek yapmalı. Ama bugün işlemez bir vaziyette duruyor.

4.4. Prof. Dr. Leyla Pınar⁶⁰

- İstanbul Filarmoni Derneği ile olan ilişkinizin başlangıcını anlatır mısınız?

İstanbul Filarmoni Derneği ile olan ilişkim çocukluğumda başladı. Derneğin Beyoğlu'nda bulunan binasındaki etkinlikleri çok önemlidir, çünkü Türkiye'ye nadir gelmiş dünya virtüözleri orada konser vermişlerdir. Benim Barok Müziğe ve klavsene yönelmem o binada 13 veya 14 yaşında verdiğim konserden sonra oldu. O konserde Bach re minör konçertoyu piyano ile çalmıştım. Çaldığım konçertonun klavsen ile çalınırsa daha hoş olacağı önerisini aldım. Bu uyarı mesleki yaşamımda yol gösterici olmuştur ve bir klavsenci olarak bugünlere geldim.

- İstanbul Filarmoni Derneği'nin kurulduğu zaman ile bugünkü durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Filarmoni Derneği'nin kuruluş yıllarında Afif Tektaş, eşi ve İstanbul'un önde gelen zenginleri çok etkiliydi. Bu kişilerin desteği İstanbul'da çoksesli müziğin gelişmesini hızlandırmıştır.

Filarmoni Derneği'nde, 1975'li yıllarda Barok Müzikle ilgili konserler başlattık. 1980'li yıllarda sanat programlarını hazırlamak için yönetim kuruluna seçildim ve bir süre bu görevde çalıştım. Daha sonra Türk Bestecileri ile ilgili arşiv çalışması yaptım ve birçok eser topladım. Bu eserlerin hem notalarını hem de kayıtlarını radyodan bularak bir araya getirdim ve bu eserler, İstanbul Filarmoni Derneği'nde Mordo Dinar tarafından hibe edilen dolaba kondu. Ama maalesef bizden sonra gelen yönetim, bestecilerimiz için aynı hassasiyeti göstermediler ve hazırlamış olduğum arşiv kaybolmuştur. Benim iki buçuk yıllık emeğim boşa gitmiş oldu.

Dernek, 80'li yıllardan sonra İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın sazlarına tel, arşelere kıl, timpanilerin köslerini alan, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile konserler veren sanatçıların kaşelerini ödeyen bir kurum oldu. Türk Bestecileri ile fazla ilgilenmediler. Bazen bir çıkış yaptılar, birkaç bildiri sundular o kadar. Filarmoni Derneği'nin amacı Türkiye'deki genç yeteneklerini ortaya çıkarmaktı,

---

⁶⁰ Pınar, Leyla. Kişisel görüşme. 14 Ocak 2009

Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş müzik kültürünün gelişmesini sağlamaktı. Ama bu amaçtan saptılar. Onun için benim Filarmoni Derneği ile bağlantım kalmamıştır.

İstanbul Filarmoni Derneği'ni dondurulmuş bir dernek olarak görüyorum. Bilemiyorum hala bu derneğin üyeleri var mı? Ben Filarmoni Derneği'nin üyesiydim ama şimdi derneğin çalışmaları, toplantıları ile ilgili duyurular gelmez oldu. Üye aidatları var mı, eğer aidat yoksa bu dernek nasıl yaşıyor. Yaşamıyorsa niçin zorla varlığı sürdürülmeye çalışılıyor?

- Derneğin İstanbul müzik yaşamına katkılarından söz eder misiniz?

İstanbul Filarmoni Derneği yalnız İstanbul'daki müzik yaşamına değil Türkiye'deki müzik yaşamına çok büyük katkılarla başladı. Hiçbir konser organizasyonunun getiremeyeceği büyüklükteki sanatçıları samimi ilişkiler yoluyla getirdiler. O dönemin genç müzisyenleri, bu sanatçılarla tanışarak yeni teknikler öğrendiler. İstanbul Filarmoni Derneği'nden başka hiçbir kurum derneğin çalışmalarına benzeyen çalışmalar yapamadı.

- Bu derneğin müzik yaşamına katkılarının artması için önerileriniz var mı?

Günümüzde üzülerek belirtiyorum ki bu dernek bütün dinamiklerini kaybetmiştir. Gençleri bu derneğin geçmişini araştırarak, Derneği tekrar faaliyete geçirebilirler. İyi bir ekiple, iyi bir çalışma ile yeni bir ruh ile bu dernek tekrar hayat döner. Çünkü Derneğin geçmişi, geçmişte yapmış olduğu çalışmalar çok köklüdür. Gençlerden daima umudum var, gençlerin bestecilerimize sahip çıkarak, İstanbul Filarmoni Derneği'ni ayakta tutacağına ve müzik kültürümüzü geliştireceklerine inanıyorum. Çünkü Filarmoni Dernekleri buldukları ülkelerin sanatçıları ile dernek olmuşlardır. Filarmoni Dernekleri bugün Türkiye gibi çok renkli müziği olan bir ortamda yeni kanatlar açmaları lazım, buldukları yerlerdeki folklorik yapıdaki müzik, toplumdaki müzik anlayışı, müzikoloji, gibi çalışmalar da yapmalıdır. Sadece konser veren bir anlayış benimsememeli, diğer ülkelere Türkiye'deki müzik kültürünü tanıtmalıdır. Bunlar çok rahat yapılacak işler tabi ama bunları gündeme getirmek lazım.

Ek:1

Konservatuvar Hatıralarım⁶¹

Başlamadan önce bir nokta üzerinde durmak istiyorum. Konservatuvarın ilk açılışındaki ismi, Darülelhan'dı. Darülelhan, Arapça bir kelimedir ve 'Lahinler Evi' demektir. Lahinler de melodiler demektir. Yani melodiler evi manasına gelen gayet şairane bir isim. Darülelhan, sazende ve hanendelerden mürekkep bir heyet olarak Şehzadebaşı'ndaki Letafet apartmanında bulunurdu ve zannediyorum ki bazı müzikseverler tarafından himaye ediliyordu. Yani resmi bir müessesese değildi.

1923'te, Paris'te talebelik devresini henüz bitirmiştim, bir telgraf aldım. Bu telgraf, hayatımın bir dönüm noktası oldu. Meşhur romancımız Halit Ziya Uşaklıgil, bu telgrafında şöyle diyordu: "Darülelhan heyetine garp musikisi ilave edildi, size piyano ve kompozisyon hocalığı verildi, bir an evvel İstanbul'a geliniz." Ben 19 yaşında idim. Sevinçten çılgına döndüm, dünyalar benim oldu. Gözlerime adeta inanamıyordum. Halit Ziya Bey o zaman Şehremaneti'nde şimdiki Belediye Encümen Reisi idi. O zamanın Valisi de Haydar Bey'di.

Paris'teki hocalarıma bu telgrafı gösterir göstermez, büyük bir tepki ile karşılaştım. "19 yaşındaki bir genç kendisini pedagojiye veremez, senin önünde bütün bir meslek hayatı var, buna müsaade edemeyiz" dediler. Madame Long, buna engel olmak isteyenlerin başında idi. Ayrıca Raoul Laparra, Fransa'da, Nice şehrinde bulunan rahmetli pederime bir mektup yazdı, kendisini ikaz etti, beni kurtarması gerektiğini söyledi. Ben hiçbirini dinlemedim, trene atlayıp İstanbul'a geldim. Geldiğimde, Darülelhan, saz heyeti olarak, Letafet apartmanından çıkıp, Şehzadebaşı'nda, bir sokağın içinde, büyücek ahşap bir konağa yerleşmişti. Bu saz heyetinde, o zamanın meşhur musikişinasları, faraza, Rauf Yekta Bey, Hafız Ahmet Efendi, Zekai Dede'nin oğlu, Udi Sedat Bey, kemani Reşat Bey, hanende Zehra Hanım (Arap Zehra) vardı. Bunların hepsi de merhum oldular.

Garp kısmına gelince; müessesenin başında Musa Süreyya vardı. Onun yanında,

---

⁶¹ Rey, Cemal Reşit. "Konservatuvar Hatıralarım", Orkestra Müzik Dergisi 359(2005):43-46

müdür muavini olarak Yusuf Zıya Demirci vardı. Sonra, Allah rahmet eylesin, katip Selamettin Bey, piyano hocası Macar Geza von Heggeyi, piyano ve armoni hocası Edgar Manas Efendi, keman hocası Braun, İtalyan bestecisi, piyanist Radeqlia, keman hocası rahmetli Ekrem Tektaş, keman hocası Zeki Ün, piyano hocası Nezihe Hanım, bir de Allah selamet versin, benim ağabeyimdir, kendisi duymasın söylediğimi, o daha gençtir, benim gibi, Muhiddin Sadak.

Darulelhan'a geldiğimden, manzara çok calibi dikkatti. Talebeler daha çok hanımlardan mürekkepti, bütün konservatuarlarda olduğu gibi. Fakat bizdeki hanımlar, çarşafli hanımlardı. Konservatuara gelinceye kadar peçeleri inikti, binaya girdikten sonra peçelerini açarlardı. Ve validem yaşındaki hanımlara armoni dersi verirdim. Hiç unutmam, bir gün derse girmek üzere idim, sofada bir hanım, beni yakaladı. Altın gözlüklü bir hanımdı. "Evladım, dedi, burada armoni midir nedir, bir ders verilecekmiş, hangi sınıfta verilecek, ben onu takip etmeliymişim." İşte talebelerim böyleydi. Ama aralarında genç hanımlar da vardı, hatta çok istidadı olanlar da vardı.

Bir buçuk, iki sene sonra rahmetli Asal kardeşler Viyana'dan geldiler: Seyfettin ve Sezai. Seyfettin keman, Sezai de viyolonsel hocalığına alındı. Bir müddet sonra Berlin'de viyolonsel tahsil eden Mesut Cemil geldi. O bir yandan babası meşhur tamburi Cemil gibi tambur çalar, bir yandan da viyolonsel, Müziğe büyük istidadı vardı. Bütün arkadaşların, Ekrem Tektaş olsun, Muhiddin Sadak olsun, Mesut olsun, Seyfettin Asal olsun, Sezai Asal olsun, müzikte büyük değerleri vardı. Bir iki sene sonra, çok kıymetli bir arkadaşımız daha geldi. Ali Sezin, fevkalade bir viyolonistti, Carl Flesch'in talebesiydi. Bir de Almanya'dan soprano Nimet Vahit geldi. O da şan hocalığına alındı.

1924 veya 25 senelerinde kimin teşvikiyle bilmiyorum, belki Vali Haydar beyin teşvikiyle, Hükümet bir müsabaka açtı. Daha doğrusu, Avrupa'ya, müzik tahsiline talebe yollama müsabakası. Jüriyi, yukarıda isimlerini saydığım arkadaşlarımı ve ben meydana getirmiştik. O müsabakayı, Hasam Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin ve Cezmi

Erinç adında bir genç, birde Afif Köprülü kazandılar. Hasan Ferit Alnar Viyana'ya, Afif Köprülü Almanya'ya, diğerleri Fransa'ya gönderildiler.

Sene 1926. Yaz aylarında, Ankara'dan bir davet geldi. Müdür Musa Süreyya Beye ve bana. Daveti Maarif Vekili Necati Bey yapıyordu. Maarif Vekili bir encümen kurmuş, Sanayii Nefise Encümeni, sanat meseleleri görüşülecekti. Bu encümende kimler vardı: Reis, olarak, rahmetli ressam Namık İsmail (Namık İsmail o zaman Güzel Sanatlar Akademisi müdürü idi), Çallı İbrahim, (o da Güzel Sanatlar Akademisinde hoca idi) İstanbul Müzeleri Müdürü Halil Etem Bey, İsmail Hakkı bey, mimar Kemalettin Bey, (Dördüncü Vakıf hanı yapan). Biz Musa Süreyya Beyle bir layiha hazırladık ve Encümene sunduk. Bu, tarihi bir layihadır. Darülelhan isminin kaldırılmasını onun yerine Konservatuvar isminin kullanılmasını, ayrıca, Maarife bağlı bütün mekteplerde müzik tahsilinin eski tarz usulleriyle, yani yegah, düğah, segah, dümteka dümtek tabirleriyle değil, solmizasyon denilen usulle, yani do re mi fa sol tabirleriyle yapılmasını teklif ettik. Bu teklifimiz kabul edildi ve o günden itibaren Darülelhan ismi kalktı, yerine konservatuvar ismi alındı, Türk Müziği tedrisatına son verildi, onun yerine eski sanat musikimizi notaya almak ve doğru olarak icra etmek üzere bir icra heyeti kuruldu. Bu topluluğun ismi de Türk Müziği icra heyeti oldu.

Mekteplerde vazife alan arkadaşlarımız sayesinde solmizasyon sistemi süratle gelişti. Muhiddin Sadak, Seyfettin Asal ve Sezai Asal Galatasaray Lisesinde, Ekrem Tektaş İstanbul Lisesinde, Radeğlia ve Manas efendi yabancı mekteplerde müzik dersi verirdilerdi.

Konservatuvarda çoksesli müzik çalışmaları devam ederken, Şehzadebaşı'ndaki konakta halkın büyük ilgi duyduğu konserler yapılıyordu. "İlk trio'muzu, rahmetli Ekrem Tektaş, Muhiddin Sadak ve ben meydana getirdik. Zannedirim 1924'te başladık. Bazen topluluğumuza Goldenberg adında bir viyolacı da katılırdı. Ali Sezin İstanbul'a geldikten sonra, Ekrem Tektaş yerini ona verdi ve ilk kuartetimiz kuruldu: Birinci keman Ali Sezin, ikinci keman Ekrem Tektaş, viyola Goldenberg, viyolonsel

Muhiddin Sadak. Ben piyano ile katılırdım ve kentetler çalardık. Viyolonsel partisini zaman zaman Mesut Cemil de çalardı. Hatta bazen iki viyolonselli eserler de çalardık.”

Ek:2

Bu mecmuayı okuyunuz⁶²

Bu mecmuayı okuyunuz. İçinizi ferahlatır. Her gün, ister istemez, zihninizi iz'ac eden sıkıntılı düşüncelerden sizi kurtarır. Hayatta, çirkinliğin yanında -yanında değil, üstünde!- güzelliğin de mevcut olduğunu hatırlatır. Yaşamın bazen zevkli olduğuna sizi inandırır. Sizi hayal alemine, 'sır' alemine, ahenk alemine götüren yolda rehberlik eder. Hakiki medeniyetin -ruh, his, kalp ve kafa medeniyetinin- meyvelerini size sunar, tefekküre daldırır, maddiyattan uzaklaştırır. Onun yapraklarını çevirirken, münderecatına göz gezdirirken, içinizde bir aydınlığın belirdiğini hissedersiniz, inşirah duyarsınız.

Zira!...

Zira bu mecmua Musikiden bahseder, sadece musikiden!

Zengin bir mecmua mıdır? Parlak bir mecmua mı?

Hayır, hayır! Böyle bir iddiası yok! Sadece musikiden söz açmıştır!

Şimdilik bu kafidir, kanaatimce. Sinir bozucu, adi mevzulardan öyle us anıldı ki, musiki bahsini ele almış olan bu mecmuaya, okuyucuları - eminim - ancak: 'Allah razı olsun senden' diyeceklerdir.

İşte bu söz, bu mecmuanın en sağlam, en emin istinatgahı olacaktır.

---

⁶² Rey, Cemal Reşit. "Bu mecmuayı okuyunuz" *Orkestra Müzik Dergisi* 1(1962):2

Ek:3

İstanbul Konservatuvarı'nın Bugünkü Durumu İle İlgili Soruşturmamız⁶³

Son zamanlarda, üzerinde çok durulan ve genellikle sanatçılarımızı yakından ilgilendiren İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın bugünkü durumu konusunda ve aynı zaman. da gelişme koşullarını araştırmak üzere bir soruşturma düzenlemiş bulunuyoruz. Müzisyenlerimiz arasında düzenlediğimiz bu soruşturmaya verilen karşılıkları bu sayımızdan itibaren yayımlıyoruz.

Bilindiği gibi şehrimizde üç müzik topluluğu vardır: Şehir Orkestrası, Şehir Operası ve Şehir Bandosu. Kuruluşlarını İstanbul Konservatuvarı'na borçlu olan bu topluluklar, bugün eleman sıkıntısı çekmektedir. Oysa Konservatuvarın gerçek amacı, bu topluluklara eleman yetiştirmek olmalıdır; yatılı bölüm, bu nedenle kurulmuştur. Ancak bu bölümün verimi doyurucu olmaktan uzaktır.

Kuruluşundan bu yana 20 – 25 sene içerisinde üç müzik topluluğu meydana getirebilecek sayıda ve nitelikte müzisyen yetiştirdikten sonra ayrıca Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'na da birçok değerli eleman vermiştir. Konservatuvar, bir duraklama dönemine girmiştir.

Halen Konservatuvar'da öğrenimini sürdüren büyük bir amatör öğrenci kitlesi vardır. Ama resmi bir konservatuvarın, bir amatör müzik okulu durumuna gelmesi, üzerinde önemle durulması gereken bir sorundur.

Öte yandan, yirmi dördüncü konser dönemine girmek üzere bulunan Şehir Orkestrası'nın müzisyenleri büyük bir endişe içerisinde; topluluklarının geleceği bakımından karamsardırlar. Bu müzisyenlerin büyük bir kısmı, yakın bir gelecekte emekli olacaktır. Konservatuvar, bunların yerini dolduracak eleman. Yetiştirememektedir. Böylece, yakın bir gelecekte İstanbul'un bir senfoni orkestrası olmayacaktır.

---

⁶³ “İstanbul Konservatuvarı'nın Bugünkü Durumu İle İlgili Soruşturmamız” *Orkestra Müzik Dergisi*, 53(1967):15

Konservatuvarın verimli bir duruma gelebilmesi için ne gibi tedbirlerin alınması gerekir? Mekanizmasındaki aksaklıkların nedenleri nelerdir? Kuruluşundan sonra 25 sene sürekli olarak değerli müzisyenler yetiştiren İstanbul Konservatuvarı'nın köklü bir değişime, doğru gitmesi gerekli midir? Bu değişim nasıl olmalıdır.

Ek:4

Kehanet mi? ⁶⁴

Jullius Caesar'ı cumhuriyetçiler katlettikten sonra gökte yedi gün süre ile güneşe eş parlaklıkta kuyruklu yıldız görüldüğü, çevrede bet ve bereketin ortadan kalktığını söyler Plutarchos Pompei. Ercolana ve Stabia kentlerini yerle bir eden Vezuviyo patlamasında da aynı konuk göktedir. Nostrodamus Kabbala dilini bilir, Copt codex'lerini deşifre etmiştir: Haziran 1988 de aynı meş'um konuğun Kutup yıldızı yönünden gelerek yedi günlük konukluğunu yapacağını, bundan sonrası için ise söyleyecek sözü olmadığını ima eder. Kıyamet günü mü? Yaşayanlar görecektir.

Bu satırların yazarı da 18 yıl, geride kalan 114 sayılık '*Orkestra*' birikimine bakarak 'sayı 115' ile başlayan atılıma - Delphi'li kahinlere - danışmaksızın 'Hayırlı olsun' diyor.

'Endişe neden' sorusunun karşılığı şu olacak: Günümüzün genç müzik dinleyici ve okuyucular bir süre sonra - konserlerde çeşitli nitelikleriyle dinledikleri kişileri ya da perde arkasındaki hocalarını sanatları dışındaki yüzleri ile tanıyacaklar. Çünkü '*Orkestra*', sayfalarını Forum cömertliği ile yine açıyor... Bu sayfalar önce 'Ağlama/yakınma duvarı' sonra da karşılıklı 'Birbirini karalama duvarına' dönecek çaresiz. Çünkü bildiğimiz '*Orkestra*' kimsenin savunma hakkını kısıtlamaz, inanılmayacak kadar tarafsızdır kendisi ise kesin olarak yorum yapmaz. Ya ortaya dökülecek çamaşırlar ne olacak? Bir ara o kadar büyük bir tepe oluşturdu ki bunlar, tiksinden bakılacak bir ön, bir de arka kapak kalmıştı yıllar önce. İnsan yapısı değişmediği sürece tarihin tekrar niteliği de değişmeyecek ne yazık.

Genç müzik okuyucu kuşağına şimdiden 'Değeri bilinmemiş ve hakkı yenmiş vehminde olan 'Dynasti' temsilcileriyle çeşitli kliklerin kalemşorları ile tanışacaklarını söyleyebiliriz. Ayrıca aynaların kendilerinden başkasını göstermesine tahammülü olmayan nice kişileri de sergileyecek bu sayfalar. Kıyamet gününe 'sayı 120' olmadan da, 'sayı 150' de. Daha doğrusu her an şahit olmak mukadder. Ancak...

---

⁶⁴ Sünder, Kemal. "Kehanet mi?" *Orkestra Müzik Dergisi* 118(1983):48-49

Evet, ancak amortisi de var kuşkusuz, bu arada tuzu kuru, mutluluğu yaptığı işte bulan ve sağlayan, eylemi ile bunu kanıtlamış, sayısı çok olmasa da öpülesi ellerden 'Keçiboynuzu' tarifine girmeyen yazı ve konularla karşılaşma şansları daima olacak okuyucuların.

Dedikodu ve karalamalara karşı önerimiz şu olacak gençlere: Bunların önce müzikte çağdaş Türk kültürüne ne yaptıklarına, ne yarattıklarına, ne ortaya koyduklarına. Yani müzikteki gerçek yerlerine bakın. Sorun, başta 'Orkestra' olmak üzere, ister yazılı ister sözlü, ama araştırın sorun. Radyo ve konser yayınlarından, yazdıkları varsa türü ve yararını inceleyin. Havanda su dövenlerle, ansiklopedilerden aktarma yapanlarla, yabancı kültür bayiliği yapanları belirleyin. Çaldıkları, öğrencilerine çaldırdıkları, açıklamaları, seçtikleri yazı konuları yakınma ve karalamalara kaynak olan zaafalarını çok kolay deşifre edecektir. O zaman atalarımızın 'Ayinesi iştir kişinin laf'a bakılmaz, görünür şahsın rütbe-i aklı eserinde' ifadesinin Edebiyat kitaplarında kalmayıp gerçek yaşama da uyarlığı daha belirginleşecektir.

'Halley' geldi, Orkestra Dergimiz 'sayı 115' deyip kaldığı yerden besmeleyi çekti. Sonu herkese yararlı, hayırlı olsun diyelim. İyi ve güzel çizgide kalan her çabaya gönül dolusu sevgiler.

Ek: 5

Aydın Gün İstanbul Devlet Operası Müdürlüğüne Atandı⁶⁵

Devlet Operası Genel Müdürü Aydın Gün; çalışmalarını, 12 yıl önce kurduğu İstanbul Operası'nda yoğunlaştırmak amacıyla kendi isteğiyle Devlet Operası Genel Müdürlüğünden, İstanbul Operası Müdürlüğü'ne atanmıştır.

Aydın Gün, bu görev değişikliğinin nedenlerini, basına aşağıdaki şekilde açıklamıştır:

Ankara Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nden affedilerek İstanbul Operası Müdürlüğü'ne atanmam benim ısrarlı ricalarım üzerine yapıldı. Ayrıca ben değişikliğin çok önemli olduğu kanaatinde de değilim. İsmimizin baş tarafından bir 'Genel' sözü kalktı, hepsi o kadar. Benim için önemli olan rejisörlüktür. Bunu her türlü unvanın üstünde tutuyorum.

Değişikliğin birçok sebepleri var tabii. Başlıca şöyle sıralayabilirim:

A - Biliyorsunuz Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü kanunu geçen yıl çıktı. Müessesenin yönetimi bu arada İstanbul Operası'nın Devletleştirilmesinin görevi de bana verilmişti. Teşkilatın tamamlanması, iki kuruluş arasında kadro dengelemesinin yapılması, Operamızın en hayati konularından biri olan yönetmenliğin hazırlanması, Personel Kanununun uygulanması v.s. gibi nedenlerle, geçici olarak; bu iki görevi bir arada yürütmek zorunluluğu vardı. Aradan geçen bir yıl içinde bunların hepsi tamamlanmıştı. Kanunun 'kurulacak operaların bir müdür yönetiminde olacağı' açık hükmüne göre İstanbul'a bir müdür tayin etmek gerekmekteydi. Kanunun hazırlanması ve çıkarılması sırasında müdafaasını yaptığım Türkiye'de kurulacak bir operanın müstakil bir yönetime kavuşması prensibimin şimdi de görevim icabı uygulayıcısı olmam tabii değil mi? Yıllarca bu prensibin mücadelesini yap, sonra fırsatını bulunca operaların ikincisini ilerde bir üçüncüsünü tekeline al ve bir operalar imparatorluğu (!) kurmağa çalış. Gülünç olmaz mıydı bu? Samimi inancım odur ki

---

⁶⁵ Olaylar-Yorumlar. "Aydın Gün İstanbul Devlet Operası Müdürlüğüne Atandı" *Orkestra Müzik Dergisi* 101(1971):39-41

‘çelişkiler, iddialar ve yarışmalar dünyası’ diye kısaca tarif edebileceğimiz opera gibi kompleks sanat kurumlarından bir tanesini bile hakkı ile yönetmek hemen hemen imkansızdır. Hele bu yönetici aynı zamanda ve ön planda bir sanatkar ise güçlük daha da artar. Sonra biz bununla yeni bir şey de icat etmiş değiliz. Batıda bırakalım diğer şehirlerdeki operaları, aynı şehirde bulunan iki operanın yönetimi bile ayrı ayrı kişilere verilmektedir.

B - Son bir yıl içinde iki taraflı çalışmalardan dolayı, bilhassa rejisör olarak, büyük bir tatminsizlik ve sıkıntı içindeydim. Zamanımın büyük bir kısmını bürokrasinin ıvır zıvır işlerine harcamak sahne adamı olarak beni rahatsız ediyordu. Sayın Kültür Bakanına verdiğim dilekçede de belirttiğim gibi 30 yılını bu sanata veren bir kimseden memleketin beklediği daha yüksek veya birçok makamları kapsayan bir makamda oturması değil, sanatçı olarak daha yüksek hizmet görebilecek bir görevde çalışmasıdır. Galiba sanatta her zaman temel sorun ‘sayıdan çok’ kalite oluyor. Bu olmayınca 30 operanın başında da bulunsak boştur. Bunun fedakarlığı olmaz. Ayrıca dış ülkelerde yaptığım çalış. malara da bir zaman ayırmam gerekiyor. Geçen yıl Fransa’nın en mühim operalarından biri olan RUAN Operası’ndan aldığım bir teklife zamanında cevap bile veremedim. Bu yıl Fransa’da AIDA ve SARAYDAN KIZ KAÇIRMA Operalarını sahneye koymak üzere şimdiden anlaşma yaptım.

Ankara Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü olarak İstanbul Operası’na bir müdürün atanmasını istemeyişimin sebebine gelince:

A – İstanbul Operası benim 12 yıl önce büyük güçlüklerle kurduğum müessesedir. Büyük güçlüklerle diyorum, çünkü 12 yıl önce Ankara’dan ayrılıp bu hayali gerçekleştirmek üzere İstanbul’a geldiğim zaman birçokları şüphe ile, bir kısmı da küçümseyerek karşılamıştı teşebbüsümüzü. Şimdi İstanbul’un orkestrası, korusu, solisti, balesi, yetmişmiş teknisyenleri ile ilerisi için çok iyi şeyler vadeden bir operası var. Bu müesseseyi kendi anlayışına göre geliştirmek istemem tabiidir sanırım. Sonra teraziye koyunca Ankara Operası’nın iç ilişkiler yönünden tecrübeli ve daha oturmuş bir sanat kurumu olduğu açıkça görülüyor. Kısacası İstanbul’daki sanatkarlarla karşılıklı olarak, birbirimize daha çok ihtiyacımız olduğu kanaatindeyim!

B – İstanbul Operası'nın bugünkü zor durumu da malum. Sanatkar Tepebaşı'ndaki çilelerini doldurduktan sonra Kültür Sarayında, bina olarak, en büyük imkanlara kavuşmuşlardı. Kısa süre sonra üzücü yangın olayı ile tatlı bir rüya görürken uyanıp gerçeğin acılığına çarpan bir kimse gibi kırgınlık ve şaşkınlık içine düştüler. Bu durumda 'Eh! Kültür Sarayı yandı, şimdi ne haliniz varsa görünüz, ben Umum Müdürlük kalesine çekiliyorum!' demem en hafifinden gayri ahlaki olurdu.

Yeni durumun her yönden faydalı olacağına kesinlikle inanıyorum. Benim için üç hedef vardı. Bunların birincisi operayla tiyatronun ayrılmasıydı. İkincisi İstanbul Operasının devletleştirilmesi, üçüncüsü kurulacak her operanın müstakil bir yönetime kavuşması idi. Bunların üçü de gerçekleşmiştir. Şimdi bize sanatkarlığımızın ve hedeflerimizin bilincine vararak, kendisine doğru ve güzel olmak şartı ile verilen her şeyi büyük bir rahatlık ve iştiyak ile özümleme yeteneğine sahip bulunan Türk seyircisine daha yoğun ve yaygın bir biçimde hizmet etmek kalıyor.

Ek:6

Piyanist Bruno Leonardo Gelber'in Türkiye'ye gelişi⁶⁶

Sanatçı Bruno Leonardo Gelber, çok ünlü ve önemli bir piyanisttir. Onun Türkiye'ye gelmesi ve aşağı yukarı iki sene boyunca iki- üç ayda bir konser vermesini düşündüm ve Gelber'e yazdım. Nedenini bilmiyordum ama bir türlü cevap gelmiyordu. Belki Gelber'in, Türkiye'ye nasıl geleceği, istediği ücreti ödeyebileceğimizle ilgili kaygıları vardır diye düşündüm. Yine de ne düşündüler bilemiyorum ama bir türlü cevap vermediler. Bir gün açık bir yazı geldi, Leonardo Bruno Gelber Türkiye'ye gelmeyi kabul ediyor, 'siz ona ne kadar ücret verirsiniz?' diye ücreti soruyorlardı. Ben de 200\$ dedim. Bu arada Aydın Gün de müdürümüzdü. Gelsin veya gelmesin Gelber'i davet ettim dedim Gün'e. Sen delisin dedi bana, Gelber gelir mi buraya. Bak yazı yazdım kaç lira ödeyeceksin diye sordular, ben de 200\$ veririz diye cevap verdim dedim. Ayıp, rezil ediyorsun bizi dedi. Aydın Bey soru soruyorlar ben de cevap verdim dedim. Cevap gelmedi. Aradan 10 ay kadar geçti bir yazı geldi. Bruno L. Gelber şartlarınızı kabul etti, İstanbul'a gelecek. Tek bir tarih verdiler. O tarihte de Devlet Operası'nın Maksim'de temsili vardı. AKM'nin yanmasından dolayı temsiller Maksim'de yapılıyordu. O gün verilecek olan konserin bütün biletleri yardım için bir kuruluşa satılmış. Aydın Gün o gün yapamazsın dedi. Yardım konserini başka güne alalım dedim. Aydın Bey kızarak ne yaparsan yap dedi. Yardım konserini başka güne aldım, Gelber'in konserini ilan ettim, biletler hemen tükendi. Gelber'i geleceği gün, filarmoninin arabası ile karşılamaya havaalanına gittik. Merak ettim Gelber gelecek mi yoksa dalga mı geçiyor diye. Gelber'in bir ayağı topaldır, baktım topallayarak yanında bir arkadaşıyla geliyor. Arabaya bindik, yola çıktık ben durmadan bir şeyler soruyorum ama Gelber ağzını açıp bir soruma cevap vermedi. Şehre gelmek üzereyken, bakın dedi, ben buraya, İstanbul'a konser vermek için gelmedim. Eyvah! Faruk şimdi yandık dedim. Hayır, konser vereceğim ama sizi merak ettim, sizi tanımaya geldim, beni 200\$ Türkiye'ye getirttiniz dedi. Beni 200\$ getirttiğinize göre 7- 8. sınıf bir otele götürürseniz şaşmam dedi. Hayır dedim, sizi Park Otele götüreceğiz dedim. Bizim Park Otel'le anlaşmamız vardı, gelen sanatçıları orada ağırılıyorduk. Büyük otellere yabancı sanatçı götürmemiz yasaktı o zaman. Ben Park

---

⁶⁶ Abacı, Panayot. Kişisel görüşme 20 Kasım 2007

Otel'de kalmam, Hilton'da kalacağım dedi. Faruk'a dönerek gene yandık Faruk dedim. Korkmayın ben gelmeden rezervasyonumu yaptım, odam hazır dedi. Sizin otel masrafını ödemekte zorlanacağınızı düşündüm, kendi masrafımı kendim karşılayacağım dedi. Ertesi gün geldi konserini verdi. Konserden sonra Panayot Bey dedi, beni yalnız bırakmazsanız iki gün daha İstanbul'da kalmak istiyorum, dedi. Tabii ki olur dedim. Ben boğaz gezisi yapmak istiyorum dedi. O zamanlar Sirkeci'den Kavaklara kadar vapur vardı, 'şimdi var mı bilmiyorum, o zaman bütün iskelelere uğruyordu' vapura bindik, vapur Tarabya'da mola verdi. Benim karnım acıktı dedi Bruno. Tamam dedim hemen simit aldım ve verdim. Tabi, beni 200\$'a getiren adamında yemeği de ancak bu kadar olur dedi. Gitmeden bir gün önce Bruno'ya bizimle Beethoven'in piyano konçertolarını çalmak isteyip istemeyeceğini sordum. Olabilir ama iyi bir şef ve iyi bir orkestra isterim dedi. Orkestra olarak Opera Orkestrasını, şef olarak ise Kurt Wöss'ü önerdim. Ona güvenirim olur dedi. Beş konçerto iki konser için 1000\$ anlaştık. Ertesi sene Aydın Gün'ü görevden aldılar, yerine gelen yeni müdür konser bürosunun bütün konserlerini iptal etti. Tabii ki Bruno Leonardo Gelber'de gelmedi. Bütün konserleri iptal ettiler, Alirio Diaz'ın konserleri de iptal edildi, sanatçı her sene 500\$ ücret karşılığı konser vermeye gelirdi. Konser bürosunun yaptığı bütün konserlerin biletleri satılırdı. O sezonda satılmıştı, ama konser bürosu kapatılınca bütün konserler iptal oldu.

Ek:7⁶⁷

Mükerrem Berk

Sayın Müzikseverler,

Bugün İstanbullular için tarihi bir sanat dönemi başlıyor.Cumhuriyetin ilanından beri bu güzel şehrimiz maalesef ciddi bir manada ve Devlet eliyle yönetilen bir senfoni orkestrasından mahrum bulunuyordu. 49 sene sonra İstanbul da bir Devlet Senfoni Orkestrası'na kavuşmuş bulunuyor-ve huzurunuzda İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın konserini sunmakla büyük bir bahtiyarlık duyuyoruz. 30 seneye yakın bir zaman büyük besteci Sayın Cemal Reşit Rey'in çabaları ve onun etrafında toplanan feragat ve fedakarlık numunesi olan değerli sanatçılar, bugüne dek İstanbul Belediye Şehir Orkestrası namı altında ve bin bir güçlük ve imkansızlıklarla konserler vermiş, dünyaca ünlü sanatçılara refakat etmişler, büyük övgüler elde etmişlerdir. Fakat son zamanlarda bütün bu fedakar insanların güçleri tükenmiş, zaruretlar dolayısıyla topluluktan ayrılan sanatçıların da kaybı ile orkestra konserler veremeyecek hale gelmiştir. Bu acıklı hal Hükümetimizin nazarı dikkatini celbetmiş ve İstanbul'a yaraşır bir Devlet Senfoni Orkestrası kurma fikri doğmuştur. Sayın Devlet Bakanı İsmail Arar bu hususu göz önüne alarak bu güzide topluluğu Devlet Senfoni Orkestrası halinde yeniden bir organizasyonla İstanbul halkına sunmayı gerçekleştirmiştir. Sayın Arar'a şükran borçluyuz. Bu hususta Sayın Kültür Müsteşarı Mehmet Önder'in de alaka ve yardımları için kendisine teşekkürlerimizi sunarız

Belki bu kıymetli topluluk bugün için büyük bir senfonik orkestra hüviyetinde değildir. Fakat mevcut nüvesi, gelişmeye müsait bir bünyesi vardır. Çok yakın zamanda İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın Uluslararası bir seviyeye yükseleceğine bütün kalbimizle inanıyoruz. Bu orkestra da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası gibi muntazam programları, konserleri, solistleri ve şefleriyle sanatsever halkımızın huzuruna çıkacaktır. Orkestranın kıymetli sanatçılarına başarılar dileriz.

---

⁶⁷ İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın ilk konser programında yer alan yazılar.(18 Kasım 1972) 1972-1973 konser programı.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın kuruluşunda prova konserleri için İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesinin konferans salonunu büyük bir anlayışla bizlere açan, başta Sayın Rektör Galip Sağıroğlu, Sayın Dekan Adnan Ataman ve Üniversite Yönetim Kurulu Üyelerine bilhassa şükranlarımızı bildirmek isteriz. inanıyoruz ki bir işe başlamak onu başarmak demektir. Bu başarıyı da Teknik Üniversiteye borçlu olacağız.

Sayın İstanbul Sanatseverlerini yeni kurulan Devlet Senfoni Orkestrası adına selamlarken, orkestraya gösterecekleri alakalarına şimdiden teşekkürlerimizi sunarız.

Dr. Erdoğan Saydam

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın Kısa Tarihçesi

Bugün, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası adı ile takdim edilen topluluk, İstanbul müzikseverlerine 1945 den buyana aralıksız konserler sunmuş olan 'Şehir Orkestrası'nın, devlete intikali ile yeni bir kişilik ve güç kazanmış şekli olarak görülmektedir. Elemanlarının büyük bir kısmını İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın yetiştirdiği Orkestra, diğer kentlerimizden alınan müzikçilerle yeni bir hüviyet arz etmekte.

İstanbul'da orkestra kurma ve Senfonik konserler düzenleme çabaları, ilk çalışma ve faaliyetine Şehzadebaşı'ndaki binasında başlayan 'İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın kurulması ile ortaya çıkmıştır. 1930'ların dinamik ve batı müzik kültürü ile yüklü iki genç sanatçısı, Seyfeddin Asal ve Cemal Reşit Rey, bir Senfonik Orkestra kurmak için uğraşmış durmuşlar, fakat mali ve idari imkansızlıklar ve ayrıca eleman kıtlığı onların bu gayretlerini yıllarca semeresiz bırakmıştır. Buna rağmen, konservatuvarın kuruluşundan başlayarak 1944 yılına uzanan sürede üyelerin çoğunu amatör müzikçilerin ve öğrencilerin teşkil ettiği toplama orkestralar, çoğu kez Seyfeddin Asal'ın bazen de Cemal Reşit Rey'in yöneticiliğinde hiç değilse yılda üç beş kez sahneye çıkıp halka konserler vermek çabasını göstermişlerdir.

1944 yılında İstanbul Konservatuarı'nın başına değerli müzik adamı Hüseyin Saadettin Arel'in gelmesi, devamlı bir orkestra.kurulması fikrini yeniden ortaya çıkarmış Arel'in, Cemal Reşit Rey ve bazı Belediye Meclisi Üyelerinin büyük çabaları ile 20 kişilik bir Oda Orkestrasının temelleri atılmıştır. Bir yıl sonra İstanbul Belediyesi Senfonik bir orkestra için gerekli kadroyu çıkarmış ve 1945 yılında topluluk resmen kurularak aynı yıl İstanbullulara ilk konserini vermiştir.

1972 Mayıs ayına dek 'Şehir Orkestrası' konser faaliyetine, aralıksız devam etti. Özellikle İstanbul Filarmoni Derneği ile yapılan işbirliği ve Saray Sineması'nda düzenlenen konserlerde müzik severler gerçekten çok başarılı konserler dinlediler. A Cortot, J. Thibaud, W. Kempff, W. Giesecking., P. Fournier, D. Oistrach, ve daha birçok büyük virtüöz, İstanbullular tarafından yakinen tanındı görüldü ve dinlendi

'Şehir Orkestrası' 'Filarmoni Derneği'nin çalışmalarına devam edememesi nedeni ile son on seneden beri iki haftada bir olmak üzere 'Şan Sineması'nda gene konser faaliyetine devam edecek imkanları nispetinde yararlı olmaya çalışmış ve oldukça başarılı bir konser çabası içinde görülmüştür.

1969 da İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin kurulması ile topluluk özellikle genç elemanlarını bu yeni örgütün Orkestrasına vermek zorunda kalmıştır. 27 müzikçinin ayrılması 'Şehir Orkestrası'nın sanat gücünü birdenbire zayıflatmış fakat buna rağmen topluluk çalışmalarına devam ederek üç yıl daha görevini sürdürme gayreti ile adeta çırpınmıştır.. Şehir Orkestrası, 1972 Mayıs'ında bünyesinde bulunan Ve fakat yaşlanan 15 üyesinin de emekliye ayrılması sonucu ancak 35 kişi kalmıştır. İşte o an Devlet Bakanlığı bu vefakar topluluğa elini uzattır ve yıkılmasını önledi.

Şimdilik 52 kişilik kadrosu ile İstanbul ve çevresine her hafta konser verecek olan 'İstanbul Devlet Orkestrası' bir kaç yıl içinde İstanbul gibi bin Dünya Şehrine layık bir seviyeye erişecektir. Buna inanıyoruz.

İsmet İnönü

Sayın Mükerrerem Berk⁶⁸,

Atatürk'ün ayrıldığı yıl dönümünde onu güzel sanatlara düşkünlüğünü müzik alanında gerçek değeri ile canlandırmak isterim.

Büyük Atatürk doğuştan müzik ile ilgiliydi. onun toplum hayatında enerji verici, insanlığın asil zevklerini besleyici tesirini bilirdi. Kendisi güzel sesi ile misaller vermesini sever ve herkese müzikten teselli ve hayat aramasını teşvik ederdi. Batı tekniği üzerinde müzik istidadımızı millet olarak geliştirmemiz lüzumuna inanmıştı.

Cumhurbaşkanlığı Orkestrası Atatürk'ün eline geçtiği zaman çok eskiden kurulmuş olduğu halde uluslararası sanat ve ilim çapında bir varlık olmamıştı. Batı müziğinin memlekette başka bir yuvası da yoktu. Her manası ile bu alanda ilk önce Orkestramızı değerli bir hale getirmek ve temel ölçüde batı tekniğini milli müzik hayatımıza sokmak için Konservatuvar açılması, batıdan muktedir hocalar getirilmesi ve içinde yetişen genç sanatkarların korunması ve teşvik edilmesi bakımından milletimize gerçek bir örnek ve öğretmen olmuştu.

Batı müzik tekniğinin, milletin bütün hayatında öğretici ve insanları mesleklerinde ve her alanda yaratıcı bir kuvvet olarak yetiştirme tesirinde, Atatürk'ün anlayışına iyice uymuş bir insan olarak, müzikte çalışan sanatkarlarımıza milli eğitimde büyük ödevler düşmekte olduğunu daima hatırlatmak istedim. Şimdiye kadar alınan neticeler çok ümit vericidir.

Ancak bilmeli ki, garp tekniğindeki müziği tanıtmak, onun zevkini tattırmak ve bu teknik üzerinde Türk Milletinin milli çizgilerini bulup yerleştirmek, yeni müzik sanatkarlarımızın ödevleridir. Onların başarısına yardımcı olmak hepimiz için borçtur.

---

⁶⁸ Sayın İsmet İnönü'nün Atatürk'ün ölüm yıldönümünde yazdığı 'Atatürk ve Müzik' hakkındaki düşünceleri.

Müzik eğitimi çok dinletmek ve sebat etmekle gelişebilir Bu gerçeği hiç unutmamak ve hiçbir karşı koymadan yılmamak lazımdır.

Atatürk'ün yıldönümünde bu düşünceleri söylemek fırsatını bana verdiğiniz için size teşekkür ederim.

Cemal Reşit Rey

SENFONİK HATIRALAR

İstanbul'da bir orkestra şefi kürsüsüne çıkışımın en eski hatırası Alfred Cortot'la 1938'de 'İstanbul Belediye Konservatuarı hocalarının ve talebesinden müteşekkil Orkestra' ismiyle vermiş olduğumuz konserin hatırasıdır. (Bu orkestraya hariçten bazı müzisyenler de yardım maksadıyla katılmışlardı.) Cortot'un İstanbul'a gelip eski Fransız Tiyatrosu'nda Chopin ve Schumann konçertolarını benimle çalmayı arzu etmiş olması üzerine Konservatuvarın hocalarını ve talebesini topladık ve programın başına Beethoven'in Coriolan uvertürünü koyarak, hepimiz son derece heyecanlı, Cortot'la birlikte sahneye çıktık. Bu konserin akisleri muazzam olmuştu, hala hatırlarım provalarımızdan biri esnasında alınmış bir resim de Konservatuvar kütüphanesinin duvarında, halen asılıdır. 1938 yazı sonlarına doğru, iki sene kalmak üzere Ankara'ya gittim.

Ankara Radyosu'nu, rahmetli biraderim Ekrem Reşit ve rahmetli Mesut Cemil'le bizler açmıştık. İstanbul'a döndükten üç sene sonra, 1943'te gene Konservatuvar hocaları ve talebesinden müteşekkil bir 'Yaylı, Sazlar Orkestrası' vücuda getirdik. 1943 - 1944 konser mevsimi esnasında, telli sazlar grubu için yazılmış nefis şaheserler dinlettik ve halktan çok büyük alaka gördük. 1948 senesinde grubumuza nefesli ve vuruşlu sazlar da iltihak etti ve henüz resmi kadrosu olmayan bu orkestra, ilk konserini Cesar Franck'ın senfonisiyle başlamak suretiyle, büyük muvaffakiyetle verdi. Bu muvaffakiyete dayanarak, o zamanlar Konservatuvar reisliğini üzerine, almış olan rahmetli Hüseyin Sadettin Arel'den, Belediye nezdinde teşebbüse geçip İstanbul şehrine bütçeli, kadrolu bir orkestra kazandırılması yolunda, uğraşmasını

rica ettim. Hüseyin Sadettin Bey bu teklifimi muvaffakiyetle neticelendirdi ve o günden sonra orkestramız konserler vermeye başladı.

1946'da iki sevgili dostumla İstanbul Filarmoni Derneği'ni kurduk. Bu Dernek sayesinde, Senfonik Orkestramız, dünyanın en büyük sanatkarlarıyla konserler vererek ismini bütün dünyaya duyurdu. Bir çeyrek asır boyunca, bu orkestranın şeflik vazifesini derin bir aşkla ifa ettim ve kıymetli arkadaşlarımın daima sevgi ve desteklerine mahzar oldum. Bu arada iki defa, tam kadroyla Ankara'ya giderek ve orada çok parlak konserler vermek suretiyle, Orkestramızın Devlet Orkestrası şekline girmesi yolunda teşebbüse geçtik. Ne hikmetse, her iki teşebbüsümüz de, hala bilemediğim sebeplerden dolayı akim kaldı.

1968'de, hastalığım, müteakip, yaş haddimi mevzuat dolayısıyla nazarı itibara alan Belediye beni tekaüde sevk etti.

Bugün, bütün hayatımın hülyasının tahakkukuna, bir 'İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın kurulmasına şahit oluyorum Çeyrek asırlık çalışmamın yegane mükafatı -emsalsiz bir mükafat- işte budur.

Yeni teşekküle daima ve gitgide daha büyük başarıları can-ı yürekten temenni ederim.

Ek:8⁶⁹

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
İSTANBUL FİLMARMONİ DERNEĞİ 1945-1950⁷⁰ DÖNEMİ KONSERLERİ⁷¹**

Kasım 1945	Açılış Konseri Cemal Reşit Rey (Şef)
13 Aralık 1945	Muhiddin Sadak(Şef) Ferdî Ştatzer (Şef) Ömer Refik Yaltkaya (Piyano) Ferdî Ştatzer (Piyano) Rana Erksan (Piyano) Cemal Reşit Rey (Piyano)
Nisan 1946	Cemal Reşit Rey (Şef) Robert Soetens (Keman)
Aralık 1946	Cemal Reşit Rey (Şef) Marika Papaïouanu (Piyano)
Şubat 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Colette Franz (Keman)
Mart 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Vasa Prihoda (Keman)
Nisan 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Nicole Henriot (Piyano)
Nisan 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Plocek (keman) Milosz Sadlo (Viyolonsel) Palenicek (Piyano)
Ekim 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Pina Carmirelli (Keman)
Ekim 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Rene Benedetti (Keman)
Aralık 1947	Cemal Reşit Rey (Şef) Nicole Henriot (Piyano)
Ocak 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Gabriel Bouillon (Keman)
Ocak 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Milosz Sadlo (Viyolonsel)
Şubat 1948	Cemal Reşit Rey (Şef)

⁶⁹ Konser programları, İstanbul Filarmoni Derneği ve diğer sanat kurumları tarafından düzenli arşivlenmediği için tarihler belirtilmemiş ayrıca bazı konserlere de ulaşamamıştır.

Konserlerde seslendirilen eserlerin ayrıntısını araştırmacının arşivinden edinebilirsiniz.

⁷⁰ 1944 – 1962 yılları arasında verilen konserlerin programları basılmıyordu. Bu programlar Orkestra Müzik Dergisinde yayınlanıyordu. Dergilerin tamamını tarayıp bulabildiklerimi ek olarak sunuyorum. Bazı konserlerin aylarına ve yıllarına ulaşılırken günlerine ulaşamamıştır.

⁷¹ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Saray Sineması'nda saat 18.30 yapılmıştır

	Gaspard Cassado (Viyolonsel)
Şubat 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Monique de la Bruchollerie (Piyano)
Mart 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Vasa Prihoda (Keman)
Nisan 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Tristan Risselin (Piyano)
Ekim 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Gaspard Cassado (Viyolonsel)
Aralık 1948	Cemal Reşit Rey (Şef) Jaques Thibaud (Keman)
Aralık 1948	Ekonomides (Şef) Maria Heroyorgou (Piyano)
Ocak 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Bernard Michelin (Viyolonsel)
Ocak 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Lazare Levy (Piyano)
Şubat 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Alex Uninsky (Piyano)
Şubat 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Wilhelm Kempff (Piyano)
Şubat 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Wilhelm Kempff (Piyano)
Mart 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Alfred Cortot (Piyano)
Mart 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Alfred Cortot (Piyano)
Kasım 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Jaques Thibaud (Keman)
Kasım 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Jaques Thibaud (Keman)
Aralık 1949	Cemal Reşit Rey (Şef) Magda Tagliaferro (Piyano)
Ocak 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Wilhelm Kempff (Piyano)
Şubat 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Ida Haendel (Keman)
Şubat 1950	Türk Sanatkarları Konseri A. Adnan Saygun (Şef) Ferhunde Erkin (Piyano) Antonio Salderelli (Viyolonsel)
Mart 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Jose Iturbi (Piyano)
Nisan 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Pierre Fournier (Viyolonsel)

Nisan 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Nancy Evans (Soprano)
Kasım 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
Kasım 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Antonio Janigro (Viyolonsel)
Aralık 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Vasa Prihoda (Keman)
Aralık 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Pnina Salzman (Piyano)
Aralık 1950	Cemal Reşit Rey (Şef) Gaspard Cassado (Viyolonsel)
Ocak 1951	Hans Hörner (Şef) Alfred Cortot (Piyano)
Şubat 1951	Cemal Reşit Rey (Şef) Wilhelm Kempff (Piyano)
Mart 1951	Cemal Reşit Rey (Şef) Yehudi Menuhin (Keman)
Nisan 1951	Cemal Reşit Rey (Şef) Walter Giesecking (Piyano)
Mayıs 1951	Carlo Zecchi (Şef)
Mayıs 1951	Carlo Zecchi (Şef)

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
İSTANBUL FİLMARMONİ DERNEĞİ 1951-1959 DÖNEMİ ABONMAN
KONSERLERİ⁷²**

Kasım 1951	Cemal Reşit Rey (Şef) Alex Uninsky (Piyano)
06 Aralık 1951	Cemal Reşit Rey (Şef) Jaques Thibaud (Keman)
24 Ocak 1952	Cemal Reşit Rey (Şef) Enrico Mainardi (Viyolonsel)
28 Şubat 1952	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
20 Mart 1952	Cemal Reşit Rey (Şef) Pierre Fournier (Viyolonsel)
Nisan 1952	Henri Barraud (Şef)
Nisan 1952	Henri Barraud (Şef)
27 Kasım 1952	Cemal Reşit Rey (Şef) Bernard Michelin (Viyolonsel)
11 Aralık 1952	Cemal Reşit Rey (Şef) Agostino Orizio (Piyano)

⁷² Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Saray Sineması'nda saat 18.30 yapılmıştır

29 Ocak 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Enrico Mainardi (Viyolonsel)
05 Şubat 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Devy Erlich (Keman)
26 Şubat 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Ornella Santoliquido (Piyano)
26 Mart 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Gregoria Gobbi-Nardi (Piyano)
09 Nisan 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
12 Kasım 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Manuel Diaz Cano (Gitar) Ömer Refik Yaltkaya (Piyano)
26 Kasım 1953	Oscar Danon (şef) Dora Gusic (Piyano)
10 Aralık 1953	Cemal Reşit Rey (Şef) Sigi Weissenberg (Piyano)
05 Şubat 1954	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
04 Mart 1954	Cemal Reşit Rey (Şef) Devy Erlich (Keman)
11 Mart 1954	Cemal Reşit Rey (Şef) Nicole Henriot (Piyano)
25 Mart 1954	Ohan Dourian (Şef)
08 Nisan 1954	Cemal Reşit Rey (Şef) Wilhelm Kempff (Piyano)
29 Nisan 1954	Cemal Reşit Rey (Şef) Pierre Fournier (Viyolonsel)
04 Kasım 1954	Samo Hubad (Şef) Olga Mihailoviç (Piyano)
16 Aralık 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Aldo Ciccolini (Piyano)
13 Ocak 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Mopnique De La Bruchollerie (Piyano)
03 Şubat 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Jeanne Marie Darré (Piyano)
10 Şubat 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Gaspard Cassado (Viyolonsel)
17 Mart 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
31 Mart 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Nicole Henriot (Piyano)
08 Aralık 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Ayla Erduran (Keman)
Aralık 1955	Peter Pears (Tenor)

	Benjamin Britten (Piyano)
22 Aralık 1955	Cemal Reşit Rey (Şef) Julian von Karolyi (Piyan)
05 Ocak 1956	Cemal Reşit Rey (Şef) Lazare Levy (Piyano)
14 Ocak 1956*	Ottavio Ziino (Şef)
15 Ocak 1956*	Francesco Mander (Şef)
19 Ocak 1956*	Cemal Reşit Rey (Şef)
20 Ocak 1956*	Francesco Mander (Şef)
23 Ocak 1956	Cemal Reşit Rey (Şef) Pierre Fournier (Viyolonsel)
29 Mart 1956	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
18 Ekim 1956	Cemal Reşit Rey (Şef) Raffi Petrossian (Piyano)
29 Kasım 1956	Cemal Reşit Rey (Şef) Robert Soetens (Keman)
13 Aralık 1956	Cemal Reşit Rey (Şef) Jeanne Marie Darré (Piyano)
31 Ocak 1957	Cemal Reşit Rey (Şef) Vlado Perlemuter (Piyano)
21 Şubat 1957	Cemal Reşit Rey (Şef) Mopnique De La Bruchollerie (Piyano)
05 Mart 1957	George Singer (Şef)
07 Mart 1957	George Singer (Şef) Ayla Erduran (Keman)
21 Mart 1957	Cemal Reşit Rey (Şef) Ruggiero Ricci (Keman)
30 Nisan 1957	Cemal Reşit Rey (Şef) David Oistrakh (Keman)
07 Kasım 1957	Cemal Reşit Rey (Şef) Devy Erlich (Keman)
19 Aralık 1957	Cemal Reşit Rey (Şef) Vlado Perlemuter (Piyano)
09 Ocak 1958	Cemal Reşit Rey (Şef) Jeanne Marie Darré (Piyano)
23 Ocak 1958	100. yıl konseri

* Bu konserler Floransa Palazzo Pitti Senfonik Orkestrasının katılımıyla Şan Sineması'nda saat: 21.30'da yapılmıştır.

	Cemal Reşit Rey (Şef) Samson François (Piyano)
06 Şubat 1958	Cemal Reşit Rey (Şef) Giuseppe Postiglione (Piyano)
27 Şubat 1958	Cemal Reşit Rey (Şef) Guy Fallot (Viyolonsel)
13 Mart 1958	Cemal Reşit Rey (Şef) Nikita Magaloff (Piyano)
27 Mart 1958	Cemal Reşit Rey (Şef) Ludwig Hoelscher
03 Nisan 1958	Cemal Reşit Rey (Şef) Hans Henkemans (Piyano)
24 Nisan 1958	George Tzipine (Şef) Suna Kan (Keman)
08 Mayıs 1958	V.Golschmann (Şef) Ayşegül Sarıca (Piyano)
22 Ocak 1959	Cemal Reşit Rey (Şef) Rodolfo Caporali ( )

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
1962-1963 DÖNEMİ KONSERLERİ⁷³**

07 Ekim 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Ali Avcıoğlu (Viyolonsel)
04-11 Kasım 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Eliane Mangan (Viyolonsel) Henri Bittar (Keman)
18-25 Kasım 1962	Bilgehan Arkan (Obua) İnci Başarır (Şan) Demirhan Altuğ (Şef)
07 Ekim 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Ali Avcıoğlu (Viyolonsel)
21 Ekim 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Suna Kan (Keman) Uğurtan Aksel (Harp)
04 Kasım 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Henri Bittar (Keman) Eliane Magnan (Viyolonsel)
18 Kasım 1962	Demirhan Altuğ (şef) Bilgehan Arkan (Obua) İnci Basarır (Şan)
02 Aralık 1962	Ferdi Ştatzter (şef)

⁷³ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sineması'nda saat 11.00 yapılmıştır

	Feyha Talay (Viyolonsel)
16 Aralık 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Ayşegül Sanca (Piyano)
30 Aralık 1962	Cemal Reşit Rey (Şef) Ergican Saydam (Piyano) Celal Akatlar (Obua)
13 Ocak 1963	Cemal Reşit Rey (Şef) Peter Detmar (Viyolonsel)
27 Ocak 1963	G. P. Weldon (Şef) Suna Kan (Keman)
10 Şubat 1963	Sedat Ediz (Şef) Rahşan Dündar (Keman)
24 Şubat 1963	Demirhan Altuğ (Şef) Selma Berk (Şan)
10 Mart 1963	Orhan Barlas (Şef) H. Miskçıyan (Piyano)
24 Mart 1963	Wooldrige (Şef) İdil Biret (Piyano)
07 Nisan 1963	J. P. Kreder (Şef) Vesselin Popoff (Flüt)
21 Nisan 1963	J. Barbirolli (Şef) Ayla Erduran (Keman)
05 Mayıs 1963	Otto Matzerath (Şef) Güher Güney (Şan)
17 Mayıs 1963	Ferdi Ştatzer (şef) Gülay Uğurata (Piano)

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
1963-1964 DÖNEMİ KONSERLERİ⁷⁴**

27 Ekim 1963	Cemal Reşit Rey (Şef) Kamil Şekerkanan (Flüt) Saim Kalafatoğlu (Korno) İrfan Turkay (Korno) Uğurtan Aksel (Arp)
03 Kasım 1963	Cemal Reşit Rey (şef) Kamil Şekerkanan (Flüt) Saim Kalafatoğlu (Korno) İrfan Turkay (Korno) Uğurtan Aksel (Arp)
01-08 Aralık 1963	Raşid Abed (şef) Nami Şenel (Flüt) Celal Akatlar (Obua)

⁷⁴ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sinemasında saat 11.00 yapılmıştır

12-19 Ocak 1964	Demirhan Altuğ (şef) Camillo Wanausek (Flüt) Hülya Saydam (Piyano)
26 Ocak 1964	Pino Trost (Şef) Ayhan Turan (Keman)
02 Şubat 1964	Pino Trost (Şef) Ayhan Turan (Keman)
09-16 Şubat 1964	Cemal Reşit Rey (Şef) Guido Agosti (Piyano)
08-15 Mart 1964	Cemal Reşit Rey (şef) Hans Graf (Piyano)
05-12 Nisan 1964	Robert Wagner (Şef) Suna Kan (Keman)
19-26 Nisan 1964	Otto Partman (Şef) Celal Akatlar (Obua)
03-10 Mayıs 1964	Demirhan Altuğ (Şef) Alis Manukyan (Şan) Ergün Tekinson (Keman)
17-24 Mayıs 1964	Ferdi Ştatzer (şef) Şahan Arzuni (Piyano)

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
1964-1965 DÖNEMİ KONSERLERİ⁷⁵**

04 Ekim 1964	CEMAL REŞİT REY (şef) Suna Kan (Keman)
18 Ekim 1964	CEMAL REŞİT REY (şef) Verda Erman (Piyano)
01 Kasım 1964	CEMAL REŞİT REY (şef) Celal Akatlar (Obua)
15 Kasım 1964	Pino Trost (şef) Gülseren Sadak (Piyano) Siegfried Behrend (Gitar)
29 Kasım 1964	Kurt Wöss Hülya Saydam (Piyano)
13 Aralık 1964	Andre Ameller (şef) Alfred Brendel (Piyano)
27 Aralık 1964	Şerif Yüzbaşıoğlu (şef) Ergican Saydam (Piyano) Genco Erkal (Anlatan)
10 Ocak 1965	Raşit Abed (şef) Dietre Weber (Piyano)
24 Ocak 1965*	Cemal Reşit Rey (şef)

⁷⁵ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sinemasında saat 11.00, 24 Mart 1965 tarihli konser 19.00 yapılmıştır

	Ayla Erduran (Keman)
07 Şubat 1965	Demirhan Altuğ (şef) Nami Şenel (Flüt) Hermman Miskçiyan (Piyano)
07 Mart 1965	Hikmet Şimşek (şef) Ayşegül Sarıca (Piyano)
21 Mart 1965	Anton Paulik (şef) Ayhan Baran (Şan)
24 Mart 1965	Ferdi Ştatzer (şef) Samson François (Piyano)
04 Nisan 1965	Hikmet Şimşek (şef) Günter Pichler (Keman)
09 Nisan 1965	Witold Malcuzyński (Piyano) Chopin Resitali
18 Nisan 1965	Demirhan Altuğ (Şef) Feyha Talay (Viyolonsel)
19 Nisan 1965	Cemal Reşit Rey (şef) Witold Malcuzyński (Piyano)
02 Mayıs 1965	Rene-Pierre Chouteau (şef) Guy Fallot (Viyolonsel)
16 Mayıs 1965	Ferdi Ştatzer (şef) Mustafa İktu (Şan)
30 Mayıs 1965	Ferdi Ştatzer (şef) Rita Balta (Piyano)

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
1965-1966 DÖNEMİ KONSERLERİ⁷⁶**

11 Ekim 1965	Cemal Reşit Rey (şef) Ayhan Baran (Şan)
25 Ekim 1965	Cemal Reşit Rey (şef) Verda Erman (Piyano)
07 Kasım 1965	Cemal Reşit Rey (şef) Raphaelle Des Rapiers (Keman)
21 Kasım 1965	Ferdi Ştatzer (şef) Suna Erel (Piyano)
05 Aralık 1965	Niyazi (Şef) Karlheinz Franke (Keman)
19 Aralık 1965	Heinz Rockstroh Ergican Saydam (Piyano)
02 Ocak 1966	Cemal Reşit Rey (şef)

* Sibelius'un doğumunun 100.yılı dolayısıyla hazırlanmıştır. 26 Ocak Salı akşamı 20.30 da Ankara konser salonunda tekrarlanmıştır.

⁷⁶ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sinemasında saat 11.00 veya 19.00 yapılmıştır

	Ayla Erduran (Keman)
16 Ocak 1966	Cemal Reşit Rey (şef) Mithat Fenmen (Piyano)
13 Şubat 1966	Jonathan Sternberg (şef) Ayşegül Sarıca (Piyano)
27 Şubat 1966	Demirhan Altuğ (şef) Herman Miskçıyan (Piyano)
13 Mart 1966	George Singer (şef) Suna Kan (Keman)
27 Mart 1966	Hikmet Şimşek (şef) Ergün Tekinsoy ( )
10 Nisan 1966	Cemal Reşit Rey (şef) Gülden Turalı (Keman)
24 Nisan 1966	Rene-Pierre Choutea (şef) Hülya Tarcan (Piyano)

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI ve
FİLARMONİ DERNEĞİ⁷⁷
1966-1967 DÖNEMİ KONSERLERİ⁷⁸**

02 Ekim 1966	Cemal Reşit Rey (şef) Herman Miskçıyan (Piyano)
21 Ekim 1966 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Gaspar Cassado (Viyolonsel) Heinz Schröter (Piyano)
24 Ekim 1966 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Kölner Trio Max Rostal (Keman) Gaspar Cassado (Viyolonsel) Heinz Schröter (Piyano)
30 Ekim 1966	Demirhan Altuğ (şef) Walter Klien (Piyano)
28 Kasım 1966 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Berliner Camerata Musicale
15 Kasım 1966 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Bamberg Senfoni Orkestrası Nefesli Çalgılar Grubu
11 Aralık 1966	Cemal Reşit Rey (şef) Veda Erman (Piyano)
08 Ocak 1967	Kurt Wöss (şef) Ayhan Baran (Bas)
06 Şubat 1967 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Ricardo Odnoposoff (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
07 Şubat 1967	Kontarsky Kardeşler (Piyano)

⁷⁷Filarmoni Derneği, bazı konserleri Türk Alman ve Avusturya Kültür Merkezlerinin işbirliğiyle Saray Sineması'nda saat 19.00 yapmıştır.

⁷⁸Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sinemasında saat 11.00 veya 19.00 yapılmıştır

İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	
05 Mart 1967	Thomas Chtistian David (Şef) Ayla Erduran (Keman)
19 Mart 1967	Orkestra Dergisi baskıya verildiği güne kadar program belli olmadığı için konser programına ulaşamadım.
31 Mart 1967 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Musica Nova Topluluğu Ernst Huber-Contwig (şef) Genco Erkal (Anlatıcı)
07 Nisan 1967 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Monique Haas (Piyano)
14 Nisan 1967 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Ayla Erduran (Keman) Mithat Fenmen (Piyano)
21 Nisan 1967	Köln Oda Orkestrası Günter Kehr (şef) Reşit Erzincan (Viyolonsel)
14 Mayıs 1967	Cemal Reşit Rey (şef) Suna Kan (Keman)

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI ve
FİLARMONİ KONSER BÜROSU⁷⁹
1967-1968 DÖNEMİ KONSERLERİ⁸⁰**

08 Ekim 1967	Cemal Reşit Rey (Şef) Ayla Erduran (Keman)
22 Ekim 1967	Cemal Reşit Rey (Şef) Charles Reneau (Viyolonsel)
03 Kasım 1967 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Franz Xaver Meyer (şef) Viyana Akademi Oda Korosu
05 Kasım 1967	Rolf Agop (Şef) Gülşay Uğurata (Piyano)
13 Kasım 1967	Rolf Agop (Şef) David Lucas (Keman)
19 Kasım 1967	Rolf Agop (Şef) Verda Erman (Piyano)
12-17 Ocak 1968 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Kurt Wöss (Şef) Federik Mirdita (Rejisör) Avusturya Linz Devlet Operası temsilcileri
08 Ocak 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Devy Erlih (Keman)
14 Ocak 1968	Kurt Wöss (şef)

⁷⁹ İstanbul Filarmoni Konser Bürosu, bazı konserleri Türk Alman ve Avusturya Kültür Merkezlerinin işbirliğiyle Saray Sineması'nda saat 19.00 yapmıştır.

⁸⁰ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sinemasında saat 11.00 veya 19.00 yapılmıştır

	Suna Kan (Keman)
20 Şubat 1968 İstanbul Filarmoni Konser Bürosu	Paul Badura Skoda (Piyano)
05 Şubat 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Moura Lympany (Piyano)
11 Şubat 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Ergican Saydam (Piyano)
19 Şubat 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Paul Badura Skoda (Piyano)
25 Şubat 1968	Peter Paul Hoffer (şef) Gülseren Sadak (Piyano)
04 Mart 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Marina Mdivani (Piyano)
10 Mart 1968	Ernst Huber-Contwig (şef) Ludwig Streicher (kontrabas)
24 Mart 1968	Thomas Christian David (şef) Ergün Tekinsoy (Keman)
07 Nisan 1968	Hikmet Şimşek (şef) Haluk Tarcan (Piyano)
15 Nisan 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Andre Navara (Viyolonsel) Ayla Erduran (Keman)
21 Nisan 1968	Rene Pierre Chouteau (şef) Reşit Erzin (Viyolonsel)
05 Mayıs 1968	Cemal Reşit Rey (Şef) Ayşegül Sarıca (Piyano)
19 Mayıs 1968	Ferdi Ştatzer (şef) Arın Karamürsel (Piyano)
27 Haziran 1968 Moskova Devlet Filarmoni ork. Konserleri Açık hava tiyatrosu 21.15	Kiril Kondraşin* (şef) Nikolai Petrof (Piyano)
28 Haziran 1968 Moskova Devlet Filarmoni ork. Konserleri Açık hava tiyatrosu 21.15	Kiril Kondraşin (şef)
29 Haziran 1968 Moskova Devlet Filarmoni ork. Konserleri Açık hava tiyatrosu 21.15	Kiril Kondraşin (şef) Nikolai Petrof (Piyano)

* Kiril Kondraşin, konseri idare etmemiş yerine yardımcısını göndermiştir. Öldü veya ağır hasta denmiştir. P. Abacı Yugoslavya gezisinde aynı orkestrayı ve şef Kiril Kondraşin'i izlemiştir. Soliste Türkiye'ye niye gelmediğini sorunca, öldürüleceği ihbarını aldık demişlerdir. Abacı, Panayot. Kişisel görüşme 11 Aralık 2007

Not: Konser Programından olduğu gibi yazılmıştır yerine gelen şef bilinmiyor.

**İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI ŞEHİR ORKESTRASI
1968-1969 DÖNEMİ KONSERLERİ⁸¹**

06 Ekim 1968*	Demirhan Altuğ (şef) Nami Şenel (Flüt)
20 Ekim 1968	Dergi basıldığı için ve programın belirlenmemesinden dolayı. Konseri yazamıyorum.
03 Kasım 1968	Ferdi Ştatzer (şef) Ayşegül Sarıca (Piyano)
17 Kasım 1968	Orkestra Dergisi baskıya verildiği güne kadar program belli olmadığı için konser programına ulaşamadım.
25 Kasım 1968	Orkestra Dergisi baskıya verildiği güne kadar program belli olmadığı için konser programına ulaşamadım.
01 Aralık 1968	Hikmet Şimşek (şef) Aykut Doğansoy (Klarnet)
15 Aralık 1968	Rolf Agop (şef) Valentine Giorgio (Piyano)
29 Aralık 1968	Orkestra Dergisi baskıya verildiği güne kadar program belli olmadığı için konser programına ulaşamadım.
12 Ocak 1969	Helmut M. Reger (şef) Hülya Saydam (Piyano)
26 ve 27 Ocak 1969	Orkestra Dergisi baskıya verildiği güne kadar program belli olmadığı için konser programına ulaşamadım.
09 Şubat 1969	Rolf Agop (şef) Samson François (Piyano)
10 Şubat 1969	Rolf Agop (şef) Samson François (Piyano)
10 Mart 1969	Demirhan Altuğ (şef) Alfred Brendel (Piyano)
06 Mart 1969	Walter Crabeels (şef) Ayla Erduran (Keman)

⁸¹ Bu konserler İstanbul Belediye Konservatuvarı Şehir Orkestrası ile beraber Şan Sineması'nda saat 11.00 veya 19.00 yapılmıştır

* Şehir Orkestrası'nın 06 Ekim 1968 tarihili konserini yöneten Demirhan Altuğ, konser günü, sahneye çıkmak üzere iken, salona bakar, acı acı gülümser ve yanında duran bir orkestra sanatçısına şunları söyler:

“bugün konser bana ‘palyaçolar’ operasının bir temsilinde, Tonio rolünü oynayan tanınmış bir sanatçının ‘Prolog’ a eklediği cümleyi hatırlattı: Tonio, prolog’u okumak için sahneye çıkar. Salondaki seyirciler, parmakla sayılacak kadar azdır. Sanatçı prolog’u bitirir, biraz duraklar ve şöyle der: ama sayın seyirciler, biz sahnedekiler, sizden daha kalabalığız. Fıkra gibi *Orkestra Müzik Dergisi* 68(1968)31

20 Nisan 1969	Ernst Maerzendorfer (şef) Herman Miskçıyan (Piyano)
04 Mayıs 1969	Demirhan Altuğ (şef) Okday Dalaysel (Keman) Celal Akatlar (Obua)

**İSTANBUL DEVLET OPERA ve BALESİ
1971-1972 DÖNEMİ KONSER ve KONFERANSLAR
AKŞAM KONSERLERİ⁸²**

04 Ekim 1971	İdil Biret (Piyano)
11 Ekim 1971	Ayhan Baran (Bas) Judih Uluğ (Piyano)
18 Ekim 1971	Uto Ughi (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
25 Ekim 1971	Suna Korad Andrea Giorgi (Piyano)
01 Kasım 1971	Annie d'Arco (Piyano)
08 Kasım 1971	Rudolf Buchbinder (Piyano)
15 Kasım 1971	Mithat Fenmen (Piyano) Gülay Uğurata (Piyano)
22 Kasım 1971	Maureen Lahane (Mezzo Contralto) Peter Wishart (Piyano)
29 Kasım 1971	Hans Petermandl (Piyano)
06 Aralık 1971	Deane - Drinkall İkilişi Derry Deane (Keman) Roger Drinkall (Viyolonsel)
10 Aralık 1971	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef) Gustav F. Kuhn (Koro Şefi)
12 Aralık 1971	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef) Gustav F. Kuhn (Koro Şefi)
13 Aralık 1971	Verda Erman (Piyano)
19 Aralık 1971	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef) Gustav F. Kuhn (Koro Şefi)
20 Aralık 1971	Aristid von Wurtzler (Arp)
27 Aralık 1971	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Yunus Emre Oratoryosu

⁸² Bu konserler İstanbul Devlet opera Orkestrası ile beraber Maksim Salonunda saat 21.00 yapılmıştır

	Robert Wagner (Şef) Gustav F. Kuhn (Koro Şefi)
03 Ocak 1972	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef) Gustav F. Kuhn (Koro Şefi)
10 Ocak 1972	Özcan Sevgen (Bariton) Hülya Saydam (Piyano)
17 Ocak 1972	Azra Gün (Soprano) Hülya Saydam (Piyano)
24 Ocak 1972	Ernst Kovacic (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
31 Ocak 1972	Maria Cherogee-Sigara (Piyano)
7 Şubat 1972	Peter Katin (Piyano)
14 Şubat 1972	Suna Kan (Keman) Gülay Uğurata (Piyano)
21 Şubat 1972	Detlef Kraus (Piyano)
28 Şubat 1972	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef) Gustav F. Kuhn (Koro Şefi)
06 Mart 1972	Ricardo Odnoposoff (Keman) Bruno Mrazek (Piyano)
13 Mart 1972	Edith Peinemann (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
20 Mart 1972	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Carmina Burana Sahne Kantatı Gustav F. Kuhn (şef)
27 Mart 1972	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Carmina Burana Sahne Kantatı
03 Nisan 1972	Alban Berg Dörtlüsü Günther Pichler Klaus Maetzl Hatto Beyerle Valentin Erben
10 Nisan 1972	Jean Pierre Rampal (Flüt) Hülya Saydam (Piyano)
17 Nisan 1972	Siegfried Behrend (Gitar) Claudia Brodzinska Behrend (Ses)
23-24 Nisan 1972	Rodrigo Festivali ⁸³ Robert Wagner (Şef) Ana Higuera (Soprano) Alirio Diaz (Gitar)

⁸³ Besteci, festivale piyanoda kendi eserlerini seslendirerek katılmıştır.

**İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ MÜZİK KULÜBÜ 1971 – 1972
DÖNEMİ KONSERLERİ⁸⁴**

15 Ekim 1971	Saim Akçıl (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
22 Ekim 1971	Uğurtan Aksel (Arp)
29 Ekim 1971	Helia T'Hezan (Soprano) Hülya Sarydam (Piyano)
05 Kasım 1971	Yıldız Dağdelen (Mezzosoprano) Ergican Saydam (Piyano)
12 Kasım 1971	Gino Gorini (Piyano)
19 Kasım 1971	Avusturya Oda Üçlüsü Marga Bauml (Gitar) Walter Klasinc (Keman) Werner Tripp (Flüt)
26 Kasım 1971	Yusuf Aksöz (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
03 Aralık 1971	Leonardo Angeloni (Flüt) Orio Buccellato (Piyano)
10 Aralık 1971	Ergican Saydam (Piyano)
17 Aralık 1971	Kamuran Gündemir (Piyano)
24 Aralık 1971	Dicran Jamgochian (Bariton) Ergican Saydam (Piyano)
31 Aralık 1971	Majeron - Balestra İkili Elisabetta Majeron (Soprano) Giuliano Balestra (Gitar)
07 Ocak 1972	Roswitha Randacher (Keman) Sunna Abram (Piyano)
14 Ocak 1972	Gülseren Sadak (Piyano)
21 Ocak 1972	Gönül Gökdoğan (keman) Arın Karamürsel (Piyano)
28 Ocak 1972	Güher Güney (Soprano) Judith Uluğ (Piyano)
4 Şubat 1972	Peter Lang (Piyano)
11 Şubat 1972	Melek Çelikleş (Mezzosoprano) Pino Trost (Piyano)
18 Şubat 1972	Judith Uluğ (Piyano)
25 Şubat 1972	Celal Akatlar (Obua) Yüksel Koptagel (Piyano)
03 Mart 1972	Selçuk Gündemir (Piyano)
10 Mart 1972	Alis Manukyan (Soprano) Pina Trost (Piyano)
17 Mart 1972	Leda Cenaz (Keman)

⁸⁴ Bu konserler Maksim Salonunda saat 18.00'da yapılmıştır.

	Marie – Claria Higny (Piyano)
24 Mart 1972	Engin Eralp (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
31 Mart 1972	W.A.Mozart Cosi Fan Tutte (İki perdelik gülünçlü opera) Lorenzo da Ponte (Şef) Gürçil Çelikleş (Reji) Hayati Ata (Dekor) Figen İkiz (Kostüm)
7 Nisan 1972	Prokofief: Peter ve Kurt Gustav F. Kuhn (Şef) Mustafa İktu (Anlatan)
14 Nisan 1972	Arın Karamürsel (Piyano)
21 Nisan. 1972	Natali Mihailides (Piyano)
28 Nisan 1972	Koro konseri Liseler arası koro yarışmasında ödül alan topluluklar

**İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ MÜZİK KULÜBÜ 1971 – 1972
YILI KONFERANSLARI⁸⁵**

16 Ekim 1971	Yalçın TURA	Ferid Alnar; yaşamı, eserleri
23 Ekim 1971	Aydın GÜN	Operada verizm
30 Ekim 1971	Gustav F. Kuhn	Modern Viyana Okulu
6 Kasım 1971	Dr. Reyhan H. ERBEN	Beethoven ve çağı
13 Kasım 1971	Faruk YENER	Günümüzde opera sanatı
20 Kasım 1971	Yalçın TURA	Necil Kazım Akses; yaşamı, eserleri
27 Kasım 1971	Haluk TARCAN	Anadolu davulu, Koca kuş, Boğa, Hayat ağacı (I)
04 Aralık 1971	Haluk TARCAN	Anadolu davulu, Koca kuş, Boğa, Hayat ağacı (II)
11 Aralık 1971	Yalçın TURA	İlhan Usmanbaş; yaşamı, eserleri
18 Aralık 1971	İlhan USMANBAŞ	Eserlerim üzerine açıklamalar (örneklerle)
25 Aralık 1971	Hikmet TONGUR	İstanbul Belediye

⁸⁵ Bu konferanslar cumartesi günleri saat 18.00’da Maksim Salonunda düzenlenmiştir.

		Konservatuarı
01 Ocak 1972	Yehudi MENUHIN	Orkestra algıları ⁸⁶
08 Ocak 1972	Yehudi MENUHIN	Orkestra algıları (II)
15 Ocak 1972	Cenan AKIN	Dünden bugüne eğitim müziği
22 Ocak 1972	Dr. Reyan H. ERBEN	Wagner ve opera
29 Ocak 1972	Zahir GÜVEMLİ	Müzik ve resim ilişkileri
5 Şubat 1972	Saadet İkesus Altan	İnsan sesleri
12 Şubat 1972	Yalçın TURA	Ekrem Zeki Ün; yaşıamı, eserleri
19 Şubat 1972	Dr. Reyan H. ERBEN	ağımızda müzik
26 Şubat 1972	Bülent Arel, İlhan Mimaroglu, Ertuğrul Oğuz Fırat	Yaşıamları, eserleri
04 Mart 1972	Ergican SAYDAM	Müzikte yorum
11 Mart 1972	Yalçın TURA	Ferit Tüzün; yaşıamı, eserleri
18 Mart 1972	Dr. Reyan H. ERBEN	Ud üzerine
25 Mart 1972	Gustav F. KUHN	Mozart'ın Figaro'nun Düğünü operası
1 Nisan 1972	Yalçın TURA	Bülent Tarcan; yaşıamı, eserleri
08 Nisan 1972	Feridun ALTUNA	Batı bestecilerin Türkiye ve Türklerle ilgili operaları
15 Nisan 1972	Pino TROST	İtalyan operaları
22 Nisan 1972	Yalçın TURA	Nevit Kodallı, Sabahattin Kalender; yaşıamları, eserleri
29 Nisan 72	Joouın RODRIGO	Eserlerim üzerine ⁸⁷

**İSTANBUL DEVLET OPERA ve BALESİ
1972-1973 DÖNEMİ KONSER⁸⁸ ve KONFERANSLAR
AKŞAM KONSERLERİ⁸⁹**

2 - 3 Ekim 1972	İdil Biret (Piyano)
09 Ekim 1972	New York Arp Kuarteti

⁸⁶ Yehudi Menuhin'in hazırladığı bu programın Türkçe metnini Meral Manizade okumuştur. Sunulacak olan örnekler, ünlü solistler tarafından alınmıştır. Gerek bantla verilecek örnekler, gerekse Yehudi Menuhin'in metni, özel olarak hazırlanan bir plaktan alınmıştır.

⁸⁷ Konferans Fransızca olarak verilmiş, Yüksel Koptagel Türkçe'ye çevirmiştir.

⁸⁸ Örnek olarak 1971-1972 dönem konserleri seçilmiştir. 1971-1979, 1986-1997 konser programları araştırmacının arşivinde bulunmaktadır.

⁸⁹ Bu konserler İstanbul Devlet opera Orkestrası ile beraber Maksim Salonunda saat 20.30 yapılmıştır.

16 Ekim 1972	Enrico Mainardi (Viyolonsel) Hülya Saydam (Piyano)
23 Ekim 1972	Mario Laskari (Piyano)
30 Ekim 1972	Sestetto Italiano Luca Marenzio
06 Kasım 1972	Rita Noel (Mezzosoprano) Judith Uluğ (Piyano)
13 Kasım 1972	Hülya Saydam (Piyano)
19 - 20 Kasım 1972	Ruggiero Ricci (Keman)
26 - 27 Kasım 1972	Jose Iturbi (Piyano)
04 Aralık 1972	Tibor Varga (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
11 Aralık 1972	Verda Erman (Piyano)
18 Aralık 1972	Nobuka İmai (Viyola) Hülya Saydam (Piyano)
25 Aralık 1972	Suna Kan (Keman) Gülay Uğurata (Piyano)
08 Ocak 1973	Sofya Oda Orkestrası Vassıl Kazandjiev (Şef)
15 Ocak 1973	Annie Kavafian (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
22 Ocak 1973	Hyman Bress (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
28 - 29 Ocak 1973	Alirio Diaz (Gitar)
03 Şubat 1973	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu: Haydn "Mevsimler" Gustav F. Kuhn (Şef)
05 Şubat 1973	Regis Pasquier (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
08 Şubat 1973	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu: Haydn "Mevsimler" Gustav F. Kuhn (Şef)
12 Şubat 1973	Suna Korad (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
15 Şubat 1973	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu: Haydn "Mevsimler" Gustav F. Kuhn (Şef)
17 Şubat 1973	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu: Haydn "Mevsimler" Gustav F. Kuhn (Şef)
19 Şubat 1973	Ayla Erduran (Keman) Hülya Saydam (Piyano)

22 Şubat 1973	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korosu: Haydn “Mevsimler” Gustav F. Kuhn (Şef)
26 Şubat 1973	Marta Horvath (Soprano) Hülya Saydam (Piyano)
05 Mart 1973	Mustafa İktu Hülya Saydam (Piyano)
12 Mart 1973	Detilef Kraus (Piyano)
19 Mart 1973	Anne Perret (Mezzosoprano) Rodrigo de Zayas (Lüt,Vihuela, Theorbo, Gitar)
26 Mart 1973	Ayşegül Sarıca (Piyano)
29 Mart 1973	A.Adnan Saygun, Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef)
01 Nisan 1973	A.Adnan Saygun, Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef)
02 Nisan 1973	Andreas Röhn (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
07 Nisan 1973	A.Adnan Saygun, Yunus Emre Oratoryosu Robert Wagner (Şef)
09 Nisan 1973	Nikita Magaloff (Piyano)
16 Nisan 1973	Nicanor Zabaleta (Piyano)
22 Nisan 1973	Carl Orff, Carmina Burana (Sahne Kantatı) Gustav F. Kuhn (Şef)
26 Nisan 1973	Carl Orff, Carmina Burana (Sahne Kantatı) Gustav F. Kuhn (Şef)
29 Nisan 1973	Carl Orff, Carmina Burana (Sahne Kantatı) Gustav F. Kuhn (Şef)

**İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ MÜZİK KULÜBÜ 1972 – 1973
DÖNEMİ KONSERLERİ⁹⁰**

06 Ekim 1972	Aealian Kuartet
13 Ekim 1972	Saim Akçıl (Keman) Uğurtan Aksel (Arp)
20 Ekim 1972	Doğan Cangal (Viyolonsel)

⁹⁰ Bu konserler Maksim Salonunda saat 18.30’da yapılmıştır.

	Tolga Cetiz (Piyano)
27 Ekim 1972	Carol Rosenberger (Piyano)
03 Kasım 1972	Semra Griffiths (Viyola) Hülya Saydam (Piyano)
17 Kasım 1972	Nükhet Yalçın (Şan) Haşim Yedican (Ksilofon) Judith Uluğ (Piyano)
24 Kasım 1972	Yıldız Dağdelen (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
01 Aralık 1972	Judith Uluğ (Piyano)
08 Aralık 1972	Cristina D'Alpino Judith Uluğ (Piyano)
15 Aralık 1972	Banu Sözüar (Piyano)
22 Aralık 1972	Yücelen Dörtlüsü
29 Aralık 1972	Hülya Tarcan (Piyano)
05 Ocak 1973	Oktay Dalaysel (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
12 Ocak 1973	Leyla Pamir (Piyano)
19 Ocak 1973	Gönül Gökdoğan (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
26 Ocak 1973	İstanbul Eğitim Enstitüsü Orkestra ve Korosu
02 Şubat 1973	Ankara Nefesli Sazlar Beşlisi
09 Şubat 1973	Joseph Hanani (Viyolonsel) Hülya Saydam (Piyano)
16 Şubat 1973	Claudia Crismani (Piyano)
23 Şubat 1973	Saim Akçıl (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
02 Mart 1973	Metin Öğüt (Piyano)
09 Mart 1973	Gülden Turalı (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
16 Mart 1973	Herman Miskçıyan (Piyano)
23 Mart 1973	Simao Draiblate (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
30 Mart 1973	Güher Güney (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
06 Nisan 1973	Arın Karamürsel (Piyano)
13 Nisan 1973	Leda Cenaz (Keman) Marie - Claire Higny (Piyano)
20 Nisan 1973	Liselerarası koro yarışmasında ödül alan topluluklar

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1973 – 1974 PAZARTESİ
KONSERLERİ⁹¹**

30 Eylül 1973	İdil Biret (Piyano)
01 Ekim 1973	İdil Biret (Piyano)
08 Ekim 1973	Cristiano Rossi (Keman) Antonlo Bacchelli (Piyano)
15 Ekim 1973	Jeanne Made Darré (Piyano)
20-22-27-29 Ekim 1973	Nevit Kodallı; Atatürk Oratoryosu Robert Wagner (Şef)
04 Kasım 1973	Nevit Kodallı; Atatürk Oratoryosu Robert Wagner (Şef)
05 Kasım 1973	Sestetto Vocale Italiano
12 Kasım 1973	Evi Livak (Keman) Marie-Claire Higny (Piyano)
19 Kasım 1973	New York Arp Kuarteti
26 Kasım 1973	Graz Oda Orkestrası
2-3 Aralık 1973	Masuko Ushioda (Keman)
10 Aralık 1973	Devy Erlih (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
17 Aralık 1973	Georges Themeli (Piyano)
24 Aralık 1973	Erdoğan Dinçer (Pantomim)
07 Ocak 1974	Peter Katin (Piyano)
14 Ocak 1974	Cemal Reşit Rey'in 50. sanat yılını kutlama programı Cemal Reşit Rey (Şef)
21 Ocak 1974	Ayşegül Sarıca (Piyano)
28 Ocak 1974	Lim Kek Beng (Viyolonsel) Judith Uluğ (Piyano)
04 Şubat 1974	Uto Ughi (Keman) Marie-Claire Higny (Piyano)
11 Şubat 1974	Philippe Entremont (Piyano)
18 Şubat 1974	Ayla Erduran (Keman) Mithat Fenmen (Piyano)
25 Şubat 1974	Torino Kuarteti
04 Mart 1974	Alexander Yenner (Piyano)
11 Mart 1974	Yoko Koubo (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
17-18 Mart 1974	Londra Oda Orkestrası Richard Schumacher (Şef)
24-25 Mart 1974	Alirio Diaz (Gitar)
01 Nisan 1974	Suna Korat (Şan) Judith Uluğ (Piyano)

⁹¹ Bu konserler Maksim Salonunda saat 20.30 yapılmıştır.

03 Nisan 1974	Necil Kazım Akses Gecesi
07 Nisan 1974	Irmgard Seefried (Lid) Helmut Deutz (Piyano)
08 Nisan 1974	Wolfgang Schneiderhan (Keman) Helmut Deutz (Piyano)
Konser Tarihi Bildirilmemiş	A.Adnan Saygun, Yunus Emre Oratoryosu Korusu Robert Wagner (Şef)

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1973 – 1974 CUMA KONSERLERİ⁹²

19 Ekim 1973	Judith Uluğ (Piyano)
26 Ekim 1973	Semra Özkırlı (Griffits) Marie-Claire Higny (Piyano)
2 Kasım 1973	Mesut İktu Tülin İktu (Piyano)
9 Kasım 1973	Tuvana Altan (Piyano)
16 Kasım 1973	Güher Güney (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
23 Kasım 1973	Aristid von Wurtzler (Arp) New York Arp Kuarteti Eşliğinde
30 Kasım 1973	Antonlo Babini (Piyano)
07 Aralık 1973	Seta Tanyel (Piyano) Judith Uluğ
14 Aralık 1973	Natali Mihailides (Piyano)
21 Aralık 1973	Selman Ada (Piyano)
28 Aralık 1973	Riccardo Hissaliti (Piyano)
11 Ocak 1974	Hülya Tarcan (Piyano)
18 Ocak 1974	Melek Çelikleş (Mezzosoprano) Seman Ada (Piyano)
25 Ocak 1974	İstanbul Belediye Konservatuvarı Öğrenci Orkestrası Ayhan Turan (Şef)
01 Şubat 1974	Trio Di Como
08 Şubat 1974	Arnold Schönberg'in 100. Yıl Doğum Yıldönümü Programı Avusturya Kontrapunkte Oda Müziği Topluluğu Peter Keusching (Şef) Magaret Baker-Genovesi (Solo Ses)
15 Şubat 1974	Ani Acemian (Piyano)

⁹² Bu konserler Maksim Salonunda saat 18.30'da yapılmıştır.

22 Şubat 1974	Betil Ersan (Viyola) Marie-Claire Higny (Piyano)
01 Mart 1974	Leda Cenaz (Keman) Marie-Claire Higny (Piyano)
08 Mart 1974	Gülsin Reusch (Piyano)
15 Mart 1974	Jules Higny Walter Strauss (Piyano)
22 Mart 1974	Giorgio Federico Radicula (Piyano)
29 Mart 1974	Uğurtan Aksel (Arp)
05 Nisan 1974	Ersin Onay (Piyano)
12 Nisan 1974	Leonardo Angeloni (Flüt) Judith Uluğ (Piyano)

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1973 – 1974 YARIMCA TURNE
KONSERLERİ⁹³**

17 Ekim 1973	Judith Uluğ (Piyano)
07 Kasım 1973	Güher Güney (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
21 Kasım 1973	Aristid von Wurtzler (Arp) New York Arp Kuarteti Eşliğinde
12 Aralık 1973	Erdoğan Dinçer (Pantomim)
26 Aralık 1973	Ahmet Ermakastar (Klarnet) Tülay Oğurman (Klarnet)
18 Ocak 1974	Melek Çelikleş (Mezzosoprano) Seman Ada (Piyano)
23 Ocak 1974	İstanbul Belediye Konservatuvarı Öğrenci Orkestrası Ayhan Turan (Şef)
13 Şubat 1974	Ayla Erduran (Keman) Selman Ada (Piyano)
27 Şubat 1974	Leda Cenaz (Keman) Marie-Claire Higny (Piyano)
13 Mart 1974	Jules Higny Walter Strauss (Piyano)
27 Mart 1974	Alirio Diaz (Gitar)

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1974 – 1975 PAZARTESİ
KONSERLERİ⁹⁴**

07 Ekim 1974	İdil Biret (Piyano)
14 Ekim 1974	Ayla Erduran (Keman)

⁹³ Bu konserler İzmit Yarımca Beldesi Belediye Salonunda Çarşamba günleri saat 21.00'da yapılmıştır.

⁹⁴ Bu konserler Maksim Salonunda saat 20.30'da yapılmıştır.

	Mithat Fenmen (Piyano)
21 Ekim 1974	Wolfgang Schneiderhan (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
28 Ekim 1974	Türk Bestecileri Gecesi Necil Kazım Akses Nevit Kodallı Ekrem Zeki Ün
04 Kasım 1974	Ion Voicu (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
11 Kasım 1974	Paul Badura-Skoda (Piyano)
17 Kasım 1974	Mangelsdorff Caz Topluluğu
18 Kasım 1974	Sandor Vegh (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
25 Kasım 1974	Josef Sivo (Keman) Helmut Deutz (Piyano)
02 Aralık 1974	Verda Erman (Piyano)
09 Aralık 1974	Pedro Soler (Flamenko Gitar)
15-16 Aralık 1974	Witold Malcuzyński (Piyano)
19 Aralık 1974	Collegium Aureum (Oda müziği Topluluğu)
23 Aralık 1974	Elif ve Bedri Aran İkili (Piyano)
06 Ocak 1975	Ulf Hoelscher (Keman) Denis Evesque (Piyano)
13 Ocak 1975	Heinrich Schiff (Viyolonsel) Sunna Abram (Piyano)
20 Ocak 1975	Regis Pasquier (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
21 Ocak 1975	Philip Jones Bakır Nefesli Çalgılar Topluluğu
27 Ocak 1975	Hacettepe Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Mim Bölümü Erdoğan Dinçer (Yöneten)
03 Şubat 1975	Alirio Diaz (Gitar)
10 Şubat 1975	Jean-Pierre Wallez (Keman) Denis Evesque (Piyano)
17 Şubat 1975	Andor Foldes (Piyano)
25 Şubat 1975	Sofya Solistleri Vassil Kazandjiev (Şef)
03 Mart 1975	Moura Lympany (Piyano)
05-06 Mart 1975	Viyana Çocuk Korosu
10 Mart 1975	Ayşegül Sarıca (Piyano)
17 Mart 1975	Fou Ts'ong (Piyano)
24 Mart 1975	Vlado Perlemuter (Piyano)
07 Nisan 1975	Jean-Pierre Rampal Denis Evesque (Piyano)

14 Nisan 1975	Judith Uluğ (Piyano)
21-23 Nisan 1975	Maurice Gendron (Viyolonsel) İdil Biret (Piyano)

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1974 – 1975 CUMA KONSERLERİ⁹⁵

01 Kasım 1974	Viyana Solistleri Ensemble I
06 Aralık 1974	Tuvana Alton (Piyano)
20 Aralık 1974	Yücelen Yaylı Çalgılar Dörtlüsü
03 Ocak 1975	San Diego Şehir Korusu David M.loomis (Şef)
17 Ocak 1975	Ersin Onay (Piyano)
14 Şubat 1975	Ayhan Turan (Keman) Meral Yapalı Vardar (Piyano)
28 Şubat 1975	Ova Sünder (Piyano) Meral Yapalı Vardar (Piyano)
14 Mart 1975	Gülsin Reusch (Piyano)
21 Mart 1975	Marvin Ziporyn (Keman) Stephen Esko (Piyano)
11 Nisan 1975	Viyana Nefesli Çalgılar Beşlisi
25 Nisan 1975	Anton Voigt (Piyano)

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1975 – 1976 PAZARTESİ KONSERLERİ⁹⁶

13 Ekim 1975	İdil Biret (Piyano)
20 Ekim 1975	Giorgi Badev (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
27 Ekim 1975	Oscar Caceres (Gitar)
03 Kasım 1975	Verda Erman (Piyano)
17 Kasım 1975	Paul Badura - Skoda (Piyano)
24 Kasım 1975	Ruggiero Ricci (Keman)
01 Aralık 1975	Alman Bach Solistleri Helmut Winschermann (Şef)
08 Aralık 1975	Ayşegül Sarıca (Piyano)
22-23-24 Aralık 1975	The Stars of Faith of Black Navity (Zenci Topluluğu)
29 Aralık 1976	Jörg Demus (Piyano)
05 Ocak 1976	Alexander Jenner (Piyano)
12 Ocak 1976	Peter Toperczer (Piyano)
19 Ocak 1976	Jovan Jovicic (Gitar)

⁹⁵ Bu konserler Maksim Salonunda saat 18.30'da yapılmıştır.

⁹⁶ Bu konserler Maksim Salonunda saat 20.30'da yapılmıştır.

16 Ocak 1976	Ayla Erduran (Keman) Mithat Fenmen (Piyano)
02 Şubat 1976	Erdiñ Dinçer (Pantomim)
09 Şubat 1976	Vaclav Hudecek (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
16 Şubat 1976	Elif ve Bedri Aran İkili (Piyano)
23 Şubat 1976	Peter Katin (Piyano)
01 Mart 1976	Suna Korat (Şan) Cemal Reşit Rey (Piyano)
08 Mart 1976	Jozef Paleniçek (Piyano)
15 Mart 1976	Dimov Yaylı Çalgılar Dörtlüsü
22 Mart 1976	Nicanor Zabaleta (Arp)
29 Mart 1976	Pierre Amoyal (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
05 Nisan 1976	Carlos Barbosa – Lima (Gitar)
22 Nisan 1976	Alirio Diaz (Gitar) İstanbul Devlet Opera Orkestrası Eşliğinde
26 Nisan 1976	André Navarra (Viyolonsel) Ayşegül Sarıca (Piyano)

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1975 – 1976 CUMA KONSERLERİ⁹⁷

17 Ekim 1975	Alman Heutling Yaylı Sazlar Dörtlüsü Manfred Heutling (Piyano)
17 Ekim 1975	Andrea Von Ramm (Seminer) ⁹⁸ “Erken Çağın Müziği Topluluğu”
07 Kasım 1975	Seher Dosdoğru (Piyano)
14 Kasım 1975	Leo Witoszynskyj (Gitar)
28 Kasım 1975	Akbank Çocuk Korosu Cenan Akın (Yöneten) Solistler: Suna Korat (Şan) Hülya Saydam (Piyano)
05 Aralık 1975	Tuvana Alton (Piyano)
02 Ocak 1976	Meral ve Tiraje Güneyman (Piyano)
16 Ocak 1976	Florian Kitt (Viyolonsel) Helmut Deutsch (Piyano)
06 Şubat 1976	Sevin Berk (Arp)
20 Şubat 1976	Melek Çelikleş (Mezzosoprano) Yıldız Künutku (Piyano)
05 Mart 1976	Leda Cenaz (Keman) Marie - Claire Higny (Piyano)
19 Mart 1976	Gülden Turalı (Keman)

⁹⁷ Bu konserler Maksim Salonunda saat 18.30’da yapılmıştır.

⁹⁸ Bu seminer 20.30’da yapılmıştır

	Nejat Tekebaş (Viyolonsel) Judith Uluğ (Piyano)
09 Nisan 1976	Viyana Yaylı Çalgılar Üçlüsü
23 Nisan 1976	Koro Yarışması Final Konseri

**İSTANBUL FİLMARMONİ DERNEĞİ 1976 – 1977 PAZARTESİ
KONSERLERİ⁹⁹**

04 Ekim 1976	İdil Biret (Piyano)
10-11 Ekim 1976	Hannover Kız Korusu Ludwig Rutt (Şef)
15-22 Ekim 1976	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Petr Jonas (Şef)
18 Ekim 1976	Alman Adrian - Willaert Topluluğu
25 Ekim 1976	Stanislav Apolin (Viyolonsel) Hülya Saydam (Piyano)
01 Kasım 1976	Oscar Ghiglia (Gitar)
02 Kasım 1976	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu Petr Jonas (Şef)
08 Kasım 1976	Tatrai Yaylı Sazlar Dörtlüsü
15 Kasım 1976	Valeri Klimov (Keman) Leonid Blok (Piyano)
22 Kasım 1976	Londra Müzik Grubu
24 Kasım 1976	Viyana Üçlüsü Wolfgang Schulz (Flüt) Heidi Litschauer (Viyolonsel) Helmut Deutsch (Piyano)
29 Kasım 1976	Verda Erman (Piyano)
06 Aralık 1976	Hülya Tarcan (Piyano)
13 Aralık 1976	Pedro Soler (Gitar)
20 Aralık 1976	Stoica Milanova (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
26-27 Aralık 1976	The Stars of Faith of Black Navity (Zenci Topluluğu)
03 Ocak 1977	Jela Spitkova (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
10 Ocak 1977	Aldo Ciccolini (Piyano)
12 Ocak 1977	Rudolf Josel (Trombon) Istvan Cserjan (Piyano)
17 Ocak 1977	Elif ve Bedri Aran İkilisi (Piyano)
24 Ocak 1977	Milan Zelenka (Gitar)
07 Şubat 1977	Ayşegül Sarıca (Piyano)
21 Şubat 1977	Aurele Nicolet (Flüt)

⁹⁹ Bu konserler Maksim Salonunda saat 19.00'da yapılmıştır.

	Hülya Saydam (Piyano)
28 Şubat 1977	İstanbul Müzik Öğretmenleri Korosu Muhiddin Sadak (Şef)
07 Mart 1977	Victoria de Los Angeles (Şan) Geoffrey Parson (Piyano)
14 Mart 1977	Tamas Vasary (Piyano)
16 Mart 1977	Melek Çelikleş (Soprano) Ömer Sabar (Bariton) Yıldız Künutku (Piyano)
21 Mart 1977	Bruno Leonardo Gelber (Piyano)
28 Mart 1977	Wolfgang Schneiderhan (Keman) Helmut Deutsch (Piyano)
04 Nisan 1977	Mindru Katz (Piyano)
06 Nisan 1977	Alis Manukyan (Soprano) Ender Arıman (Tenor) Hülya Saydam (Piyano)
11 Nisan 1977	Yücelen Yaylı Sazlar Dörtlüsü
20 Nisan 1977	İstanbul Devlet Opera Orkestrası Cemal Reşit Rey (Şef) Alirio Diaz (Gitar)
24-25-26-27-28 Nisan 1977	Los Paraguayos
02 Mayıs 1977	İstanbul Devlet Opera Orkestrası ve Korusu Ferid Alnar (Şef) Stefan Popov (Viyolonsel)
09 Mayıs 1977	Ulrike Mell (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
17-18 Mayıs 1977	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korusu İstanbul Müzik Öğretmenleri Korosu

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1977 – 1978 PAZARTESİ KONSERLERİ¹⁰⁰

24 Ekim 1977	Bartholdy Yaylı sazlar Dörtlüsü Dörtlüsü
05 Aralık 1977	Çek Üçlüsü Ivan Straus (Keman) Marek Jerie (Viyolonsel) Josef Palenicek (Piyano)
12 Aralık 1977	Mincho Minchev (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
19 Aralık 1977	Pierre Fournier (Viyolonsel) Hülya Saydam (Piyano)
26 Aralık 1977	New York Arp Topluluğu

¹⁰⁰ Bu konserler Atatürk Kültür Merkezi'nde saat 19.00'da yapılmıştır.

	Aristid Von Wurtzler (Şef)
02 Ocak 1978	Anton Dikov (Piyano)
09 Ocak 1978	Ernesto Bitetti (Gitar)
16 Ocak 1978	Andor Foldes (Piyano)
23 Ocak 1978	Ankara Oda Orkestrası ¹⁰¹ Gürer Aykal (Şef) Solistler: Suna Kan (Keman) Engin Eralp (Keman)
30 Ocak 1978	Mindru Katz (Piyano)
04 Şubat 1978	Ankara Liselerarası Koro Yarışmasında Derece Alan Okul Koroları Anıttepe Lisesi Korusu Ankara Koleji korusu Esenevler Lisesi korusu
06 Şubat 1978	Ion Voicu (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
13 Şubat 1978	Deniz Arman Gelenbe (Piyano)
20 Şubat 1978	Lucas David (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
27 Şubat 1978	Radu Aldulescu (Viyolonsel) Mithat Fenmen (Piyano)
06 Mart 1978	Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Tadeusz Strugala (Şef) Radu Aldulescu (Viyolonsel)
13 Mart 1978	Ida Haendel (Keman) J. Neumann (Piyano)
22 Mart 1978	İstanbul Devlet Opera Orkestrası Cemal Reşid Rey (Şef) Alirio Diaz (Gitar)
27 Mart 1978	Engin Eralp (Keman) Ersin Onay (Piyano)
03 Nisan 1978	Konrad Ragossnig (Gitar)
10 Nisan 1978	Graz Oda Orkestrası Walter Klasind (Şef)
17 Nisan 1978	Bruno Leonardo Gelber (Piyano)
24 Nisan 1978	Gottfried Schneider (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
01 Mayıs 1978	Bach Günleri İstanbul Devlet Opera Orkestrası Konstantin Bugeanu (Şef) Hülya Saydam (Piyano) Ergican Saydam (Piyano) Selman Ada (Piyano) Ova Sünder (Piyano)

¹⁰¹ Ankara Oda Orkestrası çalışmalarını Sevda-Cenap And Müzik Vakfının desteğiyle sürmektedir

	Meral Yapalı (Piyano) Tereza Brozowska (Piyano) Ercan Yenil (Piyano) Yıldız Künutku (Piyano) Ender Ormanlar (Piyano)
11-13 Mayıs 1978	İstanbul Devlet Opera Orkestrası ve Korosu Konstantin Bugeanu (Şef) Oya Tekin Kevork Boyacı Mustafa İktu
15 Mayıs 1978	Siegfried Fink (Vuruşlu Çalgılar) Ergican Saydam (Piyano)

İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ 1978 – 1979 PAZARTESİ KONSERLERİ¹⁰²

06 Ekim 1978	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korosu Yunus Emre Oratoryosu Hikmet Şimşek (Şef)
16 Ekim 1978	İdil Biret (Piyano)
23 Ekim 1978	Gençlik Koroları Avusturya Lisesi Korosu Beşiktaş Kız Lisesi Korosu Mecidiyeköy Lisesi Korosu
30 Ekim 1978	Alfons ve Aloys Kontarsky Kardeşler (Piyano)
06 Kasım 1978	Ivan Moraveç (Piyano)
20 Kasım 1978	Avusturya Oda Müziği Solistleri
28 Kasım 1978	K,K.K. Bando ve Armoni Mızıkası Bando Albay Mehmet Kutay (Şef)
03-04-05 Aralık 1978	The Stars of Faith of Black Navity (Zenci Topluluğu) Willy Leiser (Şef)
11 Aralık 1978	Stanislav Apolin Hülya Saydam (Piyano)
18 Aralık 1978	Pedro Soler (Flamenko Gitar)
25 Aralık 1978	Ayla Erduran Mithat Fenmen (Piyano)
28 Aralık 1978	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korosu Yunus Emre Oratoryosu Hikmet Şimşek (Şef)
07-08 Ocak 1979	Solution Pop Orkestrası
15 Ocak 1979	Meral Güneyman (Piyano)

¹⁰² Bu konserler Atatürk Kültür Merkezi'nde saat 19.00'da yapılmıştır.

22 Ocak 1979	Tatsi Apostolidis (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
29 Ocak 1979	Maurice Gendron (Viyolonsel) Hülya Saydam (Piyanoda)
01 Şubat 1979	İstanbul Devlet Opera Orkestrası Maurice Gendron (Şef) Maurice Gendron (Viyolonsel)
05 Şubat 1979	Vaclav Hudecek (Keman) Hülya Saydam (Piyano)
12 Şubat 1979	Roswitha Randacher Mithat Fenmen (Piyano)
19 Şubat 1979	Franz Schubert Yaylı Sazlar Dörtlüsü
25-26 Şubat 1979	Alirio Diaz (Gitar)
05 Mart 1979	Tunç Ünver Mithat Fenmen (Piyano)
12 Mart 1979	Ayşegül Sarıca (Piyano)
17 Mart 1979	Wroclav Filarmoni Orkestrası Tadeusz Strugala (Şef) Kaja Danczoska (Keman)
18 Mart 1979	Wroclav Filarmoni Orkestrası Tadeusz Strugala (Şef) Tadeusz Zmudzinski (Keman)
26 Mart 1979	Kaja Danczoska (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
02 Nisan 1979	Tamas Vasary (Piyano)
09 Nisan 1979	Giselle Herbert (Arp)
12-17 Nisan 1979	İstanbul Devlet Opera Orkestrası Kurt Wöss (Şef) Bruno Leonardo Gelber (Piyano)
23 Nisan 1979	Ergican Saydam (Piyano)
26-28 Nisan 1979	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korosu Kurt Wöss (Şef)
30 Nisan 1979	Siegfried Behrend (Gitar) Martin Kruger (Gitar) Claudia Brodzinska-Behrend (Ses)
07 Mayıs 1979	Gençlik Koroları İstanbul Liseler Arası Koro Yarışması Birincisi Ankara Liseler Arası Koro Yarışması Birincisi Kıbrıs Liseler Arası Koro Yarışması Birincisi
10-12 Mayıs 1979	İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korosu Tadeusz Strugala (Şef)
19 Mayıs 1979	Energit-Praha Caz-Rock Topluluğu

22 Mayıs 1979	İstanbul Devlet Opera Orkestrası Mihail Augelof (Şef) Fatih Evcil (Keman) Yücel Berrak (Vurmalı Çalgılar) Ahmet Elmakastar (Klarnet)
---------------	--

İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1986 – 1987¹⁰³

07 Ekim 1986	Seher Tanrıyar (Piyano)
16 Ekim 1986	Leonid Brümberg (Piyano)
23 Ekim 1986	Melih Balçık (Kontrabas) Serdar Yalçın (Piyano)
04 Kasım 1986	Medici Yaylı Çalgılar Dörtlüsü
06 Kasım 1986	İstanbul Üçlüsü Zeynur Erengönül (Keman) Sevil Gökdağ (Viyolonsel) Seher Tanrıyar (Piyano)
13 Kasım 1986	İTÜ Solistleri Hakan Şensoy (Keman) Aslı Elçin (Keman) Zeynep Yılmaz (Keman) Cihat Aşkın (Keman) Mehru Ensari (Piyano)

ULUSLARARASI V. GİTAR FESTİVALİ

15 Kasım 1986	Ronaldo Saad (Gitar)
16 Kasım 1986	Charles Ramirez (Gitar)
17 Kasım 1986	Paco Pena (Gitar)
18 Kasım 1986	Jose Antonio Rodriguez (Gitar)
19 Kasım 1986	Cem Duruöz (Gitar) Zafer Özgen (Gitar)
20 Kasım 1986	Evangelos Boudouniz (Gitar)
21 Kasım 1986	Istvan Römer (Gitar)
22 Kasım 1986	Önder Arık (Gitar) Şadi Ensari (Gitar) Cem Küçümen (Gitar)
23 Kasım 1986	Roberto Aussel (Gitar)

¹⁰³ 1979 – 1986 yılları arasındaki programlara ulaşılammıştır. O tarihlerde konser programları Orkestra Müzik Dergisinde yayımlanıyordu ve bu dergi konser günü dinleyicilere elden satılıyordu. Filarmoni Derneği İstanbul Belediye Konservatuarı'yla araları bozulunca konser programları dergide yayınlanmamaya başladı. O dönemde seslendirilen programlar konservatuarın arşivinde saklandı. Ama konservatuarda çıkan yangın sonucu o dönemde seslendirilen eserlerin programları ne yazık ki yandı.

24 Kasım 1986	Jorge ve Obo (Gitar İkisi)
25 Kasım 1986	Klatt Caz Dörtlüsü
27 Kasım 1986	Viyana Klarinet Üçlüsü
02 Aralık 1986	Ergican Saydam (Piyano)
04 Aralık 1986	Ece İyicik (Şan) Hülya Balçık (Piyano)
09 Aralık 1986	Blue Box Caz Üçlüsü
11 Aralık 1986	Cihat Aşkın (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
16 Aralık 1986	Ayşe Celasun (Piyano)
18 Aralık 1986	TRT İstanbul Gençlik Korosu Gökçen Koray (şef)
23 Aralık 1986	Gülsin Onay (Piyano)
24 Aralık 1986	İdil Biret (Piyano)
25 Aralık 1986	Ayşegül Kuş Durakoğlu (Piyano)
06 Ocak 1987	Ersin Pamukçu (Viyola) Arzu Oralkan (Piyano)
08 Ocak 1987	Hüseyin Coşkun (Korno) Güliden Tanal (Piyano)
13 Ocak 1987	Hülya Balçık (Piyano)
15 Ocak 1987	Çağıl Yücelen (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
20 Ocak 1987	Ender Aksoy-Ormanlar (Piyano)
22 Ocak 1987	Gül Sarar (Şan) Saim Akçıl (Keman) Yıldız Künutku (Piyano)
29 Ocak 1987	Engin Eralp (Keman) Perim Köknarer (Piyano)
03 Şubat 1987	Nurferi Onur (Piyano)
05 Şubat 1987	Karın Adam (Keman) Doris Adam (Piyano)
10 Şubat 1987	Yekta Kara (Şan) Kosta Koçiolis (Gitar)
12 Şubat 1987	Güzin Gürel (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
17 Şubat 1987	Lalin Tuna (Piyano)
19 Şubat 1987	Nuri İyicil (Keman) Zennur Erengönül (Keman) Ani İnci (Viyola) Sevil Gökdağ (Viyolonsel) Hülya Balçık (Piyano)
24 Şubat 1987	Zeynep Aksoy (Piyano) Gülfam Gökner (Piyano)
26 Şubat 1987	Gerrud Rossbacher (Keman)

	Peter Marschik (Piyano)
03 Mart 1987	Esin Kanberoğlu (Piyano)
05 Mart 1987	Ergun Tekinsoy (Keman) Seher Tanrıyar (Piyano)
10 Mart 1987	Zennur Erengönül (Keman) Seher Tanrıyar (Piyano)
12 Mart 1987	Cana Gürmen (Piyano)
17 Mart 1987	Çiğdem Yonat (Keman) Dilek Yonat (Piyano)
19 Mart 1987	Meral Yapalı (Piyano) Ova Sünder (Piyano)
24 Mart 1987	Nursun İdemen (Keman) Perim Köknarer (Piyano)
26 Mart 1987	Ülkü Koper (Keman) Metin Ülkü (Piyano)
31 Mart 1987	Ebru Akkan (Piyano)
02 Nisan 1987	Bahar Tokay (Piyano)
07 Nisan 1987	Yekta Kara (Şan)
09 Nisan 1987	Turalı Dörtlüsü ve Evangelos Boudounis (Gitar) Gülden Turalı (Keman) Ülkü Koper (Keman) Panayot Abacı (Viyola) Suzan Altuner (Viyolonsel)
14 Nisan 1987	İstanbul Oda Orkestrası Timur Selçuk (şef)
16 Nisan 1987	TRT İstanbul Gençlik Korosu Gökçen Koray (şef)
21 Nisan 1987	Oda Orkestrası İ.İonescu Galattı (şef) Saim Akçıl (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
23 Nisan 1987	Siegfried Kobilza (Gitar)
08 Mayıs 1987	Zeynep Yamantürk (Piyano)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1988 – 1989**

17 Kasım 1988	Aldo Rodriguez (Gitar)
23 Kasım 1988	Ernesto Bitetti (Gitar)
29 Kasım 1988	Cihat Aşkın (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
15 Aralık 1988	Jose Paulo De Carvalho (Gitar)
20 Aralık 1988	Leyla Pınar (Klavye)
22 Aralık 1988	İlgın Aka (Piyano)

27 Aralık 1988	Okay Ergil Üçlüsü
10 Ocak 1989	İdil Biret (Piyano)
17 Ocak 1989	Saim Akçıl (Keman) Perim Köknarer (Piyano)
26 Ocak 1989	Pınar Yılandıoğlu (Piyano)
02 Şubat 1989	Avusturya Artist Yaylı Çalgılar Dörtlüsü
28 Şubat 1989	Etta Gormezano-Tanay (Piyano)
02 Mart 1989	Kurt Moll (Bariton) Cord Garben (Piyano)
07 Mart 1989	Aroya Oda Korosu Yeşua Aroyo (şef)
09 Mart 1989	Ender Aksoy Ormanlar (Piyano)
14 Mart 1989	Ayşegül Sarıca (Piyano)
16 Mart 1989	Mine Doğanatan (Piyano)
21 Mart 1989	Ayşe Celasun (Piyano)
23 Mart 1989	Orkestra İzmir Solistleri Ercan Yenel (şef)
28 Mart 1989	Yekta Kara (Şan) Sedar Yalçın (Piyano)
30 Mart 1989	Ayça Gök Dunnigan (Piyano)
04 Nisan 1989	Christian Secretan (Viyolonsel) Cana Gürmen (Piyano)
06 Nisan 1989	Vaclav Huderec (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
11 Nisan 1989	Ergican Saydam (Piyano)
13 Nisan 1989	Zeynep Aksoy-Eğilmez (Piyano)
18 Nisan 1989	Yıldız Dağdelen (Şan) Judith Uluğ (Piyano)
20 Nisan 1989	Hüsnü Onaran (Piyano)
25 Nisan 1989	Halit Turgay (Flüt) Yaprak Sandalcı (Piyano)
27 Nisan 1989	İTÜ Solistleri Ayşegül Ersan (Keman) Aslı Elçin (Keman) Cihat Aşkın (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
01 Mayıs 1989	The Guild Trio Janet Orenstein (Keman) Brook White House (Viyolonsel) Patricia Tao (Piyano)
02 Mayıs 1989	Bockenhim Erkekler Korosu 1837 Ernst A. Voigt (şef)
03 Mayıs 1989	Kıbrıs kültür Gecesi
04 Mayıs 1989	Güzin Gürel (Şan) Judith Uluğ (Piyano)

18 Mayıs 1989	Miguel Garau (Gitar) Fernando Millet (Gitar)
---------------	---

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1989 – 1990**

26 Ekim 1989	Hakan Şensoy (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
31 Ekim 1989	Alman Trio Basso
02 Kasım 1989	Peter Katin (Piyano)
09 Kasım 1989	Marc Grauwels (Flüt)
14 Kasım 1989	Zeliha Küyel (Viyola) Perin Köknarer (Piyano)

ULUSLARARASI VII. GİTAR FESTİVALİ

16 Kasım 1989	Costa Cotsiolis (Gitar)
20 Kasım 1989	Fandango Gitar Dörtlüsü
21 Kasım 1989	Siegfried Behrend (Gitar) Michael Tröstler (Gitar)
23 Kasım 1989	Aldo Rogriquz (Gitar)
27 Kasım 1989	Paco Pena (Gitar) Ell Chaparro (Dans)

30 Kasım 1989	Müjde Duran (Şan) Nursel Öncül (Şan) Elizabetta Di Stefano (Piyano)
05 Aralık 1989	Lynn Trepel Çağlar (Mezzosoprano) Cemalettin Kurugüllü (Tenor) Elizabetta Di Stefano (Piyano)
07 Aralık 1989	Okay Ergil Üçlüsü
19 Aralık 1989	Işın Çakmakoğlu (Keman) Can Çoker (Piyano)
21 Aralık 1989	Saim Akçıl (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
26 Aralık 1989	Zeynep Aksoy Eğilmez (Piyano) Gülfam Gökner (Piyano)
04 Ocak 1990	Cihat Aşkın (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
09 Ocak 1990	İlgin Aka (Piyano)
16 Ocak 1990	Arzu Temizer (Piyano)
25 Ocak 1990	Hüsnü Onaran (Piyano)
30 Ocak 1990	Michael Grube (Keman) Ergican Saydam (Piyano)
08 Şubat 1990	Melek Çelikleş (şan)

	Nurten Tezmen Kolçak (Piyano)
15 Şubat 1990	Özcan Ulucan (Keman) Birsen Ulucan (Piyano)
22 Şubat 1990	Ülkü Koper (Keman) Çimen Karaömeroğulları (Viyola) Nilgün Keleş (Piyano)
26 Şubat 1990	Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Senfoni Orkestrası Konseri Hikmet Şimşek (Şef)
01 Mart 1990	Etta-Gormezano Tanay (Piyano)
06 Mart 1990	Ayça Gök Dunnigan (Piyano)
08 Mart 1990	Aroyo Oda Korosu Yeşua Aroyo (Şef)
13 Mart 1990	Hülya Ardınç (Piyano)
15 Mart 1990	Alis Manukyan (Soprano) Yıldız Dağdelen (Alto) Metin Mansur (Tenor) Suat Arıkan (Bas) Zeynep Aksoy Eğilmez (Piyano) Gülfam Gökmar (Piyano)
20 Mart 1990	Pınar Yılanoğlu (Piyano)
27 Mart 1990	İTÜ Solistleri Eda Dünder (Keman) Hakan Şensoy (Keman) Aslı Elçin (Keman) Didem Savaş (Keman) Çiğdem Özkarpaz (Keman) Başak Erdem (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
03 Nisan 1990	Sevil Gökdağ (Viyolonsel) Seher Tanrıyar (Piyano)
17 Nisan 1990	Yekta Kara (Şan) Serdar Yalçın (Piyano)
01 Mayıs 1990	Ayşegül Soyer-Kirmançoğlu (Klarnet) Seher Tanrıyar (Piyano)
08 Mayıs 1990	İdil Biret (Piyano)
15 Mayıs 1990	İdil Ülgen (Piyano)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI FİLARMONİ, İSTANBUL
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1990 – 1991**

25 Ekim 1990	Suzanna Mildonian (Arp)
13 Kasım 1990	İstanbul Üniversitesi Devlet

	Konservatuvarı Bale Bölümü
--	----------------------------

ULUSLARARASI VIII. GİTAR FESTİVALİ

15 Kasım 1990	El Duo Flamenco Jorge ve Obo (Gitar)
19-20 Kasım 1990	Paco Pena ve Flamenco Topluluğu
22 Kasım 1990	Miguel Garau (Gitar) Fernando Millet (Gitar)
27 Kasım 1990	Vangeli Boudounis (Gitar) Maro Razi (Gitar)
29 Kasım 1990	Joaqin Clerch (Gitar)

06 Aralık 1990	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Konseri
11 Aralık 1990	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü
13 Aralık 1990	Thomas Müller-Pering (Gitar)
18 Aralık 1990	Yekta Kara (Şan) Serdar Yalçın (Piyano) Kurt Weill Konseri
20 Aralık 1990	Ayla Caymaz (Flüt) Ergican Saydam (Piyano)
25 Aralık 1990	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü
27 Aralık 1990	Hakan Şensoy (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
03 Ocak 1991	Özcan Ulucan (Keman) Birsen Ulucan (Piyano)
08 Ocak 1991	Ezgi Nacioğlu-Tezonar (Piyano)
10 Ocak 1991	Nuri İyicil (Keman) Zeynur Erençöl (Keman) Ani İnci (Viyola) İhsan Kartal (Viyolonsel)
15 Ocak 1991	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Konseri Erol Erdiç (Şef)
17 Ocak 1991	Hüsnu Onaran (Piyano)
22 Ocak 1991	Perihan Pamukbezi (Mezzosoprano) Erkan Tezcan (Tenor) Arzu Deniztaş (Piyano)
24 Ocak 1991	Güzin Gürel (Şan) Perim Köknar (Piyano)
29 Ocak 1991	Melek Çelikleş (Şan) Jan Salay (Piyano)
31 Ocak 1991	İlgın Aka (Piyano)

05 Şubat 1991	Ayça Gök Dunnigan (Piyano)
07 Şubat 1991	Şirin Pancaroğlu (Arp)
14 Şubat 1991	Saim Akçıl (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
19 Şubat 1991	İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Koro Konseri Selahattin Evcil (şef) Cenan Akın (Piyano)
21 Şubat 1991	Şişli Terakki Lisesi Gençlik Korosu Fikret Evcil (şef) Cenan Akın (Piyano)
26 Şubat 1991	Özel Çavuşoğlu Lisesi Gençlik Korosu Selahattin Evcil (şef) Nazan Akın (Piyano)
28 Şubat 1991	Sevil Gökdağ (Viyolonsel) Seba Baştuğ-Şen (Piyano)
05 Mart 1991	Ender Aksoy (Piyano)
07 Mart 1991	Çiğdem Yonat (Keman) Dilek Yonat (Piyano)
12 Mart 1991	Jaklin Çarkçı (Mezzosoprano) Nurten Tezmen Kolçak (Piyano)
14 Mart 1991	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğrenci Konseri Erol Erdinç (Şef)
19 Mart 1991	Ernst-Barlach Kiel Senfoni Orkestrası Robert König (şef) Jochen Ohngemach (Flüt)
21 Mart 1991	Ernst-Barlach Kiel Senfoni Orkestrası Robert König (şef) Sandrine Cantoreggi (Keman)
26 Mart 1991	Haluk Tarcan (Piyano)
28 Mart 1991	Yekta Kara (Şan) Sedar Yalçın (Piyano)
02 Nisan 1991	Aroyo Oda Korosu Yeşua Aroyo (şef)
11 Nisan 1991	İTÜ Solistleri Mehru Ensari (Piyano)
23 Nisan 1991	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğrenci Konseri
25 Nisan 1991	Nuri İyicil (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
30 Nisan 1991	Vecihi Ofluoğlu Mim Gösterisi
02 Mayıs 1991	Dilek Yonat (Piyano)
07 Mayıs 1991	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğrenci Konseri

	Erol Erdiñ (Şef)
09 Mayıs 1991	Ahmet Ermakastar (Klarnet) Arzu Temizer (Piyano)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1991 – 1992**

07 Ocak 1992	!. Ölüm Yılında Adnan Saygun' u Anma Konseri
27 Ocak 1992	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü Gösterileri
02 Nisan 1992	Elif Savaş (Soprano) Pınar Yıllancıoğlu San (Piyano)
14 Nisan 1992	Pınar Yıllancıoğlu San (Piyano)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1992 – 1993**

ULUSLARARASI X. GİTAR FESTİVALİ

09-10 Kasım 1992	Paco Pena (Gitar) Belen Fernandez (Gitar) Angel Gabarre (Gitar) Jesus Losada (Gitar) Jesus Heredia (Gitar)
12 Kasım 1992	Michael Troster (Gitar)
24 Kasım 1992	Costa Cotsiolis (Gitar)
26 Kasım 1992	Alexandre Frauçi (Gitar)
03 Aralık 1992	Helmut Gerhardt (Gitar) Werner Nowak (Gitar)
08 Aralık 1992	Ileana Janky-Prada (Piyano) Naina Veziroğlu (Piyano)
10 Aralık 1992	Çiğdem Yonat-İyicil (Keman) Dilek Yonat-Batıbay (Piyano)
15 Aralık 1992	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Konseri Erol Erdiñ (Şef)
17 Aralık 1992	Natalia Gavrilova (Soprano) Sergei Gavrilov (Piyano)
24 Aralık 1992	Zeynep Yamantürk (Piyano)
29 Aralık 1992	Erkan Tezcan (Tenor) Sergei Gavrilov (Piyano)
05 Aralık 1993	Ayça Gök Dunnigan (Piyano)
07 Ocak 1993	Etta Gormezano-Tanay (Piyano)

12 Ocak 1993	Bülent Evcil (Flüt) Feza Çetin (Klarnet) Nurten Kolçak (Piyano)
19 Ocak 1993	Nuri İyicil (Keman) Hülya Ardiç (Piyano)
21 Ocak 1993	Alman Frankfurt Kurorchester Egbert Rüiil (Şef)
26 Ocak 1993	Cenk Öztürk (Viyolonsel) Ömer Turgay (Piyano)
28 Ocak 1993	Özlem Ebese (Piyano)
02 Şubat 1993	İTÜ Solistleri Mehru Ensari (Piyano)
09 Şubat 1993	Ayşe Kafkasyalı (Şan) Alp Ulusoy (Piyano)
18 Şubat 1993	Fulya Tezer (Piyano) Seba Baştuğ-Şen (Piyano)
23 Şubat 1993	Ergican Saydam (Piyano)
25 Şubat 1993	İstanbul Oda Korosu Yeşua Aroyo (Şef)
02 Mart 1993	Hakan Şensoy (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
09 Mart 1993	Eser Bilgeman (Piyano)
16 Mart 1993	Ece İdil (Liet) Esin Kanberoğlu (Piyano)
30 Mart 1993	İstanbul Anadolu Güzel sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Selahattin Evcil (Şef)
01 Nisan 1993	Leyla Berk (Keman) Ülkü Koper (Keman) Çimen Bergamaschi (Viyola) Reyent Bölükbaşı (Viyolonsel) Ayşegül Kirmanoğlu (Klarnet) Kai Friedman (Piyano)
05-06 Nisan 1993	Ankara Devlet Opera ve Balesi Bale Gösterisi
08 Nisan 1993	Almanya Hannover Gençlik Senfoni Orkestrası
20 Nisan 1993	Zeynep Aydulun (Piyano)
22 Nisan 1993	Şirin Pancaroğlu (Arp)
27 Nisan 1993	İstanbul Opera Üçlüsü Fusun Alpakın (Keman) Şafak Erişkin (Viyolonsel) Serdar Yalçın (Piyano)
04 Mayıs 1993	İdil Olcay Ülgen (Piyano)
06 Mayıs 1993	Ayşe Sezerman (Soprano)

	Arda Aydoğan (Piyano)
17 Mayıs 1993	Halmstad Müzik Okulu Yaylı Sazlar Orkestrası Per Elwing (Şef)

İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1993 – 1994

14 Ekim 1993	Gülseren Sadak (Piyano)
04 Kasım 1993	Bülent Evcil (Flüt) Martina Evcil (Piyano)
09 Kasım 1993	Zeynep Üçbaşaran (Piyano)

ULUSLARARASI XI. GİTAR FESTİVALİ

16 Kasım 1993	Moskova Balalaika Üçlüsü Eduard Napoleonovich Kozlovski (Gitar) Nikolai Anatolievich Martinov (Gitar) Anatoly Konstantinovich Prokhorov (Gitar)
23 Kasım 1993	Joaquin Clerch (Gitar)
25 Kasım 1993	Jose Salpietro (Gitar)
30 Kasım 1993	Vangelis Budunis-Maró Razi İkilişi Atina Gitar Orkestrası
02 Aralık 1993	Pablo Marquez (Gitar)
07 Aralık 1993	Alex Garrobe (Gitar)

21 Aralık 1993	Misha Voskressenski (Piyano)
23 Aralık 1993	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Oda Orkestrası Konseri
04 Ocak 1994	Danica Stoyanova (Piyano)
06 Ocak 1994	Hülya Tarcan (Piyano)
13 Ocak 1994	Işın Çakmaköğlu (Keman) Galip Can Çoker (Piyano)
20 Ocak 1994	Boğaziçi Üfleme Çalgılar Beşlisi Sadako Yokoyama (Flüt) M.Emin Özistek (Obua) Ayşegül Kirmanoğlu (Klarnet) Ertuğrul Köse (Korno) Nüvit Has (Fagot)
01 Şubat 1994	Fulya Tezer (Piyano) Seba Baştuğ Şen (Piyano)
10 Şubat 1994	Bahar Yücelen (Piyano)
15 Şubat 1994	Ayça Gök Dunnigan (Piyano)
17 Şubat 1994	Ülkü Koper (Keman)

	Perim Köknarer (Piyano)
22 Şubat 1994	Ayşe Nil Menteş (Klavsens)
24 Şubat 1994	Selen Bucak (Piyano)
01 Mart 1994	Ayşe Sezerman (Soprano) Arda Aydoğan (Piyano)
03 Mart 1994	Sadako Yokoyama-Özistek (Flüt)
08 Mart 1994	Sequentia Ortaçağ Müzik Topluluğu (Köln) Barbara Thornton Benjamin Bagby Elizabeth Gaver
10 Mart 1994	Nihan Yapalı (Piyano)
15 Mart 1994	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Konseri
18 Mart 1994	Rusya Devlet Senfoni Orkestrası Valeri Polianski (Şef) Andrei Diev (Piyano)
19 Mart 1994	Rusya Devlet Senfoni Orkestrası Valeri Polianski (Şef) Suna Kan (Keman)
23 Mart 1994	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Konseri
29 Mart 1994	İstanbul Oda Korosu Yeşua Aroyo (Şef)
31 Mart 1994	İstanbul Müzik Öğretmenleri Korosu Selahattin Evcil (Şef) Esna Mutlu (Piyano)
05 Nisan 1994	Die Reihe Çağdaş Müzik Topluluğu Friedrich Cerha (Şef)
07 Nisan 1994	İstanbul Anadolu Güzel sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Selahattin Evcil (Şef)
19 Nisan 1994	Nazlı İktu (Soprano) Zafer Erbaş (Bas) Aydın Karlıbel (Piyano)
21 Nisan 1994	Prof. Ayhan Turan Özel Eğitim Hızlı Keman Birimi
26 Nisan 1994	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Oda Orkestrası Konseri
28 Nisan 1994	Liselerarası koro Şenliğinde Derece Alan Koroların Konseri
03 Mayıs 1994	Eser Bilgeman (Piyano)
06 Mayıs 1994	Ayşe Sezerman (Soprano) Arda Aydoğan (Bas) Sergei Gavrillov (Piyano)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1994 – 1995**

28 Şubat 1995	Seta Tanyel (Piyano)
11 Nisan 1995	Levon Chilingirian (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
18 Nisan 1995	Getronagan Çocuk Korusu Konseri Karolin Ölçer (Şef) Ararat Apik (Piyano)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBUL FİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1995 – 1996**

ULUSLARARASI XII. GİTAR FESTİVALİ

02 Kasım 1995	Costa Cotsiolis (Gitar)
03 Kasım 1995	Josef Zsapka (Gitar) Dagmar Zsapka Sebestova (Gitar)
04 Kasım 1995	Attika Gitar-Mandolin Orkestrası Aris Dimitriadis (Şef)
05 Kasım 1995 (saat: 15.30)	Bilkent Gitar Üçlüsü
05 Kasım 1995 (saat: 19.30)	Alfonso Moreno (Gitar)
06 Kasım 1995	Los Angeles Gitar Dörtlüsü
07-08 Kasım 1995	Paco Pena (Gitar) Belen Fernandez (Gitar) Angel Gabarre (Gitar) Jesus Losada (Gitar) Jesus Heredia (Gitar)

14 Kasım 1995	Şahan Arzuni (Piyano)
21 Kasım 1995	Levon Eroyan (Piyano)
30 Kasım 1995	Pera Oda Müziği Topluluğu Naci Madanoğlu (Şef)
07 Aralık 1995	Çetin Aydar (Viyola) Çağlayan Ünal (Viyolonsel) Can Çoker (Piyano) Paul Hindemith'in 100. Doğum Yılı Dönümü
09 Aralık 1995	Narine Simonian (Org)
14 Aralık 1995	Christian Larde (Flüt) Marie-Clarie Janet (Arp)
19 Aralık 1995	Arnavutluk Opera Bale Senfoni Orkestrası Ermir Krantja (Şef) Sibel Atal (Piyano)

20 Aralık 1995	Tiran Oda Orkestrası
21 Aralık 1995	Arnavutluk Opera Bale Senfoni Orkestrası Ermir Krantja (Şef)
26 Aralık 1995	Michael ve Joseph Gurt İkilisi (Piyano)
28 Aralık 1995	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Senfoni Orkestrası Konseri
04 Ocak 1996	İTÜ Solistleri Mehru Ensari (Piyano)
09 Ocak 1996	Sedef Erçetin (Viyolonsel) Maria Papapetropulu (Piyano)
11 Ocak 1996	Francesco Manara (Keman) Eser Bilgeman (Piyano)
16 Ocak 1996	Bahar Yücelen (Piyano)
18 Ocak 1996	Selen Bucak (Piyano)
23 Ocak 1996	Özcan Ulucan (Keman) Birsen Ulucan (Piyano)
25 Ocak 1996	Raten Hafif Müzik Topluluğu Gülten Çapan (Şef)
06 Şubat 1996	Serkan Gürkan (Keman)
08 Şubat 1996	İ.D.S.O. Çocuk Korosu Gökçen Koray (Şef) Gülnoz Göver (Koro Öğretmeni)
13 Şubat 1996	Jaklın Çarkçı (Şan) Nurten Tezmen Kolçak (Piyano)
15 Şubat 1996	İstanbul Müzik Öğretmenleri Oda Korosu Esna Mutlu (Şef) İstanbul Müzik Öğretmenleri Korosu Selahattin Evcil (Şef)
16 Şubat 1996	İ.D.S.O. 50. Konser Sezonu
27 Şubat 1996	Yeni Dünya Koleji Çocuk Korosu Ruşen Birol (Şef) Selahattin Evcil (Şef) Esna Mutlu (Piyano)
29 Şubat 1996	Pera Oda Müziği Topluluğu Naci Madanoğlu (Şef) Faris Akarsu (Piyano)
05 Mart 1996	Ayça Gök Dunnigan (Piyano)
07 Mart 1996	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Senfoni Orkestrası Konseri
14 Mart 1996	İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Kızlar Korosu Esna Mutlu (Şef) Esin Oruç (Piyano)

19 Mart 1996	Didem Erkaan (Soprano) Fusun Koçoğlu (Soprano)
21 Mart 1996	Vaclav Hudecek (Keman) Judith Uluğ (Piyano)
26 Mart 1996	İstanbul Oda Korosu Yeşua Aroyo (Şef)
28 Mart 1996	Eser Bilgeman (Piyano)
02 Nisan 1996	Melek Çelikleş (Şan) Ender Ormanlar (Piyano)
04 Nisan 1996	İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Konseri
09 Nisan 1996	Birsen Ulucan (Piyano)
11 Nisan 1996	Rüya Sünder Özturba (Piyano) İlke Dolkun Aksoy (Piyano)
16 Nisan 1996	Volos Senfoni Orkestrası Simeon Kogan (Şef) Mehveç Emeç (Piyano)
22 Nisan 1996	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Bale Bölümü
23 Nisan 1996	Vecihi Oflluoğlu Mim Gösterisi
25 Nisan 1996	Pera Oda Müziği Topluluğu Naci Madanoğlu (Şef) Z.Gülnur Yalazer (Piyano) Fahri Pekiner (Piyano)
07 Mayıs 1996	İdil Olcay Ülgen (Piyano)
09 Mayıs 1996	Pera Öğrenci Konseri
14 Mayıs 1996	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğrenci Konseri
16 Mayıs 1996	Darüşafaka Lisesi Çocuk Korosu Emine Şenol (Şef) Esna Mutlu (Piyano)
23 Mayıs 1996	Pera Öğrenci Konseri

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI, İSTANBULFİLARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ 1996 – 1997**

24 Ekim 1996	Marielle Nordmann (Arp)
05 Kasım 1996	Viktor Pikaizen (Keman) Tatiana Pikaizen (Piyano)
07 Kasım 1996	Devlet Devrim Özteş (Piyano)
09 Kasım 1996	Narine Simonian (Org) Alis Manukyan (Soprano)
14 Kasım 1996	Beril Koral (Şan) Nurten Kolçak Tezmen (Piyano)

ULUSLARARASI XII. GİTAR FESTİVALİ

19 Kasım 1996	Merengue De Cordoba Flamenko Üçlüsü Merengue De Cordoba (Gitar) Rafael Espejo Churumbaque (Şarkı) Desiree Rodriguez (Dans)
21 Kasım 1996	Gilbert Biberian (Gitar)
26 Kasım 1996	Elena Papandreu (Gitar)
28 Kasım 1996	Aldo Rodriguez (Gitar)
03 Aralık 1996	Dimitri Kotronakis (Gitar)
05 Aralık 1996	Bilkent Gitar Üçlüsü
09-10 Aralık 1996	Paco Pena (Gitar) Belen Fernandez (Gitar) Angel Gabarre (Gitar) Jesus Losada (Gitar) Jesus Heredia (Gitar)

11-12 Aralık 1996	Slovak Oda Orkestrası Bohdan Warchal (Şef)
17 Aralık 1996	Reyent Bölükbaşı (Viyolonsel) Cana Gürmen (Piyano)
19 Aralık 1996	Tuba Bayar (Keman) Eser Bilgeman (Piyano)
24 Aralık 1996	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü Gösterileri
26 Aralık 1996	Fazıl Say (Piyano)
07 Ocak 1997	Tina Horneman (Piyano)
09 Ocak 1997	Çimen Karaömeroğulları (Viyola) Julia Kerimova (Piyano)
14 Ocak 1997	Devlet Devrim Öztaş (Piyano)
20 Şubat 1997	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü Gösterileri
16 Ocak 1997	Esra Özbir (Şan) Sergei Gavrilov (Piyano)
04 Şubat 1997	Raffi Petrossian (Piyano) Ani Petrossian (Piyano)
06 Şubat 1997	Ülkü Koper (Keman) Zeynep Yurdakul (Piyano)
18 Şubat 1997	Elif Tarakçı (Keman)
27 Şubat 1997	Sevil Gökdağ (Viyolonsel) Cana Gürmen (Piyano)
28 Şubat 1997	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Orkestrası Ramiz Melik Aslanov (Şef)
04 Mart 1997	Vedat Kosal (Piyano)

06 Mart 1997	Zeynep Yamantürk (Piyano)
13 Mart 1997	Alis Manukyan (Şan) Ferda Arıkan (Arp) Elisabetta Di Stefano (Piyano)
17 Mart 1997	İdil Biret (Piyano)
18 Mart 1997	Ergican Saydam (Piyano)
20 Mart 1997	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Bale Bölümü Gösterileri
25 Mart 1997	Gaye Süslüoğlu (Keman) Aygül Günaltay (Piyano)
27 Mart 1997	İstanbul Oda Korusu Yeşua Aroyo (Şef)
01 Nisan 1997	30. Sanat Yılında Vecihi Ofluoğlu (Pantomim)
03 Nisan 1997	Yeni Dünya Koleji Gençlik Konseri Selahattin Evcil (Şef) Ruşen Birol (Şef) Esna Mutlu (Piyano)
10 Nisan 1997	Selahattin Yunkuş Keman Sınıfı Konseri
15 Nisan 1997	Ata Koleji Korusu
24 Nisan 1997	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Bale Bölümü Gösterileri
06 Mayıs 1997	Ata Koleji Korusu
08 Mayıs 1997	Ata Koleji Korusu
15 Mayıs 1997	İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğrenci Orkestrası Ramiz Melik Aslanov (Şef)

**İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI İSTANBUL FİLMARMONİ
DERNEĞİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KONSERLERİ**

27 Ekim 1997	Meksika Gitar Orkestrası Alfonso Moreno (Şef)
13 Kasım 1997	Beaux Arts Trio İda Kavafian (Keman) Peter Wiley (Viyolonsel) Menahem Pressler (Piyano)
22 Aralık 1998	Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğrenci Orkestra ve Korusu Fahrettin Kerimov (Şef) Suna Kan (Keman) Gökçen Koray (Koro Şefi)

24 Aralık 1998	Cihat Aşkın (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
09 Şubat 1999	Pınar Yılandıoğlu San (Piyano,Soprano) Ova Sünder (Piyano)
16 Şubat 1999	Cenk Öztürk (Viyolonsel) Devlet Devrim Öztaş (Piyano)
23-24-25 Şubat 1999	İsviçre Akordeon Beşlisi
13 Nisan 1999	Rüya Özturna (Piyano) İlke Aksoy (Piyano)
26 Nisan 1999	İdil Biret (Piyano)
27 Nisan 1999	Suna Kan (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
12-16 Mayıs 1999	Lusavoriç Gençlik Korosu Konseri Hagop Mamigonyan (Şef) Rober Doğanay (Piyano)
16 Kasım 1999	Ergican Saydam (Piyano) 55. Sanat Yılı Konseri
25 Ocak 2000	Garine Hovannesyanyan (Kanun) Dikran Hamparyan (Bambir Kamança) Kayane Hocabaşyan (Piyano)
21 Mart 2000	Hasan Şevki Karayel (Piyano)

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ TÜRK-YUNAN TİYATROLARI
BULUŞMASI 10-17 MAYIS 2002¹⁰⁴**

10-11 Mayıs 2002	Ankara Devlet Tiyatrosu	Odisea Evine Dön Yakovos Kambanellis (Yazar)
12-13 Mayıs 2002	Volos Sanat Tiyatrosu (Erineos)	Unutulan Adam Nazım Hikmet'in Yaşam Öyküsü
14-15 Mayıs 2002	Antalya Devlet Tiyatrosu	Yalancı Aranıyor Dimitri Psathas (Yazar)
16 Mayıs 2002	Kesariani Belediye Tiyatrosu (Atina)	Çıkmaz Sokak Tuncer Cücenoglu (Yazar)
17 Mayıs 2002	Selanik Triandria Belediye Tiyatrosu	Hadi Öldürsene Canikom Aziz Nesin (Yazar)

¹⁰⁴ Oyunlar Taksim Sahnesi'nde oynanmıştır.

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KONSER
SALONU 2003 – 2004 KONSER SEZONU¹⁰⁵**

03 Kasım 2003	Mesut İktu (Bariton) Sergei Gavrilov (Piyano) Türk Bestecileri Konseri
08 Aralık 2003	Alexandre Samoylenko (Keman) Sergei Gavrilov (Piyano)
22 Aralık 2003	Ayhan Baran (Bas) Cana Gürmen (Piyano)
05 Ocak 2004	İdil Biret (Piyano)
19 Ocak 2004	Suna Kan (Keman) Cana Gürmen (Piyano)
26 Ocak 2004	Bolu İzzet Baysal Oda Orkestrası Ömer Yöndem (Şef) Alper Görsev (Piyano) Yavuz Durak (Piyano)
16 Şubat 2004	Özgür Elgün (Viyolonsel) Benjamin Moritz (Piyano)
15 Mart 2004	Ezgi Saydam (Mezzosoprano) Ergican Saydam (Piyano)
29 Mart 2004	Trio Kamerata Mahpal Bekmagambetova (Keman) Askar Mukanov (Viyolonsel) Eser Bilgeman-Şakir (Piyano)
12 Nisan 2004	Hasan Niyazi Tura (Keman) Mehru Ensari (Piyano)
26 Nisan 2004	Ova Sünder Piyano Sınıfı Öğrencileri
10 Mayıs 2004	Ceyhan Eligül (Mezzosoprano) Eser Bilgeman-Şakir (Piyano)
24 Mayıs 2004	Ergican Saydam (Piyano) 60. Sanat Yılı Kutlama Resitali

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KONSER
SALONU 2003 – 2004 PANELLERİ**

17 Kasım 2003	Devlet Konservatuvarlarımızın Dünü, Bugünü, Yarını Panayot Abacı (Yöneten)
01 Mart 2004	Devlet Senfoni Orkestralarımızın Dünü, Bugünü, Yarını Panayot Abacı (Yöneten)

¹⁰⁵ Konserler, İstanbul Üniversitesi Kültür Sanat ve Bilim Merkezi Beyazıt Kampüsü'nde düzenlenmiştir.

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ İSTANBUL MENKUL KIYMETLER
BORSASI KONSER SALONU 2004 – 2005 KONSER SEZONU¹⁰⁶**

06 Aralık 2004	Cihat Aşkın (Keman) Aylin Çakıcı (Piyano)
20 Aralık 2004	Kopuz Oda Orkestrası Şekip Ensari (Şef)
03 Ocak 2005	İzzet Baysal Oda Orkestrası Ömer Yöndem (Şef) Eser Bilgeman Şakir (Piyano)
31 Ocak 2005	Ömür Çağlar (Soprano) Elizabetta Di Stefano (Piyano)
14 Şubat 2005	Pera Oda Orkestrası Alexandre Samoylenko (Şef)
28 Şubat 2005	Pera Oda Orkestrası Alexandre Samoylenko (Şef)
14 Mart 2005	Hüsrev İsfendiyaroğlu (Gitar)
28 Mart 2005	Hasan Niyazi Tura (Keman) Müge :Hendekli (Piyano)
11 Nisan 2005	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası Ömer Yöndem (Şef) Rüya Sünder (Piyano)
25 Nisan 2005	Esra Ramandanoğlu-Fritz (Piyano)
09 Mayıs 2005	Marmara Üniversitesi Akademik Oda Orkestrası Cemalettin Göbelez (Şef)

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
KONSER SALONU 2005 – 2006 KONSER SEZONU¹⁰⁷**

14 Kasım 2005	İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası Aleksander Samoylenko (şef) Suna Kan (keman)
28 Kasım 2005	Gülsin Onay (Piyano)
12 Aralık 2005	Sera Oda Orkestrası Özcan Sönmez (şef) Eser Bilgeman Şakir (Piyano)
26 Aralık 2005	İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası Aleksander Samoylenko (şef) Hasan Tura (keman) Rüya Sünder (piyano)

¹⁰⁶ Konserler İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Konser Salonu Emirgan'da verilmiştir.

¹⁰⁷ Konserler Galatasaray Beyoğlu'nda verilmiştir.

16 Ocak 2006	Costa Cotsiolis (Gitar)
30 Ocak 2006	Trio'le Ayşegül Kirmanoğlu (klarinet) Reyent Bölükbaşı (viyolonsel) Gülden Teztel (piyano)
13 Şubat 2006	Aleksander Samoylenko (keman) Ceren Gürsoy (keman)
27 Şubat 2006	Golden Horn Brass Quarttet Begüm Gökmen (korno) Elmar Azimov (trompet) Eldar Aliyev (trompet) Ebru Demirel (trombon)
13 Mart 2006	İstanbul Filarmoni Oda Orkestrası Aleksander Samoylenko (şef) Tahir Aydoğdu (kanun)
27 Mart 2006	Ömür Çağlar (soprano) Serkan Çakıt (tenor)
10 Nisan 2006	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Opera Anasanat Dalı Öğrencileri Prof. Yalçın Tura Konseri Prof. Mesut İktu (Hazırlayan)
24 Nisan 2006	Sera Oda Orkestrası Özcan Sönmez (şef) Sevil Ulucan (keman)
08 Mayıs 2006	Trio Kamerata Mahpal Bekmagambetova (Keman) Askar Mukanov (Viyolonsel) Eser Bilgeman Şakir (Piyano)

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
KONSER SALONU 2006 – 2007 KONSER SEZONU**

30 Ekim 2006	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Bestecileri Konseri Prof. Mesut İktu (Hazırlayan)
13 Kasım 2006	Trakya Üniversitesi Akademik Orkestrası Ömer Yöndem (şef) Tahir Aydoğdu (kanun)
27 Kasım 2006	A.Adnan Saygun Programı Rahşan Güvençer (Viyolonsel) Evren Büyükburç (Piyano)
11 Aralık 2006	Selma Ada Programı Güneş Uras Eseryel (flüt) Ani İnci (viyola)

	Ferda Arıkan (arp) Arda Ardaşes Açoşyan (kontrabas) Maral Civanyal (soprano)
25 Aralık 2006	Sabina Hasanova (Piyano) Dina Hasanova (Piyano)
08 Ocak 2007	Natiya Gaganidze (piyano)
22 Ocak 2007	Selen Bucak (piyano)
05 Şubat 2007	Trio Kamerata Mahpal Bekmagambetova (Keman) Askar Mukanov (Viyolonsel) Eser Bilgeman Şakir (Piyano)
19 Şubat 2007	Metin Ülkü (piyano)
05 Mart 2007	Bülent Evcil (flüt) Lior Kretzer (piyano)
19 Mart 2007	Nilüfer Başman (kontrabas) Aylin İlik (piyano)
26 Mart 2007	Esra Abacıoğlu (soprano) Fügen Serbest (piyano)
02 Nisan 2007	Camerata Saygun Suna Kan (keman)
09 Nisan 2007	Hasan Niyazi Tura (keman) Müge Hendekli (piyano)
30 Nisan 2007	Ayça Yılmaz (Piyano)
14 Mayıs 2007	Sabina Hasanova (Piyano) Dina Hasanova (Piyano)

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
KONSER SALONU 2007 – 2008 KONSER SEZONU¹⁰⁸**

22 Ekim 2007	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Bestecileri Konseri Prof. Mesut İktu (Hazırlayan)
05 Kasım 2007	Trakya Üniversitesi akademik Orkestrası Ömer Yöndem (Şef) Rahşan Güvençer (Viyolonsel)
19 Kasım 2007	Mehmet Sinan Kurşun ve Ege Gitar Dörtlüsü
03 Aralık 2007	Haluk Tarcan (Piyano)
10 Aralık 2007	Kathryn Woodard (Piyano)
17 Aralık 2007	Rahşan Güvençer (Viyolonsel)
07 Ocak 2008	Askar Mukanov (Viyolonsel) Zümrüt Özdemir (Piyano)

¹⁰⁸ Konserler Galatasaray Üniversitesi konser salonunda verilmiştir.

21 Ocak 2008	Mahpal Bekmagambetova (Keman) Eser Bilgeman Şakir (Piyano)
04 Şubat 2008	Kadıköy Oda Orkestrası Rüya Sünder (Piyano)
18 Şubat 2008	Trio Tema İlgın Aka (Piyano) Bahar Biricik (Keman) İndira Mas (Viyolonsel)
10 Mart 2008	Ayla Uludere (Flüt) Özlem Noyan (Flüt) Aygül Günaltay Şahinalp (Piyano)
24 Mart 2008	Bahar Biricik (Keman) Gülten Teztel (Piyano)
07 Nisan 2008	Trio Kamerata Mahpal Bekmagambetova (Keman) Askar Mukanov (Viyolonsel) Eser Bilgeman Şakir (Piyano)
21 Nisan 2008	Sabina Hasanova (Piyano) Dina Hasanova (Piyano)
05 Mayıs 2008	Ece Demirci (Piyano)
20 Mayıs 2008	Mükerrem Berk'i anma konseri

**İSTANBUL FİLARMONİ DERNEĞİ GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
KONSER SALONU 2008 – 2009 KONSER SEZONU**

20 Ekim 2008	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Bestecileri Konseri Prof. Mesut İktu (Hazırlayan)
03 Kasım 2008	Costa Cotsiolis (Gitar)
17 Kasım 2008	Elif Gökçe Tuğrul (Piyano)
01 Aralık 2008	Ayça Yılmaz (Piyano)
15 Aralık 2008	Trio Tema İlgın Aka (Piyano) Bahar Biricik (Keman) İndira Mas (Viyolonsel)
29 Aralık 2008	Vieri Bottazzini (Flüt) Burcu Aktaş Urgan (Piyano)
12 Ocak 2008	Nilay Karaduman Yağan (Keman) Burcu Aktaş Urgan (Piyano)
26 Ocak 2008	Selen Bucak (Piyano)
09 Şubat 2009	Rahşan apay (Viyolonsel) Gülten Teztel (Piyano)
23 Şubat 2009	Bilkent Su Triosu Elif Önal (Piyano)

	Eylem Önder (Keman) Yiğit Ülgen (Viyolonsel)
09 Mart 2009	Sabina Hasanova (Piyano) Dina Hasanova (Piyano)
23 Mart 2009	Trio Pan Ayla Uludere (Flüt) Özlem Noyan (Flüt) Aygül Günaltay Şahinalp (Piyano)
06 Nisan 2009	Eser Bilgeman Şakir (Piyano)
20 Nisan 2009	Bahar Biricik (Keman) Yonca Özkan Bilenoglu (Piyano)
04 Mayıs 2009	Haluk Tarcan (Piyano)
11 Mayıs 2009	Bosphorus Kuartet Seda Subaşı (Keman) A.Ceren Gürkan (Keman) Deniz Yücel (Viyola) Rahşan Apay (Viyolonsel)
18 Mayıs 2009	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Bestecileri Konseri Akademik Üfleme ve Vurma Çalgılar Orkestrası Vieri Bottazzini (Şef)
25 Mayıs 2009	Sevin Berk Anısına